

LOL.430.3.2023
Nr ewid. 96/2023/P/23/072/LOL

Informacja o wynikach kontroli

REALIZACJA DOCHODÓW WŁASNYCH PRZEZ WYBRANE GMINY

DELEGATURA NIK
W OLSZTYNIE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor Delegatury NIK w Olsztynie

Piotr Górny

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś
Warszawa, dnia

24.11.2023

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	6
2. OCENA OGÓLNA.....	8
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI	9
4. WNIOSKI	19
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	20
5.1. Ustalanie i pobór dochodów własnych.....	20
5.1.1. Wymiar i pobór podatku od nieruchomości.....	21
5.1.2. Wymiar i pobór podatku od środków transportowych	27
5.1.3. Realizacja dochodów z majątku gmin	30
5.1.4. Opłata planistyczna	34
5.1.5. Działania mające na celu zwiększenie dochodów własnych gmin.....	35
5.1.6. Działania mające na celu przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym	37
5.1.7. Działania mające na celu przyciąganie nowych podmiotów gospodarczych	38
5.1.8. Kontrola podatkowa	39
5.2. Dochodzenie zaległości z tytułu dochodów własnych.....	41
5.2.1. Kontrola i monitorowanie wpływów z tytułu dochodów własnych	41
5.2.2. Działania windykacyjne.....	43
5.3. Udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych	50
5.3.1. Przestrzeganie wewnętrznych uregulowań w zakresie udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym.....	56
5.3.2. Udzielanie pomocy publicznej i pomocy <i>de minimis</i>	58
5.3.3. Sporządzanie i udostępnianie informacji o osobach fizycznych, prawnych oraz jednostkach nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg oraz którym udzielono pomocy publicznej.....	63
5.4. Nadzór nad realizacją dochodów własnych	65
6. ZAŁĄCZNIKI	68
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe	68
Wykaz ocen kontrolowanych jednostek	71
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych	79
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	91
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	92
6.5. Dane dotyczące struktury i dynamiki dochodów skontrolowanych gmin	93
6.6. Dane dotyczące stanu zaległości z tytułu dochodów własnych skontrolowanych gmin	95

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ

Ustawa o finansach publicznych	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.).
Ordynacja podatkowa	Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.).
Ustawa o samorządzie gminnym	Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.).
Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego	Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2267, ze zm.).
Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych	Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2023 r. poz.70).
Ustawa o ewidencji działalności gospodarczej	Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2022 r. poz. 541).
Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji	Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r. poz. 479, ze zm.).
Ustawa o gospodarce nieruchomościami	Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344, ze zm.).
Ustawa o mieszkaniowym zasobie gminy	Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725).
Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zm.).
Prawo budowlane	Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2023 r. poz. 682, ze zm.).
Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702).
Prawo geologiczne i górnicze	Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, ze zm.).
Kodeks cywilny	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.).
Kpa	Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.).
Ustawa o rachunkowości	Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.).
Rozporządzenie w sprawie informacji podatkowych	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie informacji podatkowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 68, ze zm.).
Rozporządzenie w sprawie ewidencji podatkowej	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie ewidencji podatkowej nieruchomości (Dz. U. Nr 107, poz. 1138).

Rozporządzenie w sprawie zasad rachunkowości oraz planów kont dla organów podatkowych jst	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 października 2010 r. w sprawie zasad rachunkowości oraz planów kont dla organów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 208, poz. 1375).
Rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych	Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. i z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1483 oraz Dz. U. poz. 1294) oraz Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz. U. poz. 2083).
Rozporządzenie w sprawie danych zawartych w upomnieniu	Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie danych zawartych w upomnieniu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2194, ze zm.).
Rozporządzenie w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Dz. U. z 2021 r. poz. 703).
Rozporządzenia w sprawie wzorów tytułów wykonawczych	Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 sierpnia 2016 r. i 25 maja 2020 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 850 i Dz. U. poz. 968) oraz Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 12 stycznia 2021 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1856).
Rozporządzenie w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc <i>de minimis</i>	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc <i>de minimis</i> (Dz.U. Nr 53 poz. 311, ze zm.).
Rozporządzenie w sprawie zaświadczeń o pomocy <i>de minimis</i>	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy <i>de minimis</i> i pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie lub rybołówstwie (Dz. U. z 2018 r. poz. 350).
Pomoc <i>de minimis</i>	Szczególna kategoria wsparcia udzielanego przez państwo lub z zasobów państwowych, która ze względu na swą małą wartość nie powoduje zakłócenia konkurencji w wymiarze unijnym i w związku z tym nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, a w konsekwencji nie podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej.
jst	jednostka samorządu terytorialnego.
mpzp	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
PINB	Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego.
Prezes UOKiK	Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
MRiRW	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy organy wykonawcze gmin podejmowały prawidłowe i skuteczne działania w celu pozyskiwania dochodów własnych?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy prawidłowo ustalano i pobierano dochody własne?

2. Czy działania w zakresie dochodzenia zaległości z tytułu dochodów własnych były prawidłowe i skuteczne?

3. Czy przy udzielaniu ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych prawidłowo stosowano obowiązujące w tym zakresie przepisy?

4. Czy sprawowano nadzór nad realizacją dochodów własnych oraz czy był on skuteczny?

Jednostki kontrolowane

28 urzędów miejskich

Okres objęty kontrolą

2019–2022 z wykorzystaniem dowodów dotyczących zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych i późniejszych, które miały wpływ na kontrolowaną działalność.

W latach 2019–2022 dochody własne 28 skontrolowanych gmin wzrosły z 2474 mln zł w 2019 r. do 3238 mln zł w 2022 r. i stanowiły od 35 % w 2019 r. do 38 % w 2022 r. dochodów ogółem tych gmin. Wpływ na to miały m.in. pozostałe dochody własne, w tym uiszczane na podstawie odrębnych przepisów, które wzrosły o 529 mln zł oraz dochody z podatków i opłat lokalnych – o 130 mln zł. W 23 skontrolowanych gminach wzrosły jednak zaległości z tytułu dochodów własnych – z 337 mln zł na koniec 2018 r. do 417 mln zł na koniec 2022 r. Dotyczyło to głównie zaległości z tytułu dochodów z majątku gminy, podatków i opłat lokalnych, które wzrosły o 26 mln zł oraz z tytułu dochodów uzyskiwanych na podstawie odrębnych przepisów – o 9 mln zł. Na poziom uzyskiwanych dochodów własnych niewielki wpływ miały natomiast umorzenia zaległości publicznoprawnych i cywilnoprawnych. Zastosowane ulgi obniżyły bowiem poziom wpływów z tytułu dochodów własnych jedynie o 0,1 %.

Według danych GUS¹ tendencje wzrostowe w dochodach własnych wystąpiły w gminach na terenie całego kraju. Dochody te wzrosły bowiem z 113 544,9 mln zł w 2019 r. do 145 798,9 mln zł w 2022 r. Pomimo rosnących dochodów, w latach 2019–2022 zidentyfikowano problemy mogące mieć wpływ na pogorszenie sytuacji finansowej gmin, m.in. na skutek wzrostu kosztów realizacji zadań publicznych, obciążania jst nowymi zadaniami, wzrostu płacy minimalnej (z 2250 zł do 3010 zł), zmiany w podatku dochodowym od osób fizycznych², przeciwdziałania pandemii Covid-19, a od 2022 r. również na skutek wybuchu wojny w Ukrainie.

Skuteczność realizacji dochodów własnych przesądza zatem o samodzielności ekonomicznej gmin i ma zasadnicze znaczenie przy konstruowaniu ich budżetów. Dlatego też gminy powinny poszukiwać sposobów na zwiększenie dochodów własnych, w tym m.in. korzystać z możliwości pobierania wszystkich rodzajów opłat lokalnych, zintensyfikować działania związane z monitoringiem spływu należności z tytułu dochodów własnych oraz ich windykacją, a także z racjonalnym podejściem do stosowania ulg i zwolnień. W celu utrzymania poziomu udziału w PIT i CIT, gminy powinny również podejmować działania mające na celu przyciągnięcie nowych mieszkańców, zapobieganie depopulacji, a także działania proinwestycyjne - w celu powiększania majątku oraz rozwoju społecznego i gospodarczego.

¹ Dane statystyczne uzyskane ze strony internetowej Głównego Urzędu Statystycznego <https://stat.gov.pl/>.

² Efektem zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych z lat 2019–2022, zmniejszających obciążenia podatkowe obywateli, jest ubytek bieżących dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego z PIT.

2. OCENA OGÓLNA

Działania gmin w celu uzyskiwania dochodów własnych nie zawsze były prawidłowe i skuteczne

Organy wykonawcze gmin podejmowały działania w celu uzyskiwania dochodów własnych, nie były to jednak działania prawidłowe i skuteczne. Pomimo, że we wszystkich skontrolowanych gminach nastąpiło zwiększenie dochodów własnych (z 2474 mln zł w 2019 r. do 3238 mln zł w 2022 r.) to jednak w 24 z nich (86 %) Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła nieprawidłowości w ustalaniu, pobieraniu i egzekwowaniu tych dochodów. Polegały one głównie na naliczaniu podatków lokalnych w nieprawidłowej wysokości lub też za niewłaściwy okres.

We wszystkich 28 skontrolowanych gminach wobec podmiotów posiadających zadłużenie z tytułu dochodów własnych podejmowano działania zmierzające do jego wyegzekwowania. Nie były one jednak rzetelne. W 26 gminach nie kierowano bowiem upomnień lub kierowano je z opóźnieniem, zaś działania dotyczące wystawiania tytułów wykonawczych prowadzono w sposób opieszawy. Ponadto w dwóch gminach nie podejmowano czynności mających na celu zapobieżenie przedawnieniu zaległości cywilnoprawnych oraz z tytułu podatków lokalnych w łącznej kwocie 33,3 tys. zł.

Postępowania w sprawach przyznawania ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych prowadzone były przez organy wykonawcze gmin nierzetelnie i z naruszeniem m.in. przepisów Ordynacji podatkowej. Spośród 1070 postępowań podatkowych zakończonych przyznaniem przez wszystkie skontrolowane gminy ulg na łączną kwotę 28,8 mln zł, w 17 gminach, aż w 793 postępowaniach (74 %) Izba ujawniła nieprawidłowości. Organy podatkowe tych gmin niewłaściwie wywiązywały się bowiem m.in. z obowiązku zgromadzenia dowodów potwierdzających zaistnienie przesłanek uzasadniających udzielenie ulg, a mimo to wydano decyzje o ich przyznaniu w łącznej kwocie 9,8 mln zł. Przy udzielaniu ulg stanowiących pomoc *de minimis* nie przestrzegano natomiast wymogów ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Nieprawidłowości polegające w szczególności na niepozyskaniu wymaganych dokumentów stwierdzono w 23 gminach, w 295 postępowaniach, w wyniku których przyznano ulgi w łącznej kwocie 2,3 mln zł. Odnotowania wymaga przy tym, że rozstrzygnięcia w sprawach ulg w zapłacie podatków powinny być udzielane na podstawie bezspornie poczynionych ustaleń. Uznaniowość rozstrzygnięć w tych sprawach, zapadających w ramach tzw. uznania administracyjnego, nie zwalnia organu podatkowego od obowiązku dokonania i udokumentowania takich ustaleń faktycznych, które pozwolą na jednoznaczne stwierdzenie, czy wystąpiły przesłanki do przyznania ulgi. W przeciwnym razie może to wskazywać na występowanie mechanizmów korupcyjnych.

Organy wykonawcze 10 skontrolowanych gmin nierzetelnie wywiązywały się również z obowiązku publikowania wykazów podmiotów, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono na raty spłatę zobowiązań podatkowych oraz udzielono pomocy publicznej. Nieprawidłowości stwierdzono bowiem w 32 wykazach (16 % skontrolowanych). W 16 gminach nierzetelnie wywiązywano się także z obowiązków sprawozdawczych w sprawach dotyczących pomocy publicznej, a stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie nierzetelnego ich sporządzania oraz nieterminowego przekazywania tych sprawozdań do Prezesa UOKiK.

Powtarzalność stwierdzonych nieprawidłowości i ich skala oraz nieprzeprowadzanie kontroli podatkowych wskazują, że w 21 skontrolowanych urzędach zawiodły ustanowione systemy kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 i 69§ 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych i nie zapewniono skutecznego nadzoru nad realizacją dochodów własnych. Przyjęte rozwiązania w systemach kontroli zarządczej nie zapobiegły bowiem wystąpieniu ustalonych przez NIK nieprawidłowości.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Dochody ogółem i dochody własne we wszystkich gminach wykazywały tendencje rosnące

W latach 2019–2022 dochody ogółem we wszystkich skontrolowanych gminach, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., wykazywały tendencje wzrostowe (średnio o 34,6 %). Największy wzrost odnotowano w gminie Starachowice (o 66,3 %) najmniejszy zaś w gminie Police (o 14,2 %). W okresie tym nastąpił również wzrost dochodów własnych o 974 437,6 tys. zł (średnio o 43 %), wynikający głównie ze wzrostu pozostałych dochodów własnych, w tym dochodów z majątku gminy i innych uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów (o 618 999,4 tys. zł) oraz dochodów z tytułu podatków lokalnych (o 157 146,2 tys. zł).

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w poszczególnych latach objętych kontrolą wykazywał w większości gmin tendencje wzrostowe. Na koniec 2022 r. w porównaniu do stanu z końca 2018 r., w 22 gminach udział ten wzrósł z 56,3 % do 60,9 %. Zmniejszył się natomiast w sześciu gminach, a spadek wyniósł od 11 pkt w gminie Starachowice do 1 pkt procentowego w gminach Wieluń, Busko-Zdrój i Bochnia. [str. 20–21]

Wzrost wpływów z tytułu podatku od nieruchomości

W latach objętych kontrolą dochody z tytułu podatku od nieruchomości, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., we wszystkich skontrolowanych gminach wzrosły od 11,1 % do 40,6 % (średnio o 19,9 %). Największy wzrost odnotowano w gminach: Limanowa (o 40,6 %), Opoczno (o 39,4 %) i Pabianice (o 34 %), zaś najmniejszy w gminach: Sandomierz (o 11,1 %), Chrzanów (o 13,8 %) i Staszów (14 %). Zmniejszyła się natomiast średni udział tego podatku w dochodach własnych (z 19,3 % do 16,5 %) oraz w dochodach ogółem (z 19,1 % do 16,3 %).

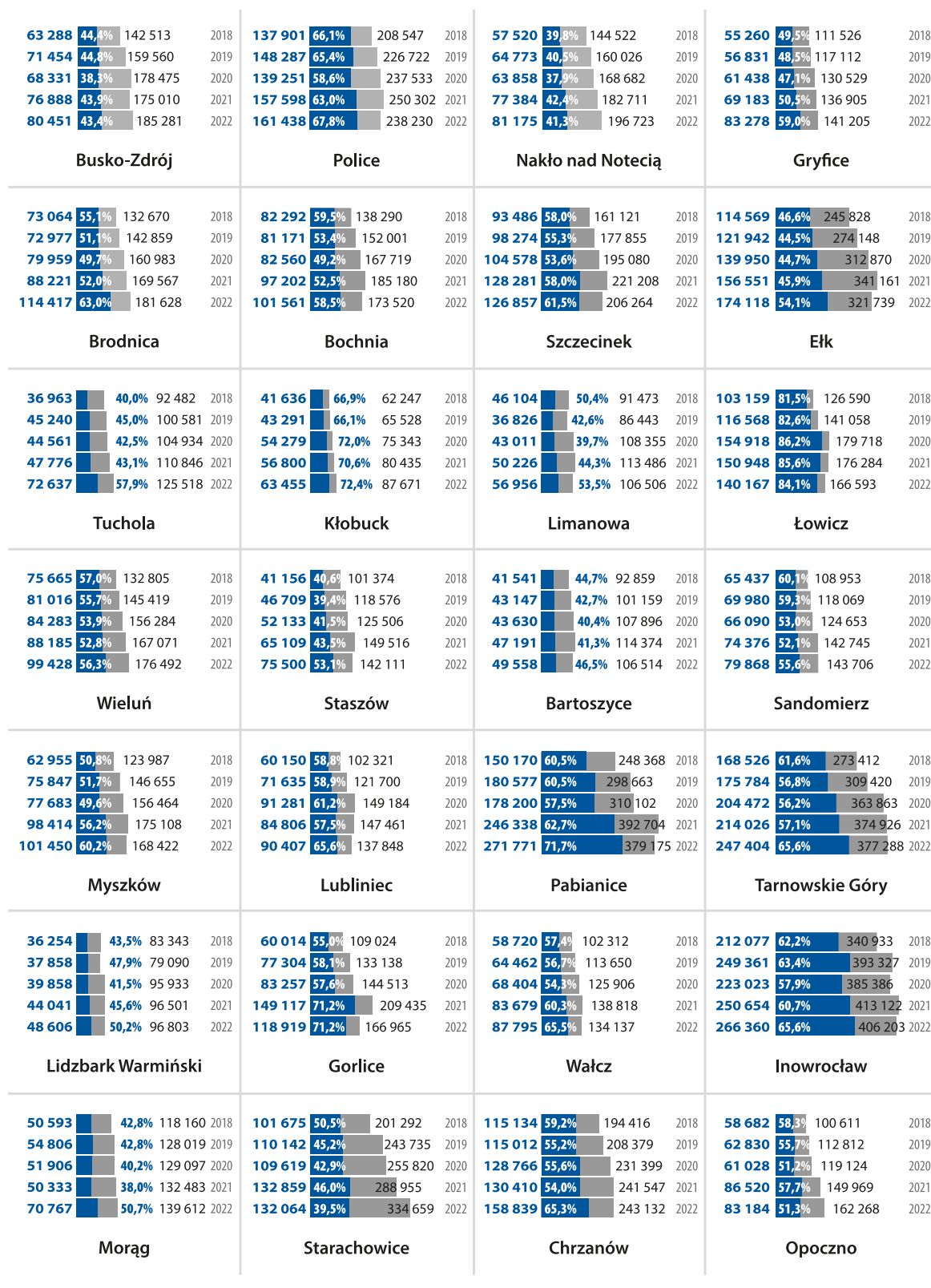
Rzetelność informacji otrzymywanych od PINB oraz realizacja dochodów z tytułu podatku od nieruchomości

Wszystkie skontrolowane gminy, zgodnie z § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie informacji podatkowych, otrzymywały od powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego comiesięczne informacje o zakończeniu budowy i wydanych pozwoleniach na użytkowanie. Stwierdzono jednak, że informacje otrzymane przez sześć gmin były nierzetelne, nie zawierały bowiem danych o niektórych zakończonych budowach i wydanych pozwoleniach na użytkowanie. W przypadkach tych do gmin nie wpłynęły również od podatników informacje (osoby fizyczne) lub deklaracje podatkowe (osoby prawne). W związku z tym gminy nie dysponowały wiedzą o możliwości opodatkowania podatkiem od nieruchomości łącznie 64 nieruchomości. Działania zmierzające do opodatkowania tych nieruchomości większość gmin podjęła w trakcie kontroli NIK. [str. 21–22]

W 20 gminach spośród 28 skontrolowanych, pomimo informacji otrzymywanych od organów nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy i wydanych pozwoleniach na użytkowanie, nie podejmowano działań mających na celu wyegzekwowanie od podatników wymaganych informacji i deklaracji podatkowych. Skutkowało to nieopodatkowaniem łącznie 201 nieruchomości na łączną kwotę wynoszącą co najmniej 403,3 tys. zł. Ponadto, w 18 gminach, pomimo informacji otrzymywanych od organów nadzoru budowlanego, opieszale podejmowano działania wobec podatników, którzy nieterminowo zgłaszali nieruchomości do opodatkowania. Działania takie podejmowano bowiem po upływie nawet 1064 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego. [str. 23–24]

Infografika nr 2

Dynamika dochodów ogółem i dochodów własnych skontrolowanych gmin w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą

■ XX XXX Dochody ogółem ■ XX XXX Dochody własne ■ XX% Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Źródło: wyniki kontroli w 28 jst.

Nieprawidłowości w postępowaniach podatkowych	<p>Pracownicy wszystkich skontrolowanych urzędów weryfikowali dane wynikające z informacji/deklaracji podatkowych z dokumentami źródłowymi, z danymi otrzymanymi z organów nadzoru budowlanego, pochodzącymi z ewidencji gruntów i budynków oraz z ewidencji działalności gospodarczej. W przypadkach stwierdzonych rozbieżności, wzywano podatników do składania wyjaśnień. Jednak nie we wszystkich przypadkach działania te były prawidłowe, bowiem nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w sześciu gminach spośród 28 skontrolowanych. Postępowania podatkowe w przypadku podatku od nieruchomości były prowadzone przez organy wykonawcze gmin na ogół prawidłowo, jednakże nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w 10 gminach i dotyczyły one 16,1 % zbadanych decyzji. Polegały one głównie na niedoręczaniu decyzji podatkowych wszystkim współwłaścicielom nieruchomości oraz na wydawaniu decyzji podatkowych naliczających podatek od nieruchomości od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu nabycia nieruchomości, a nie od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym budowa została zakończona albo w którym rozpoczęto użytkowanie budynku, do czego zobowiązywał art. 6 ust. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Ponadto w trzech gminach w sposób nieprawidłowy dokumentowano przeprowadzane czynności sprawdzające dane wynikające z informacji/deklaracji podatkowych z dokumentami źródłowymi, z danymi otrzymanymi z organów nadzoru budowlanego oraz z danymi z ewidencji gruntów i budynków oraz ewidencji działalności gospodarczej. [str. 24–26]</p>
Dynamika dochodów z tytułu podatku od środków transportowych w okresie objętym kontrolą	<p>W latach objętych kontrolą dochody z tytułu podatku od środków transportowych, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., w 18 skontrolowanych gminach wzrosły od 2,3 % do 101,3 % (średnio o 21,1 %). Największy wzrost odnotowano w gminie Limanowa (o 101,3 %), najmniejszy zaś w gminie Pabianice (o 2,3 %). Natomiast w 10 gminach dochody uzyskiwane z tytułu tego podatku zmniejszyły się od 33,2 % do 0,8 % (średnio o 11,3 %). W okresie tym we wszystkich skontrolowanych gminach zmniejszył się również średni udział tego podatku w dochodach własnych (z 1,1 % do 0,9 %) oraz w dochodach ogółem (z 1,1 % do 0,8 %). [str. 27–28]</p>
Prowadzenie baz podatkowych dotyczących podatku od środków transportowych	<p>Wszystkie gminy, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie informacji podatkowych, otrzymywały od starostów powiatowych comiesięczne informacje o zarejestrowanych i wyrejestrowanych pojazdach. We wszystkich skontrolowanych urzędach prowadzono bazy podatkowe z liczbą pojazdów podlegających opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych. Nieprawidłowości w prowadzeniu baz podatkowych polegające m.in. na nieujmowaniu w nich niektórych pojazdów i ich nieopodatkowywaniu ujawniono w czterech gminach. [str. 28–29]</p>
Nieprawidłowości w realizacji dochodów z tytułu podatku od środków transportowych	<p>W sytuacji nieterminowego składania deklaracji na podatek od środków transportowych, podejmowano wobec podatników działania informacyjne, zmierzające do złożenia przez nich stosownych deklaracji i/lub wszczynano postępowania podatkowe kończące się wydaniem decyzji określających wysokość zobowiązania podatkowego. Nieprawidłowości polegające na braku powyższych działań w sytuacji nieterminowego składania deklaracji podatkowych, stwierdzono w dziewięciu gminach. W sześciu gminach stwierdzono również nieprawidłowości związane z brakiem lub nierzetelną weryfikacją danych przedkładanych przez podatników w deklaracjach na podatek od środków transportowych z danymi zawartymi w informacjach przekazywanych przez starostów powiatowych oraz danymi wynikającymi z prowadzonych baz podatkowych. Skutkowało to uszczupleniami we wpływach należnego podatku oraz pobieraniem podatku w nieprawidłowej wysokości. [str. 29–30]</p>
Dynamika dochodów z majątku w okresie objętym kontrolą	<p>W latach 2019–2022 dochody z majątku w 22 spośród 28 skontrolowanych gmin, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., wzrosły od 8,9 % do 668,8 % (średnio o 103,1 %). Największy wzrost odnotowano w gminie Starachowice (o 668,8 %), najmniejszy zaś w gminie Tarnowskie Góry (o 8,9 %). Zwiększył się</p>

również średni udział tych dochodów zarówno w dochodach własnych (z 8,4 % do 10,5 %), jak i w dochodach ogółem (z 4,7 % do 6,3 %). [str. 30-31]

Programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin

W 25 gminach stosownie do wymogów art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, opracowano i przyjęto programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin obowiązujące w latach objętych kontrolą. W planach tych określono m.in. prognozy dotyczące wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach, planowaną sprzedaż lokali w kolejnych latach, zasady polityki czynszowej, warunki obniżania czynszu oraz źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach. W pozostałych trzech gminach stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w całym okresie objętym kontrolą lub w jego części. Ponadto, w trzech innych gminach w obowiązujących programach stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku niektórych elementów wymaganych na podstawie przepisów ww. ustawy. [str. 31-32]

Plany wykorzystania zasobu nieruchomości

W 13 gminach, stosownie do wymogów art. 25 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, opracowano i przyjęto plany wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych obowiązujące w latach objętych kontrolą. Określono w nich m.in. podstawy na jakich opierała się gospodarka zasobem nieruchomości, zestawienia powierzchni zasobu nieruchomości oraz nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste, wpływy z tytułu sprzedaży majątku gminy i udostępniania nieruchomości z zasobu oraz prognozowanie zagospodarowania nieruchomości zasobu. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w 15 gminach. Polegały one na braku planów w całym okresie objętym kontrolą lub w jego części (12 gmin) oraz na nierzetelnym ich sporządzeniu (cztery gminy). [strony: 32-33]

Nieprawidłowości w sprzedaży, wdzierżawianiu i wynajmie nieruchomości

Na podstawie analizy 564 losowo wybranych umów dotyczących sprzedaży nieruchomości (16,3 % ogółu sprzedanych nieruchomości) nieprawidłowości ujawniono w pięciu gminach. Polegały one m.in. na obciążaniu nabywców kosztami przygotowania nieruchomości do zbycia (naruszenie art. 25 ust. 2 w związku z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami) oraz posługiwaniu się przy sprzedaży operatami szacunkowymi starszymi niż 12 miesięcy (naruszenie art. 156 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Stwierdzono również, że w trzech gminach nieprawidłowo upubliczniano informacje o zamiarze zbycia, oddania w użytkowanie, najem, dzierżawę lub użyczenie nieruchomości. [str. 33-34]

Zabezpieczanie interesów gmin w umowach najmu i dzierżawy nieruchomości gminnych

W 505 spośród 567 (89,1 %) zbadanych umów dzierżawy oraz najmu nieruchomości zawarto zapisy zabezpieczające interesy gmin, w tym m.in. dotyczące waloryzacji czynszu, naliczenia odsetek za nieterminowe wnoszenie opłat z tytułu najmu i dzierżawy oraz zasad i zakresu odpowiedzialności za zniszczenie udostępnionego mienia. Ustalono jednak, że w pięciu gminach w 62 umowach najmu oraz dzierżawy spośród 105 (59 %) zbadanych w tych gminach, nienależycie zabezpieczono interesy gmin, tj. nie ujęto w nich zapisów dotyczących zasad waloryzacji stawek opłat/czynszu, zasad i zakresu odpowiedzialności za zniszczenie udostępnionego mienia oraz zapisów dotyczących ustalania zasad naliczania odsetek umownych w przypadku nieterminowych płatności opłat/czynszu. [str. 34]

Naliczanie opłaty planistycznej

W 17 spośród 28 skontrolowanych gmin naliczano opłatę planistyczną określoną w art. 36 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Analiza dokumentacji związanej z wydanymi decyzjami ustalającymi ww. opłatę wykazała, że działania urzędów w tym zakresie, poza jednym, były prawidłowe. Prawidłowo postępowano również w przypadkach nieterminowego uiszczenia opłaty przez zobowiązanych.

W 27 gminach nie wprowadzono pisemnych zasad postępowania z wpływającymi odpisami aktów notarialnych sprzedaży nieruchomości,

mających na celu przeprowadzanie analiz pod kątem możliwości naliczania opłaty planistycznej.

Dobra praktyka

Jako dobrą praktykę Najwyższa Izba Kontroli wskazuje wprowadzenie w gminie Busko-Zdrój pisemnych zasad postępowania z wpływającymi do urzędu odpisami aktów notarialnych sprzedaży nieruchomości, w tym zasad dotyczących przeprowadzania analiz pod kątem możliwości naliczania opłaty planistycznej oraz powołanie zespołu do spraw analizy aktów notarialnych. [str. 34–35]

Niekorzystanie ze wszystkich możliwości zwiększenia dochodów własnych

We wszystkich skontrolowanych gminach podejmowano działania na rzecz zwiększenia dochodów własnych. Nie skorzystano jednak ze wszystkich możliwości ich zwiększania. Stwierdzono bowiem, że w szczególności nie pobierano wszystkich możliwych opłat określonych w art. 3–4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, np. tylko w jednej gminie skorzystano z możliwości naliczania opłaty reklamowej, w ośmiu nie pobierano opłaty adiacenckiej, a w 11 gminach pobierano opłatę od posiadania psa (ponadto w okresie objętym kontrolą, w trzech gminach uchylono uchwały w sprawie poboru tej opłaty). [str. 35–37]

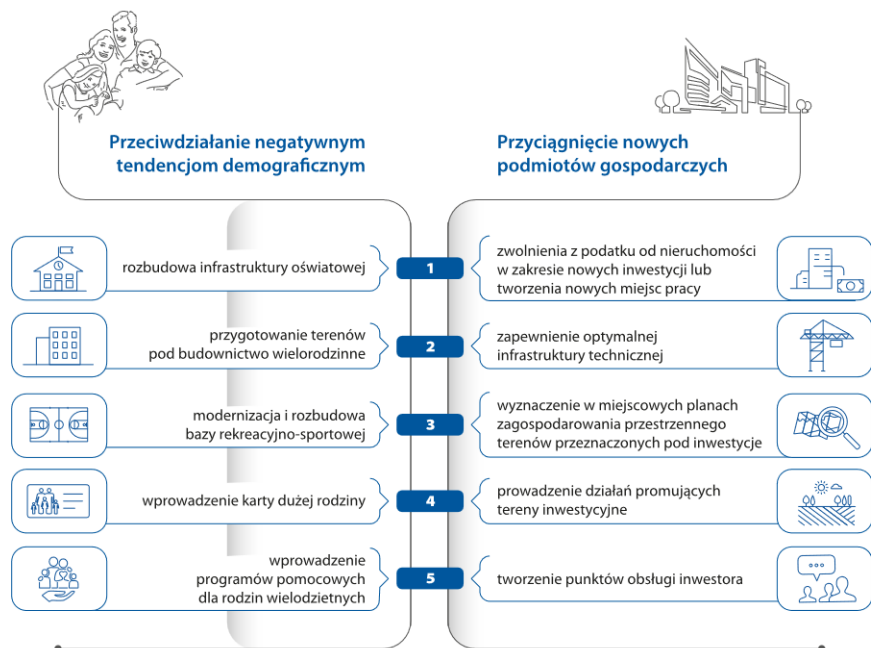
Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym oraz przyciągnięcie nowych podmiotów gospodarczych

We wszystkich skontrolowanych gminach podejmowano działania w celu przeciwdziałania negatywnym tendencjom demograficznym. Polegały one przede wszystkim na rozbudowie infrastruktury oświatowej, przygotowaniu terenów pod budownictwo wielorodzinne, modernizacji i rozbudowie bazy rekreacyjno-sportowej oraz wprowadzeniu karty dużej rodziny i programów pomocowych dla rodzin, w tym dla rodzin wielodzietnych. Stwierdzono jednak, że pomimo podejmowanych działań tylko w jednej ze skontrolowanych gmin wzrosła liczba ludności, w pozostałych zaś gminach odnotowano spadek liczby mieszkańców od 2,6 % do 8 %.

We wszystkich skontrolowanych gminach podejmowano również działania zmierzające do przyciągnięcia nowych podmiotów gospodarczych. W większości gmin (tj. w 25) przyczyniły się one do wzrostu liczby tych podmiotów (od 1,3 % do 18,7 %). Malejącą liczbę funkcjonujących przedsiębiorców odnotowano w trzech gminach. [str. 37–39]

Infografika nr 3

Przykłady działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym oraz przyciągnięcie nowych podmiotów gospodarczych

Źródło: wyniki kontroli w 28 jst.

Nieprzeprowadzanie kontroli podatkowych u podatników

Jedynie w 15 urzędach spośród 28 skontrolowanych przeprowadzono kontrole podatkowe u podatników, określone w art. 281 § 1 Ordynacji podatkowej, przy czym większość tych kontroli skutkowałą wydaniem decyzji określających wysokość zobowiązania podatkowego. W pozostałych 13 urzędach nie przeprowadzono kontroli podatkowych, a wyjaśniano to m.in. zbyt małą obsadą kadrową właściwych komórek organizacyjnych urzędów oraz korzystaniem z innych możliwości weryfikacji dokumentów podatkowych.

Ustalono również, że w 16 urzędach nie przeprowadzono kontroli oraz nie podejmowano innych działań w stosunku do podatników prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowaną w miejscu zamieszkania w celu zweryfikowania, czy powinni być opodatkowani wyższą stawką podatku od nieruchomości. Ponadto w sześciu urzędach weryfikacji informacji zadeklarowanych przez osoby prowadzące działalność gospodarczą dokonywano w sposób nie w pełni rzetelny. Kontrola NIK ujawniła w tym zakresie nieprawidłowości, a urzędy podjęły działania w celu naliczenia podatku w prawidłowej wysokości. [str. 26–27, 39–40]

Wzrost zaległości z tytułu dochodów własnych w skontrolowanych gminach

W okresie objętym kontrolą w 23 gminach spośród 28 skontrolowanych wzrosły zaległości z tytułu dochodów własnych z 337 310,8 tys. zł na koniec 2018 r. do 417 295 tys. zł na koniec w 2022 r. (tj. o 23,7 %). Wynikało to głównie ze wzrostu zaległości z tytułu dochodów uzyskiwanych na podstawie odrębnych przepisów (o 33,1 %), dochodów z majątku gminy (o 61 %) oraz z tytułu podatków (o 13,8 %). Największy wzrost zaległości odnotowano w gminach Tarnowskie Góry i Bartoszyce (odpowiednio o 98,2 % i 38,4 %), najmniejszy zaś w gminach Morąg i Kłobuck (o 1,9 % i o 2,7 %).

W 23 spośród 28 skontrolowanych gmin stan zaległości z tytułu dochodów własnych na koniec 2022 r. w odniesieniu do stanu na koniec 2018 r. wzrósł od 1,9 % do 98,2 %. Jedynie w pięciu gminach odnotowano zmniejszenie stanu zaległości od 1,1 % do 36,2 %. [str. 41]

Nierzetelne egzekwowanie zaległości z tytułu podatków i opłat

We wszystkich skontrolowanych urzędach monitorowano wpływ należności z tytułu podatków i opłat lokalnych, a odbywało się to przez analizę wpłat oraz naliczonych podatków.

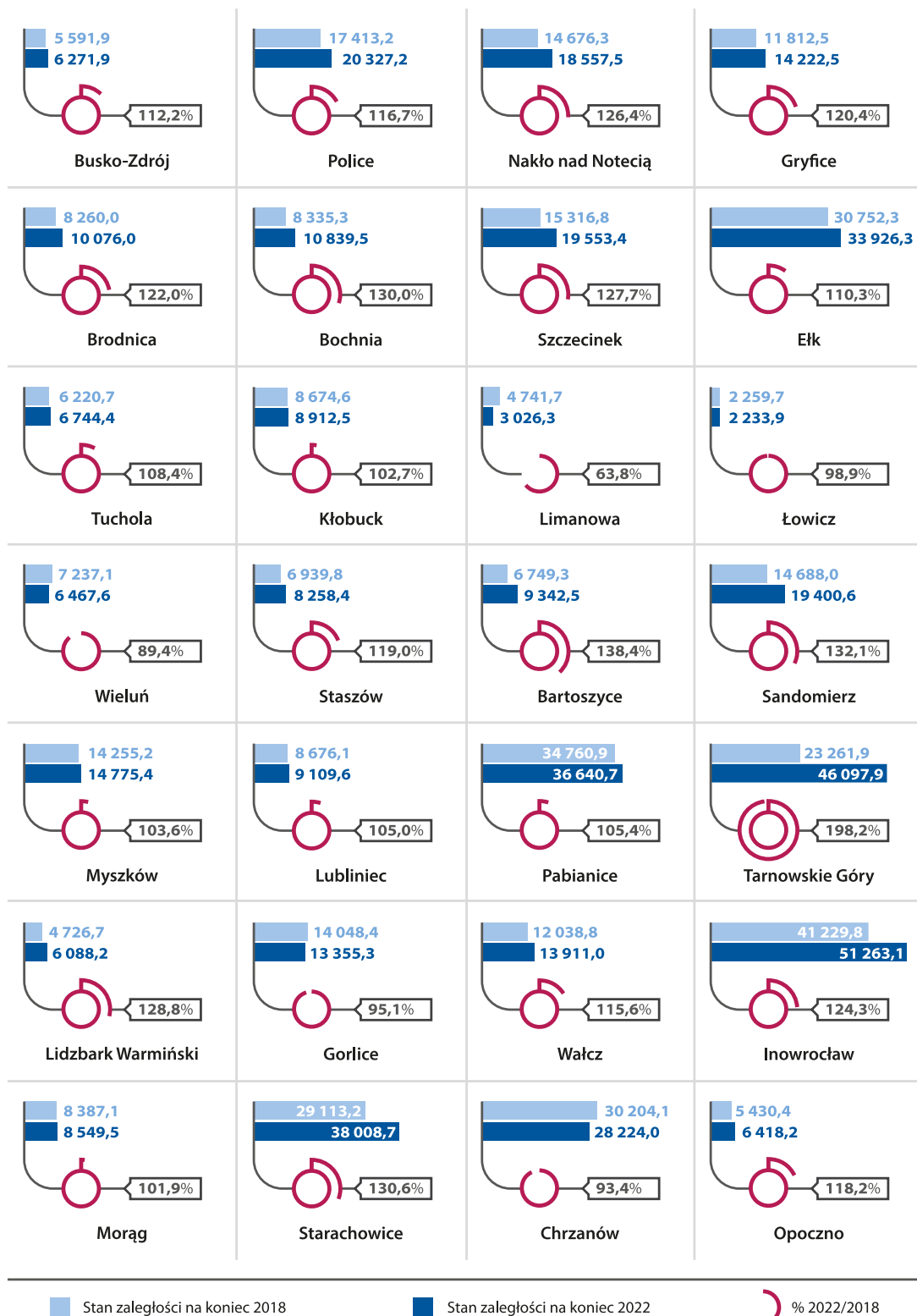
Jedynie w 14 spośród 28 gmin prowadzono działania informacyjne zmierzające do dobrowolnego wykonania obowiązków wynikających z przepisów prawa, o których mowa w art. 6 § 1b ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, a także w § 4 pkt 3 rozporządzenia z 30 grudnia 2015 r. oraz § 2 pkt 4 rozporządzeń z 23 lipca 2020 r. i 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych. Jednakże w sześciu urzędach nierzetelnie ewidencjonowano i dokumentowano podejmowane działania. [str. 41–43]

Nieprawidłowości w egzekwowaniu zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych stwierdzono aż w 26 gminach. Polegały one w szczególności na nieterminowym wystawianiu upomnień oraz na podejmowaniu działań dotyczących wystawiania tytułów wykonawczych w sposób opieszwały (w 23 gminach), na niewysyłaniu upomnień (sześć gmin) lub tytułów wykonawczych, pomimo bezskutecznego upływu terminów wskazanych w upomnieniach (siedem gmin) oraz na sporządzaniu upomnień niezgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (w trzech). Ujawniono je w przypadku 1395 upomnień (60,3 % zbadanych) wysłanych podmiotom posiadającym zaległości z tytułu podatków i opłat w łącznej kwocie 12 768,3 tys. zł oraz 675 tytułów wykonawczych (39,3 % zbadanych) na łączną kwotę 6940,6 tys. zł.

Ponadto w trzech urzędach wskazane w uregulowaniach wewnętrznych terminy wysyłania upomnień określono w sposób niezgodny z przepisami § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2015 r. oraz § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2020 r. [str. 43–47]

Infografika nr 4

Dynamika zaległości w skontrolowanych gminach według stanu na koniec 2022 r. w stosunku do stanu na koniec 2018 r.

Źródło: wyniki kontroli w 28jst.

Nieprawidłowości w egzekwowaniu zaległości cywilnoprawnych	<p>W 12 z 28 skontrolowanych urzędów stwierdzono nieprawidłowości dotyczące egzekwowania należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym. Polegały one głównie na sporządzaniu wezwań do zapłaty z opóźnieniem (w siedmiu urzędach) oraz na niewystąpieniu o wydanie sądowych nakazów zapłaty (w trzech). [str. 47–48]</p> <p>Ponadto w pięciu spośród 28 skontrolowanych urzędów stwierdzono nieprawidłowości dotyczące ewidencjonowania w księgach rachunkowych przypadków przedawnienia zaległości z tytułu podatków i opłat oraz niepodejmowania czynności mających na celu zapobieżenie przedawnieniu. [str. 48–49]</p>
Skala udzielonych ulg w spłacie zobowiązań podatkowych	<p>W latach 2019-2022 do organów podatkowych 28 skontrolowanych gmin, na podstawie art. 67a § 1 Ordynacji podatkowej, wpłynęło 4575 wniosków o udzielenie ulg na łączną kwotę 90 435,3 tys. zł. Po przeprowadzeniu postępowań podatkowych wydano 2821 decyzji o przyznaniu ulg na kwotę 55 272,8 tys. zł, w tym 12 727,3 tys. zł umorzono (1713 decyzji), 17 225,8 tys. zł - odroczone lub rozłożono płatność podatku na raty (453 decyzje) oraz 25 319,7 tys. zł - odroczone termin zapłaty bądź rozłożono na raty spłatę zaległości podatkowych (655 decyzji). [str. 50]</p>
Znaczna skala nieprawidłowości w prowadzonych postępowaniach podatkowych	<p>Kontrola ujawniła ten sam rodzaj nieprawidłowości w zakresie udzielania ulg, które zostały wykazane z poprzednich kontrolach NIK. W 17 spośród 28 skontrolowanych gmin nie przestrzegano wymogów określonych w Ordynacji podatkowej. Nieprawidłowości stwierdzono przy prowadzeniu 793 postępowań (74 % objętych badaniem) zakończonych przyznaniem ulg w kwocie 9760,6 tys. zł. W sześciu gminach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dokumentowania postępowań podatkowych. Brak dokumentacji (oprócz wniosku podatnika nie zgromadzono innych dowodów) lub niepełne dokumentowanie przesłanek wskazanych przez podatników we wnioskach o przyznanie ulgi, wystąpiło w 150 postępowaniach (14 % zbadanych). W postępowaniach tych nie podjęto działań w celu pozyskania materiału dowodowego potwierdzającego istnienie okoliczności wskazanych we wnioskach, a dokonanie ustaleń w ww. zakresie miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Stanowiło to naruszenie zasad określonych w art. 122 i art. 187 § 1 Ordynacji podatkowej.</p> <p>Naruszenia zasad sporządzania decyzji stwierdzono w trzech gminach spośród 28 skontrolowanych. Dotyczyły one 109 decyzji (12 % zbadanych), które nie zawierały właściwie sporządzonego uzasadnienia faktycznego i prawnego, o którym mowa w art. 210 § 4 Ordynacji podatkowej. W decyzjach tych jedynie ogólnie odnoszono się do okoliczności jakie były przesłanką udzielenia ulgi (bez odniesienia się do dowodów, na podstawie których uznano te okoliczności za udowodnione), przez co naruszono art. 210 § 1 pkt 6 Ordynacji podatkowej.</p> <p>Nieprzestrzeganie terminów załatwienia sprawy i niepowiadomianie stron o zwłoce i o przyczynie niedotrzymania terminu wydania decyzji, jak i niewywiązywanie się z obowiązków mających na celu zapewnienie jawności prowadzonych postępowań (m.in. poprzez umożliwienie wnioskodawcom wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego), o których mowa m.in. w art. 139, art. 140, art. 123 § 1 i art. 200 § 1 Ordynacji podatkowej, stwierdzono w 15 z 28 skontrolowanych gmin. Nieprawidłowości te dotyczyły 153 postępowań podatkowych (14 % badanych). [str. 50–55]</p>
Skala udzielonych ulg w spłacie należności cywilnoprawnych	<p>We wszystkich skontrolowanych gminach zgodnie z wymogami art. 59 ust. 2 ustawy o finansach publicznych uchwalono zasady, sposób i tryb udzielania ulg cywilnoprawnych. W latach 2019-2022 w 25 z 28 skontrolowanych gmin udzielono 1646 ulg w spłacie należności cywilnoprawnych w kwocie 13 429,2 tys. zł. Dłużnicy wnioskowali o udzielenie ulgi głównie w spłacie zaległości czynszowych z tytułu dzierżawy oraz najmu.</p>

**Nieprawidłowości
w udzielaniu ulg
w spłacie należności
cywilnoprawnych**

W pięciu gminach spośród 28 skontrolowanych, niezgodnie z zasadami przyjętymi przez ich organy stanowiące prowadzono postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności cywilnoprawnych. Stwierdzono bowiem, że nie podejmowano działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, m.in. poprzez zaniechanie gromadzenia materiałów dowodowych istotnych dla jej rozstrzygnięcia. Dotyczyło to 16 przypadków (4,7 % zbadanych) zakończonych przyznaniem ulgi w spłacie ww. należności w kwocie 99,2 tys. zł. [str. 56–58]

**Nieprawidłowości
w udzielaniu pomocy
de minimis**

Nieprawidłowości w udzielaniu pomocy *de minimis* w kwocie 2290 tys. zł w 295 postępowaniach stwierdzono w 23 gminach. Dotyczyły one m.in. nieuzyskania od beneficjentów tej pomocy dokumentów niezbędnych do jej udzielenia (20 % objętych badaniem) oraz nienależytego wywiązywania się z obowiązku wydawania zaświadczeń o udzieleniu pomocy *de minimis* (20 %). [str. 58–61]

**Nierzetelne
wywiązywanie się z
obowiązków
sprawozdawczych**

Nierzetelne wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych, wynikających z art. 32 ust. 1 i 32a ust. 1 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, wystąpiło w 16 z 28 skontrolowanych jednostek. Dotyczyło to głównie niesporządzania lub przekazywania do Prezesa UOKiK sprawozdań z udzielonej pomocy z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 1180 dni w stosunku do terminów określonych w § 6 odpowiednich rozporządzeń³ oraz nierzetelnego sporządzania sprawozdań, tj. m.in. błędnego podawania w nich niektórych wymaganych przepisami informacji.

Ponadto w czterech gminach ujawniono także nieprawidłowości (dotyczyło to 11 postępowań) polegające na niezakwalifikowaniu części udzielonej pomocy jako pomoc *de minimis* w rolnictwie, niezweryfikowaniu kwoty pomocy udzielonej przedsiębiorcy w ciągu ostatnich trzech lat oraz udzielaniu ulg przez organ na podstawie programu, który nie został zatwierdzony przez Komisję Europejską. [str. 61–63]

**Nierzetelne
sporządzanie
wykazów
podatników,
którym udzielono ulg
i pomocy publicznej**

W 10 z 28 skontrolowanych gmin nierzetelnie wywiązywano się również z obowiązku wynikającego z art. 37 ust. 1 pkt 2 lit. f i g ustawy o finansach publicznych, dotyczącego publikowania wykazów osób fizycznych, prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków i opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono na raty spłatę zobowiązań podatkowych oraz udzielono pomocy publicznej. Nieprawidłowości stwierdzono w 32 wykazach na 203 przeanalizowane (15,8 %), a dotyczyły one głównie niewykazywania podatników, którym udzielono ulgi w spłacie zaległości publicznoprawnych lub cywilnoprawnych bądź udzielono pomocy publicznej, niewykazywania umorzonych odsetek, podawania nieprawidłowych kwot oraz przyczyn umorzenia zaległości oraz nieprawidłowych nazw podatników, niepodania do publicznej wiadomości dwóch wykazów oraz nieterminowym upublicznieniu trzech wykazów. [str. 63–64]

**Przeprowadzanie
analiz
i ocen ryzyka**

W 23 gminach zagadnienia związane z wymiarem i poborem dochodów własnych, dochodzeniem zaległości z tego tytułu oraz udzielaniem ulg były przedmiotem analiz i oceny ryzyka, o której mowa w pkt 3 „Identyfikacja ryzyka” załącznika do Komunikatu Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych z zakresie planowania i zarządzania ryzykiem⁴. Wnioski wynikające z przeprowadzanych analiz i ocen ryzyka wykorzystywane były w dalszych pracach urzędów i umożliwiły wdrożenie dodatkowych mechanizmów kontrolnych jako działań zapobiegawczych czy działań korygujących. Ww. analiz i oceny ryzyka nie prowadzono w pięciu urzędach, a kontrola NIK stwierdziła w nich liczne nieprawidłowości. [str. 65]

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy (Dz. U. Nr 174, poz. 1081 ze zm.) uchylone z dniem 20 stycznia 2017 r. oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1871).

⁴ Dz. Urz. Ministra Finansów z 2012 r. poz. 56.

Kontrola zewnętrzna

W 24 gminach zagadnienia związane z realizacją dochodów własnych, ich dochodzeniem oraz udzielaniem ulg były przedmiotem kontroli zewnętrznych. Sformułowane w tym zakresie wnioski pokontrolne zostały zrealizowane, co zostało potwierdzone w trakcie niniejszej kontroli NIK. Stwierdzone w trakcie kontroli zewnętrznych nieprawidłowości w sześciu gminach, pomimo powiadomienia instytucji kontrolujących o zrealizowaniu wniosków pokontrolnych, nie zostały w pełni wyeliminowane, co potwierdziły ustalenia niniejszej kontroli NIK. [str. 66]

**Brak audytu
i kontroli
wewnętrznej**

Zagadnienia związane z ustalaniem dochodów własnych, ich dochodzeniem oraz udzielaniem ulg były przedmiotem zainteresowania kontroli wewnętrznej w zaledwie czterech spośród 28 skontrolowanych gmin, natomiast audytu wewnętrznego w 13 gminach, przy czym tylko w ośmiu przeprowadzono zadania audytowe, a w pięciu dopiero je zaplanowano. W przypadku jednej gminy w latach 2019–2022 (do 16 listopada 2022 r.) nie prowadzono audytu wewnętrznego, pomimo obowiązku wynikającego z art. 274 ust. 3 ustawy o finansach publicznych. Ustalono ponadto, że w jednej gminie nie zrealizowano zaleceń sformułowanych po przeprowadzonym audycie wewnętrznym, a w drugiej nie monitorowano realizacji zaleceń oraz nie przeprowadzano czynności sprawdzających.

Nadzór nad realizacją dochodów własnych pozytywnie oceniono w siedmiu gminach, natomiast w pozostałych, w związku z nieprawidłowościami stwierdzanymi w toku przeprowadzanych kontroli, do nadzoru nad realizacją dochodów własnych sprawowanego przez Prezydentów Miast i Burmistrzów zgłoszono szereg uwag. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości wskazywały, że w urzędach tych nie zapewniono funkcjonowania skutecznego nadzoru i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 i 69 ustawy o finansach publicznych. [str. 66–67]

4. WNIOSKI

**Prezydenci
i burmistrzowie
miast**

Wprowadzenie przez organy wykonawcze gmin skutecznych narzędzi, stanowiących element systemu kontroli zarządczej, ograniczających skalę nieprawidłowości w wymiarze i poborze podatków, w dochodzeniu należności z tytułu dochodów własnych oraz w prowadzeniu postępowań o udzielanie ulg w spłacie zobowiązań publicznoprawnych i cywilnoprawnych.

**Regionalne Izby
Obrachunkowe**

Najwyższa Izba Kontroli po raz kolejny zwraca uwagę na występowanie nieprawidłowości w prowadzeniu postępowań podatkowych i w egzekwowaniu należności. W związku z tym wskazane jest objęcie przez Regionalne Izby Obrachunkowe szczególnym zainteresowaniem tych obszarów działania organów wykonawczych jst.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Ustalanie i pobór dochodów własnych

W 24 skontrolowanych gminach wystąpiły nieprawidłowości dotyczące wymierzania i pobierania podatków i opłat lokalnych. Polegały one głównie na: nierzetelnym prowadzeniu baz podatkowych, braku lub nierzetelnym weryfikowaniu danych przedkładanych przez podatników w informacjach i deklaracjach podatkowych, co skutkowało nieprawidłowościami w wydanych decyzjach podatkowych oraz na niepodejmowaniu kontroli podatkowych (w tym u podatników prowadzących działalność gospodarczą w miejscu zamieszkania).

Dynamika dochodów skontrolowanych gmin w okresie objętym kontrolą

W latach 2019–2022 dochody ogółem we wszystkich skontrolowanych gminach, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., wzrosły średnio o 34,6 %. Największy wzrost odnotowano w gminach: Starachowice (o 66,3 %, tj. z 201 292,1 tys. zł do 334 659,3 tys. zł), Opoczno (o 61,3 %, odpowiednio: z 100 610,5 tys. zł do 162 268,1 tys. zł) i Pabianice (o 52,7 %, tj. z 248 368,4 tys. zł do 379 174,7 tys. zł), najmniejszy zaś w gminach: Police (o 14,2 %, z 208 547,2 tys. zł do 238 230,4 tys. zł), Bartoszyce (o 14,7 %, tj. z 92 858,6 tys. zł do 106 513,6 tys. zł) i Lidzbark Warmiński (o 16,2 %, z 83 342,5 tys. zł do 96 803,2 tys. zł).

W okresie tym nastąpił również wzrost dochodów własnych we wszystkich skontrolowanych gminach o 974 437,6 tys. zł (średnio o 43 %), wynikający głównie ze wzrostu pozostałych dochodów własnych, w tym dochodów z majątku gminy i innych uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów (o 618 999,4 tys. zł) oraz ze wzrostu dochodów z tytułu podatków lokalnych, w tym podatków od nieruchomości i od środków transportowych (o 157 146,2 tys. zł).

Na wzrost dochodów własnych skontrolowanych gmin znaczny wpływ miały również uzyskiwane wpływy z tytułu otrzymywanych środków finansowych z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19, wpływy środków finansowych na zadania realizowane na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz środków finansowych otrzymywanych na uzupełnianie dochodów gmin. Największy wzrost dochodów własnych odnotowano w gminach: Tuchola (o 96,5 %, tj. z 36 963,4 tys. zł do 72 637,3 tys. zł), Staszów (o 83,4 %, tj. z 41 156 tys. zł do 75 499,5 tys. zł) i Pabianice (o 81 %, tj. ze 150 170 tys. zł do 271 770,9 tys. zł), najmniejszy zaś w gminach Police (o 17,1 %, tj. ze 137 901,1 tys. zł do 161 438,2 tys. zł), Bartoszyce (o 19,3 %, tj. z 41 541 tys. zł do 49 557,5 tys. zł) i Sandomierz (o 22,1 %, tj. z 65 437,3 tys. zł do 79 868 tys. zł).

Średni udział dochodów własnych w dochodach ogółem na koniec 2022 r., w porównaniu do stanu na koniec 2018 r., wzrósł z 56,3 % do 60,9 %. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w 22 gminach w ww. okresie zwiększył się średnio o 4,7 %, a wzrost ten wynosił od 18 pkt procentowych w gminie Tuchola (z 40 % do 57,9 %) do 2 pkt procentowych w gminach Bartoszyce (z 44,7 % do 46,5 %) i Police (z 66,1 % do 67,8 %). W sześciu gminach⁵ udział dochodów własnych w dochodach ogółem zmniejszył się średnio o 4 %, a spadek wyniósł od 11 pkt procentowych w gminie Starachowice (z 50,5 % do 39,5) do 1 % w gminach Wieluń (z 57 % do 56,3 %), Busko-Zdrój (z 44,4 % do 43,4 %) oraz Bochnia (z 59,5 % do 58,5 %).

Struktura dochodów własnych

W strukturze dochodów własnych skontrolowanych gmin według stanu na koniec 2018 r. dominowały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) 38,8 %, pozostałe dochody własne (w tym dochody z majątku gminy i inne uiszczane na podstawie odrębnych

⁵ Gminy: Bochnia, Busko-Zdrój, Opoczno, Sandomierz, Starachowice i Wieluń.

przepisów) 28,9 % oraz dochody z tytułu podatków (w tym z podatków od nieruchomości i od środków transportowych) 28,8 %. Według stanu na koniec 2022 r. w strukturze dochodów własnych dominowały pozostałe dochody własne (39,3 %), dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) 31,8 % oraz dochody z tytułu podatków 25 %.

Dane na temat struktury i dynamiki dochodów gmin w latach 2019–2022 przedstawiono w załączniku nr 6.5 do informacji Dane dotyczące struktury i dynamiki dochodów skontrolowanych gmin.

Wpływ pandemii Covid-19 na poziom dochodów własnych

Sytuacja epidemiologiczna związana z pandemią Covid-19 miała wpływ na poziom uzyskiwanych dochodów własnych przez gminy, a tym samym na realizowane i planowane zadania oraz inwestycje. W 18 gminach⁶ w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wystąpił wzrost dochodów własnych (od 32,9 % w Łowiczu do 1,1 % w Bartoszycach), natomiast w 10 gminach⁷ odnotowano spadek (od 0,5 % w Starachowicach do 10,6 % w Inowrocławiu).

Przykłady

W **gminie Bochnia** w 2020 r. w stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek dochodów własnych z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych o 1312 tys. zł, o 353,7 tys. zł z tytułu wpływów z usług oraz o 221,4 tys. zł z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych.

W **gminie Busko-Zdrój** w 2020 r. dochody własne spadły o 4,5 %, w tym m.in. odnotowano spadek wpływów z tytułu opłat o 42,6 % oraz spadek udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych o 5,5 %.

W **gminie Inowrocław** w 2020 r. uzyskano niższe o 934,1 tys. zł (tj. o 44,1 %) wpływy z opłaty uzdrowskiej, w porównaniu do roku poprzedniego.

5.1.1. Wymiar i pobór podatku od nieruchomości

Dynamika dochodów z tytułu podatku od nieruchomości

W latach objętych kontrolą dochody z tytułu podatku od nieruchomości, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., we wszystkich skontrolowanych gminach wzrosły średnio o 19,9 %. Największy wzrost odnotowano w gminach: Limanowa (o 40,6 %), Opoczno (o 39,4 %) i Pabianice (o 34 %), zaś najmniejszy w gminach: Sandomierz (o 11,1 %), Chrzanów (o 13,8 %) i Staszów (14 %).

Udział dochodów z podatku od nieruchomości w dochodach własnych i dochodach ogółem

Średni udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych zmniejszył się od 19,3 % na koniec 2018 r. do 16,5 % na koniec 2022 r. Największy udział wpływów z tytułu podatku od nieruchomości w dochodach własnych odnotowano w gminach Police 37 %, 34,9 %, 39,3 %, 36,6 % i 36,8 % (odpowiednio na koniec każdego roku okresu objętego kontrolą), Kłobuck 31 % i 30,9 % (odpowiednio na koniec 2018 r. i 2019 r.) i Starachowice 32,2 %, 31 % i 35,1 % (na koniec 2018 r., 2019 r. i 2020 r.), najmniejszy zaś w gminach Łowicz 12,2 % i 13,1 % (na koniec 2020 r. i 2021 r.), Gorlice 13,5 % (na koniec 2021 r.) oraz Pabianice 14,4 % (na koniec 2022 r.)⁸.

⁶ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Chrzanów, Ełk, Gryfice, Gorlice, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Lubliniec, Łowicz, Myszków, Staszów, Szczecinek, Tarnowskie Góry, Wałcz i Wieluń.

⁷ Gminy: Busko-Zdrój, Inowrocław, Morąg, Nakło nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Sandomierz, Starachowice i Tuchola.

⁸ Największy udział dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w dochodach własnych na koniec 2018 r. odnotowano w gminach: Police 37 %, Starachowice 32,2 % i Kłobuck 31 %, najmniejszy zaś w gminach: Łowicz 16,3 %, Gryfice 17,6 % i Limanowa 18,5 %. Na koniec 2019 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 34,9 %, Starachowice 31 % i Kłobuck 30,9 %, najmniejszy zaś w gminach: Łowicz 15,2 %, Inowrocław 16,6 % i Gryfice 17,1 %. Na koniec 2020 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 39,3 %, Starachowice 35,1 % i Opoczno 29,4 %, a najmniejszy w gminach: Łowicz 12,2 %, Wieluń 16,9 % i Lubliniec 17,3 %. Na koniec 2021 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 36,6 %, Starachowice 29,7 % i Morąg 29,3 %, najniższy zaś w gminach: Łowicz 13,1 %, Gorlice 13,5 % i Pabianice 15,3 %. Na koniec 2022 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 36,8 %, Starachowice 32,6 % i Bochnia 27,5 %, najmniejszy zaś w gminach: Staszów 15,3 %, Gryfice i Tuchola po 14,7 % i Pabianice 14,4 %.

Średni udział podatku od nieruchomości w dochodach ogółem zmniejszał się z 19,1 % na koniec 2018 r. do 16,3 % na koniec 2022 r. Największy udział wpływów z tytułu podatku od nieruchomości w dochodach ogółem odnotowano w gminach Police 24,4%, 22,8 %, 23,1 %, 23,1 % i 24,9 % (odpowiednio na koniec każdego roku okresu objętego kontrolą), Kłobuck 20,7 %, 20,4 %, 18,4 %, 18,6 % i 17,1 % (odpowiednio na koniec każdego roku okresu objętego kontrolą), najmniejszy zaś w Staszów 7,5 % i 8,1 % (na koniec 2021 r. i 2022 r.) oraz Bartoszyce 8,3 %, 8,1 % i 8,3 % (odpowiednio na koniec 2019 r., 2020 r. i 2021 r.)⁹.

Zgodnie z art. 7a ust. 1 i 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, we wszystkich skontrolowanych gminach prowadzono ewidencje podatkowe nieruchomości zawierające m.in. informacje o podatnikach i przedmiocie opodatkowania, wynikające w szczególności z informacji i deklaracji składanych przez podatników, dane zawarte w księgach wieczystych, z ewidencji gruntów i budynków oraz z innych prowadzonych ewidencji i rejestrów.

**Aktualizacja
baz podatkowych
podatku od
nieruchomości
w oparciu o informacje
otrzymywane od PINB**

Wszystkie skontrolowane gminy, zgodnie z § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie informacji podatkowych, otrzymywały od PINB informacje o zakończeniu budowy i wydanych pozwoleniach na użytkowanie. Otrzymywane informacje były porównywane z prowadzonymi ewidencjami, w tym ewidencjami podatku od nieruchomości oraz ewidencjami gruntów i budynków, które podlegały stosownej aktualizacji.

**Rzetelność informacji
otrzymywanych
od PINB**

Porównanie informacji o zakończeniu budów i wydanych pozwoleniach na użytkowanie uzyskanych w toku kontroli NIK od właściwych terytorialnie PINB z informacjami przekazywanymi przez te organy kontrolowanym gminom wykazało, że w przypadku informacji przekazanych sześciu¹⁰ gminom nie były one w pełni rzetelne, nie zawierały bowiem danych o niektórych zakończonych budowach i wydanych pozwoleniach na użytkowanie. W związku z powyższym, w sytuacji niezłożenia przez podatników informacji (osoby fizyczne) lub deklaracji podatkowych (osoby prawne), gminy nie dysponowały wiedzą o możliwości opodatkowania podatkiem od nieruchomości łącznie 64 nieruchomości.

Przykłady

W **gminie Lubliniec** ustalono, że na skutek braku informacji z PINB nie opodatkowano trzech nieruchomości. Podjęte w trakcie kontroli NIK działania doprowadziły do wyegzekwowania należnego podatku w łącznej kwocie 1,5 tys. zł.

W **gminie Tuchola** ustalono, że na skutek braku informacji z PINB nie opodatkowano dwóch nieruchomości. W trakcie kontroli wszczęto postępowania podatkowe w celu wyegzekwowania należnego podatku w łącznej kwocie 2,5 tys. zł.

W **gminie Wałcz** ustalono, że na skutek braku informacji z PINB nie opodatkowano ośmiu nieruchomości.

⁹ Największy udział dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w dochodach ogółem na koniec 2018 r. odnotowano w gminach: Police 24,4 %, Kłobuck 20,7 % i Szczecinek 16,9 %, najmniejszy zaś w gminach Gryfice 8,7 %, Bartoszyce 8,9 %, Limanowa i Tuchola po 9,3 %. Na koniec 2019 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 24,4 %, Kłobuck 20,7 % i Szczecinek 16,9 %, najmniejszy zaś w gminach Gryfice i Bartoszyce po 8,3 %, Staszów 8,9 % i Tuchola 9,3 %. Na koniec 2020 r. sytuacja przedstawiała się następująco: największy udział Police 23,1 %, Kłobuck 18,4 % i Opoczno 15,1 %, najmniejszy udział w gminach Bartoszyce 8,1 %, Gryfice 8,3 % i Staszów 8,4 %. Na koniec 2021 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 23,1 %, Kłobuck 18,6 % i Szczecinek 14,3 %, najmniejszy w gminach Staszów 8,4 %, Gryfice 8,3 % i Bartoszyce 8,1 %. Na koniec 2022 r. największy udział odnotowano w gminach: Police 24,9 %, Kłobuck 17,1 % i Szczecinek 16,7 %, najmniejszy zaś w gminach: Staszów 8,1 %, Tuchola 8,5 % i Gryfice 8,7 %.

¹⁰ Gminy: Chrzanów, Lubliniec, Myszków, Tarnowskie Góry, Tuchola oraz Wałcz.

**Brak działań
zmierzających
do wyegzekwowania
od podatników
informacji/deklaracji
podatkowych**

W 20 gminach¹¹, pomimo informacji otrzymywanych od organów nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy i wydanych pozwoleń na użytkowanie, nie podejmowano działań mających na celu wyegzekwowanie od podatników wymaganych informacji (osoby fizyczne) oraz deklaracji podatkowych (osoby prawne). Skutkowało to nieopodatkowaniem łącznie 201 nieruchomości na łączną kwotę co najmniej 403,3 tys. zł.

Przykłady

W **gminie Bartoszyce**, w dwóch przypadkach spośród 80 (2,5 %) zbadanych dopiero w trakcie kontroli NIK podjęto działania wobec podatników, którzy nie złożyli informacji/deklaracji podatkowych, mimo upływu wymaganego terminu. Na skutek podjętych działań podatnicy uiścili należny podatek w łącznej kwocie 15,6 tys. zł wraz z odsetkami w kwocie 8,9 tys. zł.

W **gminie Bochnia**, w 22 przypadkach spośród 263 (8,4 %) zbadanych dopiero w trakcie kontroli NIK podjęto działania wobec podatników, którzy nie złożyli informacji/deklaracji podatkowych w wymaganym terminie. Skutkowało to niedokonaniem przypisu należności podatkowych na łączną kwotę 6,9 tys. zł.

W **gminie Brodnica**, w sześciu przypadkach spośród 40 (15 %) zbadanych nie wezwano podatników do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn niezłożenia przez nich informacji podatkowych, mimo upływu wymaganego terminu. Informacje te zostały ostatecznie złożone przez podatników, jednak z opóźnieniem wynoszącym od 109 do 1064 dni, co skutkowało m.in. nieuzyskaniem w wymaganych terminach należnych gminie dochodów w wysokości 200,3 tys. zł.

W **gminie Gryfice** w 23 przypadkach spośród 288 (8 %) nieruchomości dopiero w trakcie kontroli NIK podjęto działania wobec podatników, którzy nie złożyli informacji podatkowych mimo upływu wymaganego terminu. Kwota należnego podatku wyliczona przez NIK wynosiła 5,5 tys. zł.

W **gminie Wałcz** w 13 przypadkach spośród 193 (6,7 %) nieruchomości nie podjęto działań w celu wyegzekwowania od podatników złożenia informacji/deklaracji podatkowych (należny podatek wynosił łącznie 36,5 tys. zł).

**Opieszałość
w egzekwowaniu
od podatników
składania
informacji/deklaracji
podatkowych w celu
zgłoszenia nowo
wybudowanych
budynków
do opodatkowania**

W 18 gminach¹², pomimo informacji otrzymywanych od organów nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy i wydanych pozwoleń na użytkowanie, opieszale podejmowano działania wobec podatników, którzy w wymaganym terminie określonym w art. 6 ust. 6 i ust. 9 pkt 1 i 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych nie zgłaszali nieruchomości do opodatkowania, tj. nie składali informacji (osoby fizyczne) oraz deklaracji podatkowych (osoby prawne).

Przykłady

W **gminie Busko-Zdrój**, w 23 przypadkach wystosowano do właścicieli nieruchomości wezwania do złożenia informacji/deklaracji podatkowych po upływie od jednego do 282 dni od daty otrzymania informacji z PINB.

W **gminie Gryfice** ustalono, że w dwóch przypadkach działania wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli w wymaganym terminie informacji/deklaracji podatkowych podjęto dopiero po upływie 1618 i 2100 dni od dnia, w którym zobowiązani byli do złożenia tych dokumentów.

W **gminie Kłobuck** ustalono, że działania wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli w wymaganym terminie informacji/deklaracji podatkowych, w 26 przypadkach podjęto po upływie od jednego do 374 dni od otrzymania informacji z PINB.

¹¹ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Gryfice, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Lubliniec, Łowicz, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno, Police, Starachowice, Staszów, Tarnowskie Góry, Wałcz i Wieluń.

¹² Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Gryfice, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Lubliniec, Morąg, Myszków, Opoczno, Police, Starachowice, Staszów, Szczecinek, Tarnowskie Góry i Wieluń.

**Weryfikacja danych
wynikających
z deklaracji
podatkowych oraz
dokumentowanie
tych czynności**

W **gminie Staszów** w 13 przypadkach wezwano właścicieli nieruchomości do złożenia informacji/deklaracji podatkowych w terminach od 104 do 615 dni od upływu terminu, w którym zobowiązani byli do złożenia tych dokumentów.

We wszystkich skontrolowanych gminach weryfikowano dane wynikające z informacji/deklaracji podatkowych z dokumentami źródłowymi (m.in. z wypisami aktów notarialnych i z danymi z ksiąg wieczystych), z danymi otrzymanymi z organów nadzoru budowlanego oraz z danymi z ewidencji gruntów i budynków oraz ewidencji działalności gospodarczej. W przypadkach stwierdzonych rozbieżności, wzywano podatników do składania wyjaśnień. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono jednak w sześciu gminach (Ełk, Gorlice, Lidzbark Warmiński, Morąg, Myszków i Opoczno).

Przykłady

W **gminie Ełk** w jednym przypadku spośród 80 (1,3 %) objętych badaniem, nie wyjaśniono w sposób należyty rozbieżności dotyczących wysokości należnego podatku (tzn. między kwotą wykazaną w deklaracji podatkowej, a kwotą jaka powinna być wykazana w oparciu o dane wynikające z ewidencji gruntów i budynków), w konsekwencji podatnik zapłacił w 2021 r. podatek niższy o 148 zł od należnego.

W **gminie Gorlice** w jednym spośród 20 (5 %) zbadanych przypadków, w związku z brakiem weryfikacji przedłożonej przez podatnika dokumentacji nie naliczono podatnikowi podatku od nieruchomości w prawidłowej wysokości. W zaistniałej sytuacji podatnik w latach 2021–2022 nie zapłacił należnego podatku w łącznej kwocie 23,7 tys. zł. Kwota ta, wraz z należnymi odsetkami, została uregulowana przez podatnika w trakcie kontroli NIK.

W **gminie Opoczno** w 17 przypadkach spośród 80 (21,2 %) zbadanych nie podejmowano żadnych czynności sprawdzających pomimo uzyskania wiedzy o zmianach w przedmiocie opodatkowania na podstawie informacji od PINB oraz/lub zmian w ewidencji gruntów i budynków. Podjęte w trakcie kontroli NIK czynności sprawdzające wobec pięciu podatników wykazały w dwóch przypadkach zawyżenie podatku o 35 zł, a w trzech przypadkach zaniżenie łącznie o 510 zł.

**Dokumentowanie
czynności
sprawdzających**

W 25 skontrolowanych gminach prawidłowo i rzetelnie dokumentowano czynności sprawdzające, a odbywało się to m.in. poprzez dokonywanie stosownych adnotacji na informacjach/deklaracjach podatkowych oraz zamieszczanie w aktach spraw wyciągów z dokumentów będących podstawą weryfikacji. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w trzech gminach (Bochnia, Busko-Zdrój i Ełk).

Przykłady

W **gminie Bochnia** w przypadku jednego podatnika, który nie złożył informacji podatkowej w latach 2016-2020, nie udokumentowano przeprowadzania czynności sprawdzających, które miały na celu wyjaśnienie przyczyn niezłożenia tej informacji.

W **gminie Busko-Zdrój** nie dokumentowano niektórych działań podejmowanych przez pracowników w związku z opóźnieniami składania przez podatników deklaracji na podatek od nieruchomości.

W **gminie Ełku** w 14 przypadkach spośród 89 (15,7 %) zbadanych, informacje/deklaracje podatkowe nie zawierały adnotacji potwierdzających przeprowadzenie ich weryfikacji formalno-prawnej.

**Prawidłowość
wydawanych decyzji
podatkowych**

Na podstawie próby losowo wybranych 643 decyzji podatkowych wydanych przez organy podatkowe skontrolowanych gmin ustalono, że w 18 gminach były one prawidłowo sporządzone i skierowane do wszystkich właścicieli nieruchomości. Wskazywano w nich bowiem rodzaj zobowiązania podatkowego (podatek od nieruchomości) oraz kwotę do zapłaty, a także podział na płatności w ratach i terminy ich wymagalności. Stwierdzono m.in., że kwoty podatku

wynikały z podstawy opodatkowania ustalonej na podstawie informacji podatnika, obowiązujących stawek podatku w danym roku, liczby miesięcy za jakie był należny podatek oraz ewentualnych ulg przysługujących podatnikowi. Zastosowane stawki podatku były zgodne z obowiązującymi uchwałami właściwych rad miejskich. Zbadane decyzje były zgodne z art. 210 § 1 Ordynacji podatkowej, tj. zawierały oznaczenie organu podatkowego, datę ich wydania, oznaczenie stron, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie o trybie odwoławczym oraz podpis osoby upoważnionej.

Nieprawidłowości w wydawaniu decyzji podatkowych stwierdzono w 10 gminach (Bartoszyce, Brodnica, Ełk, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Morąg, Myszków, Opoczno, Pabianice i Wieluń).

Przykłady

W **gminie Bartoszyce** w 10 spośród 80 (12,5 %) zbadanych decyzji podatkowych wydanych w latach 2019–2022 w sposób nieprawidłowy wymierzono podatek od nieruchomości w łącznej kwocie 2,4 tys. zł w odniesieniu do właścicieli lokali, którzy nabyli je w roku zakończenia budowy budynku. Podatek ten naliczono bowiem od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu nabycia nieruchomości, a nie od pierwszego stycznia roku następującego po roku, w którym budowa została zakończona albo w którym rozpoczęto użytkowanie budynku, do czego zobowiązywał art. 6 ust. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Ponadto, 13 (65 %) spośród 20 zbadanych decyzji ustalających podatek od nieruchomości nie doręczono wszystkim współwłaścicielom.

W **gminie Ełk** w ośmiu przypadkach spośród 80 (10 %) objętych badaniem, wydano decyzje podatkowe naliczając właścicielom lokali mieszkalnych, którzy nabyli je w roku zakończenia budowy budynku, podatek od nieruchomości od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu nabycia nieruchomości, a nie od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym budowa została zakończona albo w którym rozpoczęto użytkowanie budynku, do czego zobowiązywał art. 6 ust. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Skutkowało to zawyżeniem podatku łącznie o 64,9 tys. zł.

W **gminie Lidzbark Warmiński** w 22 przypadkach spośród 70 (31,4 %) objętych badaniem, wydano decyzje podatkowe naliczające podatek od nieruchomości od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu nabycia nieruchomości, a nie od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym budowa została zakończona albo w którym rozpoczęto użytkowanie budynku, do czego zobowiązywał art. 6 ust. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Skutkowało to zawyżeniem podatku łącznie o 1 tys. zł.

W **gminie Morąg** w 35 przypadkach spośród 69 (50,7 %) objętych badaniem, wydano decyzje podatkowe naliczające podatek od nieruchomości od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu nabycia nieruchomości, a nie od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym budowa została zakończona albo w którym rozpoczęto użytkowanie budynku, do czego zobowiązywał art. 6 ust. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Skutkowało to zawyżeniem podatku łącznie o 1 tys. zł. Ponadto, w 15 decyzjach wymiarowych (75 %) z 20 objętych badaniem błędnie wskazano organ podatkowy, tj. „Urząd Miejski” zamiast „Burmistrza Morağa”.

Na podstawie próby losowo wybranych 1427 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w miejscu zamieszkania ustalono, że naliczono im podatek od nieruchomości według stawek właściwych dla podmiotów gospodarczych, przyjętych przez rady miejskie kontrolowanych gmin.

Naliczanie podatku od nieruchomości wykorzystywanych na cele prowadzenia działalności gospodarczej w miejscu zamieszkania.

Ustalono jednak, że w 16 gminach¹³ (57,1 % objętych kontrolą) nie przeprowadzono u podatników prowadzących działalność gospodarczą kontroli podatkowych, a także nie podejmowano działań w celu zweryfikowania czy przedsiębiorcy prowadzą działalność gospodarczą w miejscu zamieszkania i w związku z tym powinni być opodatkowani wyższą stawką podatku od nieruchomości. Najczęściej wyjaśniano to brakiem takiego obowiązku wynikającego z przepisów prawa, opieraniem się na sprawdzaniu ewidencji podatkowej, ogólnodostępnych informacji zawartych w Internecie, które pozwalają zweryfikować status podatnika jako przedsiębiorcy, a także wpływem pandemii Covid-19 i związanych z tym utrudnień w funkcjonowaniu urzędów.

Ponadto w sześciu gminach¹⁴ weryfikacji informacji zadeklarowanych przez osoby prowadzące działalność gospodarczą dokonywano w sposób nie w pełni rzetelny, bowiem analiza dokumentacji wybranych osób prowadzących działalność gospodarczą w miejscu zamieszkania (po 50 losowo wybranych przypadków) wykazała nieprawidłowości.

Przykłady

W **gminie Bochnia** w żadnym ze zbadanych 50 przypadków nie przeprowadzono weryfikacji rzeczywistej powierzchni przeznaczonej pod działalność gospodarczą z powierzchnią zadeklarowaną przez podatników, w tym również w przypadku siedmiu podatników, którzy mieli zarejestrowaną działalność gospodarczą w mieszkaniach spółdzielczych, nie sprawdzono również czy spółdzielnia zgłosiła te powierzchnie w składanych deklaracjach podatkowych.

W **gminie Ełk** w przypadku pięciu podatników (10 %) nie zweryfikowano w sposób należyty czy ich nieruchomości były wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej. W wyniku działań wszczętych na skutek kontroli NIK, podatnikom tym zwiększono wymiar podatku łącznie o 5 tys. zł, z czego do zakończenia kontroli NIK podatnicy wpłacili 1,2 tys. zł.

W **gminie Opoczno** ustalono, że w 21 przypadkach (42 %), działalność gospodarcza prowadzona była w miejscu zamieszkania, przy czym żadna część tych nieruchomości nie została opodatkowana podatkiem od nieruchomości. Burmistrz Opoczna wyjaśnił, że organ podatkowy nie posiadał wiedzy o prowadzeniu działalności gospodarczej przez podatników w miejscu zamieszkania i zapowiedział przeprowadzenie postępowań wyjaśniających w możliwie najkrótszym czasie.

W **gminie Wieluń** ustalono, że w 25 przypadkach (50 %) nie przeprowadzono żadnych działań w celu weryfikacji prawidłowości wymiaru podatku od nieruchomości mieszkalnych wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej. W wyniku działań podjętych w trakcie kontroli NIK w 22 przypadkach skorygowano naliczony podatek, zwiększając go łącznie o 1,1 tys. zł.

Efekty kontroli podatkowych przeprowadzanych u podatników prowadzących działalność gospodarczą

Działania w celu zweryfikowania, czy przedsiębiorcy prowadzą działalność gospodarczą w miejscu zamieszkania (w tym kontrole podatkowe) podejmowano w 12 gminach¹⁵. We wszystkich przypadkach działania te prowadziły do ujawnienia nieprawidłowości, w wyniku których podjęto działania w celu wymierzenia podatku od nieruchomości w prawidłowej wysokości.

¹³ Gminy: Bartoszyce, Brodnica, Chrzanów, Ełk, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Lubliniec, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Police, Starachowice, Staszów, Szczecinek, Tuchola i Wałcz.

¹⁴ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Ełk, Gorlice, Opoczno i Wieluń.

¹⁵ Gminy: Bochnia, Busko-Zdrój, Gorlice, Gryfice, Inowrocław, Kłobuck, Łowicz, Opoczno, Pabianice, Tarnowskie Góry, Sandomierz i Wieluń.

Przykłady

W **Inowrocławiu** przeprowadzono kontrole podatkowe w zakresie prawidłowości opodatkowania gruntów, budynków i budowli u 18 podatników. W efekcie przeprowadzonych kontroli dokonano przypisu podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 96,6 tys. zł.

W latach 2019–2022 w **Łowiczu** przeprowadzono łącznie 65 kontroli, których przedmiotem było sprawdzenie podstawy zgłoszonych do opodatkowania nieruchomości. W efekcie przeprowadzonych kontroli dokonano przypisu podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 194 tys. zł.

W **Opocznie** w latach 2020–2022 skontrolowano 129 podatników w zakresie podatku od nieruchomości zajmowanych na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej. W efekcie przeprowadzonych kontroli 77 podatnikom naliczono podatki w łącznej kwocie 815,6 tys. zł, a dwóm podatnikom pomniejszono zobowiązania podatkowe łącznie o 5,7 tys. zł.

W **Wieluniu** w 2022 r. przeprowadzono trzy kontrole podatkowe nieruchomości zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej, w efekcie których dokonano przypisu podatku od nieruchomości w łącznej wysokości 36 tys. zł.

5.1.2. Wymiar i pobór podatku od środków transportowych

Dynamika dochodów z tytułu podatku od środków transportowych w okresie objętym kontrolą

W latach objętych kontrolą dochody z tytułu podatku od środków transportowych, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., w 18 skontrolowanych¹⁶ gminach wzrosły średnio o 21,1 %. Największy wzrost odnotowano w gminach: Limanowa (o 101,3 %), Inowrocław (o 40 %) i Gryfice (o 29,8 %), zaś najmniejszy w gminach: Pabianice (o 2,3 %), Gorlice (o 3,9 %) i Brodnica (o 5,4 %). W 10 gminach¹⁷ dochody uzyskiwane z tytułu podatku od środków transportowych zmniejszyły się w okresie objętym kontrolą, średnio o 11,3 %. Największy spadek odnotowano w gminach: Lubliniec (o 33,2 %), Wałcz (o 23,2 %) i Kłobuck (o 16,9 %) zaś najmniejszy w gminach: Bartoszyce (5,9 %), Lidzbark Warmiński (1,5 %) i Busko-Zdrój (o 0,8 %).

Udział dochodów z podatku od środków transportowych w dochodach własnych i dochodach ogółem

Średni udział podatku od środków transportowych w dochodach własnych zmniejszył się od 1,1 % na koniec 2018 r. do 0,9 % na koniec 2022 r. Największy udział wpływów z tytułu podatku od środków transportowych w dochodach własnych odnotowano w gminach: Wieluń 6,6 %, 6,8 %, 7 %, 6,9 % i 6,4 % (odpowiednio na koniec każdego roku okresu objętego kontrolą), Opoczno 2,7 %, 2,5 % i 2,1 % (na koniec 2018 r., 2019 r. i 2020 r.) i Sandomierz 2 % (na koniec 2018 r., 2019 r. i 2020 r.), najmniejszy zaś w gminach: Bochnia 0,4 %, 0,4 %, 0,3 %, 0,3 % i 0,4 % (odpowiednio na koniec każdego roku okresu objętego kontrolą), Police 0,4 % (na koniec 2019 r. i 2020 r.), Pabianice 0,4 % (na koniec 2021 r. i 2022 r.) i Wałcz 0,4 % (na koniec 2019 r.)¹⁸.

¹⁶ Gminy: Bochnia, Brodnica, Chrzanów, Gorlice, Gryfice, Inowrocław, Limanowa, Łowicz, Myszków, Pabianice, Police, Sandomierz, Starachowice, Staszów, Szczecinek, Tarnowskie Góry, Tuchola i Wieluń.

¹⁷ Gminy: Bartoszyce, Busko-Zdrój, Ełk, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Lubliniec, Morąg, Nakło nad Notecią, Opoczno i Wałcz.

¹⁸ Największy udział podatku od środków transportowych w dochodach własnych na koniec 2018 r. odnotowano w gminach: Wieluń 6,6 %, Opoczno 2,7 % i Sandomierz 2 %, najmniejszy w gminach: Bochnia 0,4 %, Police 0,5 % oraz Gryfice, Inowrocław i Chrzanów po 0,6 %. Na koniec 2019 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 6,8 %, Opoczno 2,5 % i Sandomierz 2 %, najmniejszy zaś w gminach: Police, Bochnia i Wałcz – po 0,4 %, Pabianice i Inowrocław – po 0,5 % oraz Chrzanów 0,6 %. Na koniec 2020 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 7 %, Opoczno 2,1 % i Sandomierz 2 %, najmniejszy zaś w gminach: Bochnia 0,3 %, Police 0,4 % i Pabianice 0,5 %. Na koniec 2021 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 6,9 %, Limanowa 2 % i Sandomierz 1,9 %, najmniejszy zaś w gminach: Bochnia 0,3 %, Pabianice 0,4 % oraz Police i Wałcz – po 0,5 %. Na koniec 2022 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 6,4 %, Limanowa 1,9 % i Sandomierz 1,8 %, a najmniejszy udział w gminach: Bochnia i Pabianice – po 0,4 %, Police, Lubliniec, Wałcz i Chrzanów – po 0,5 % oraz Gryfice, Inowrocław i Morąg – po 0,6 %.

Średni udział podatku od środków transportowych w dochodach ogółem zmniejszał się z 1,1 % na koniec 2018 r. do 0,8 % na koniec 2022 r. Największy udział wpływów z tytułu podatku od środków transportowych w dochodach ogółem odnotowano w gminach Wieluń 3,8 %, 3,8 %, 3,8 %, 3,6 % i 3,6 % (na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą), Łowicz 1,5 %, 1,6 %, 1,3 %, 1,2 % i 1,4 % (na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą) i Opoczno 1,6 % i 1,4 % (na koniec 2018 r. i 2019 r.), najmniejszy zaś w gminach Bochnia po 0,2 % (na koniec lat 2018–2022), Gryfice po 0,3 % (na koniec lat 2018–2022) i Pabianice (na koniec lat 2019–2022)¹⁹.

We wszystkich skontrolowanych gminach prowadzono bazy podatkowe z liczbą pojazdów podlegających opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych. Również wszystkie gminy, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie informacji podatkowych, otrzymywały od starostów comiesięczne informacje o zarejestrowanych i wyrejestrowanych pojazdach.

Prowadzenie baz podatkowych dotyczących podatku od środków transportowych

Analiza treści informacji otrzymywanych od starostów z danymi wynikającymi z prowadzonych baz podatkowych, przeprowadzona na losowo wybranej próbie 560 informacji obejmujących dane dotyczące 5407 pojazdów wykazała, że w 24 gminach dane ujęte w bazach podatkowych były aktualizowane na bieżąco. Nieprawidłowości w prowadzeniu baz podatkowych stwierdzono w czterech gminach²⁰.

Przykłady

W Urzędzie Miejskim w Gryficach na podstawie analizy 20 losowo wybranych informacji ze starostwa powiatowego obejmujących dane 104 pojazdów ustalono, że trzy pojazdy (2,9 % badanej próby) nie zostały ujęte w ewidencji podatkowej i wobec niezłożenia przez właścicieli pojazdów deklaracji podatkowych nie zostały opodatkowane. Kwota nieuiszczonego podatku wynosiła łącznie 5 tys. zł. Ustalono również, że dane dwóch pojazdów ujęte w ewidencji podatkowej były niezgodne z danymi dotyczącymi tych pojazdów zawartymi w informacjach otrzymanych ze starostwa powiatowego (niezgodności co do liczby osi pojazdów), co skutkowało niższym o 4,2 tys. zł wymiarem podatku. Na skutek działań urzędu podjętych w trakcie kontroli NIK, właściciele pojazdów złożyli deklaracje/korekty deklaracji podatkowych.

W Urzędzie Miejskim w Opocznie ewidencja podatkowa pojazdów podlegających opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych prowadzona była nierzetelnie, bowiem na 100 losowo wybranych pojazdów 47 nie zostało ujętych w ewidencji podatkowej, w siedmiu przypadkach nie odnotowano daty sprzedaży/zeżłomowania lub nabycia pojazdu, w jednym przypadku nie wskazano liczby osi pojazdu, a w trzech przypadkach liczba osi była odmienna od danych ujętych w informacjach otrzymanych ze starostwa powiatowego. Ustalono ponadto, że trzy pojazdy nie zostały opodatkowane

¹⁹ Największy udział podatku od środków transportowych w dochodach ogółem na koniec 2018 r. odnotowano w gminach: Wieluń 3,8 %, Opoczno 1,6 % i Łowicz 1,5 %, najmniejszy w gminach: Bochnia 0,2 %, Police, Gryfice i Inowrocław – po 0,3 %, Pabianice, Lidzbark Warmiński, Morąg, Starachowice i Chrzanów – po 0,4 %. Na koniec 2019 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 3,8 %, Łowicz 1,6 % i Opoczno 1,4 %, najmniejszy zaś w gminach: Bochnia i Wałcz – po 0,2 %, Police, Gryfice, Pabianice, Inowrocław, Morąg, Starachowice i Chrzanów – po 0,3 % oraz Ełk, Lubliniec i Lidzbark Warmiński – po 0,4 %. Na koniec 2020 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 3,8 %, Łowicz 1,3 % oraz Sandomierz i Opoczno – po 1,1 %, najmniejszy zaś w gminach: Bochnia 0,2 %, Police, Gryfice, Lubliniec, Pabianice, Lidzbark Warmiński, Inowrocław, Morąg, Starachowice i Chrzanów – po 0,3 % oraz Nakło nad Notecią, Ełk, Tarnowskie Góry i Wałcz – po 0,4 %. Na koniec 2021 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 3,6 %, Łowicz 1,2 % i Sandomierz 1 %, najmniejszy zaś w gminach: Bochnia 0,2 %, Police, Gryfice, Lubliniec, Pabianice, Lidzbark Warmiński, Wałcz, Morąg, Starachowice i Chrzanów – po 0,3 % oraz Ełk, Bartoszyce, Myszków, Tarnowskie Góry i Gorlice – po 0,4 %. Na koniec 2022 r. największy udział odnotowano w gminach: Wieluń 3,6 %, Łowicz 1,4 %, Limanowa i Sandomierz – po 1 %, najmniejszy zaś w gminach: Bochnia 0,2 %, Police, Gryfice, Pabianice, Wałcz, Morąg, Starachowice i Chrzanów – po 0,3 % oraz Ełk, Bartoszyce, Myszków, Lubliniec, Tarnowskie Góry, Lidzbark Warmiński i Inowrocław – po 0,4 %.

²⁰ Gminy: Gryfice, Lubliniec, Opoczno i Staszów.

podatkiem od środków transportowych, który powinien wynosić łącznie około 13 tys. zł.

W **Urzędzie Miasta i Gminy w Staszowie** na podstawie analizy 20 informacji otrzymanych ze starostwa powiatowego ustalono, że 14 pojazdów nie zostało ujętych w ewidencji podatkowej i nie zostało zgłoszonych do opodatkowania przez ich właścicieli. Podjęte w toku kontroli NIK działania doprowadziły do złożenia przez właścicieli pojazdów deklaracji podatkowych oraz do wpłaty zaległego podatku w odniesieniu do czterech pojazdów w łącznej kwocie 17,9 tys. zł wraz z należnymi odsetkami w kwocie 3,9 tys. zł.

Działania podejmowane w sytuacji nieterminowego składania deklaracji na podatek od środków transportowych

W sytuacji nieterminowego składania deklaracji na podatek od środków transportowych, pracownicy 19 skontrolowanych urzędów podejmowali wobec podatników działania informacyjne, zmierzające do złożenia przez nich deklaracji podatkowych i/lub wszczynali postępowania podatkowe kończące się wydaniem decyzji określających wysokość zobowiązania podatkowego. Na skutek podejmowanych działań informacyjnych, przypominających podatnikom o obowiązku złożenia deklaracji, składali oni prawidłowo wypełnione deklaracje i uregulowali należności z tytułu podatku wraz z odsetkami. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w dziewięciu gminach²¹.

Przykłady

W **Bartoszycach** w przypadku trzech pojazdów spośród 156 zbadanych, nie podjęto działań w celu wyegzekwowania od właścicieli pojazdów deklaracji na podatek od środków transportowych. W wyniku działań podjętych dopiero w trakcie kontroli NIK (odpowiednio po upływie 426, 865 i 1413 dni od daty wpływu do urzędu informacji o zarejestrowaniu pojazdów ze starostwa powiatowego) właściciele pojazdów uiszczyli zaległy podatek w łącznej kwocie 13,7 tys. zł wraz z odsetkami w kwocie 1,7 tys. zł.

W **Ełku** w 12 przypadkach spośród 402 zbadanych, w których podatnicy nie złożyli deklaracji podatkowych, a urząd posiadał ze starostwa powiatowego informacje o zarejestrowaniu tych pojazdów, przez okres od 14 do 44 miesięcy nie podjęto działań w celu wezwania podatników do złożenia deklaracji podatkowych. W wyniku działań podjętych dopiero w trakcie kontroli NIK, w dziewięciu przypadkach właściciele pojazdów złożyli deklaracje/korekty deklaracji podatkowych w wyniku których wymiar podatku został zwiększony o 23 tys. zł wraz z odsetkami w kwocie 4,9 tys. zł. W pozostałych trzech przypadkach, w których nie złożono deklaracji podatkowych, wszczęto postępowania podatkowe.

W **Lublińcu** w 34 przypadkach na 80 objętych badaniem deklaracje podatkowe złożone zostały po upływie wymaganego terminu, lecz pracownicy urzędu tylko w pięciu przypadkach wystosowali pisemne wezwania do złożenia deklaracji podatkowych.

W **Myszkowie** nie wezwano podatników do złożenia wyjaśnień w sprawie niezłożenia przez nich w terminie deklaracji podatkowych dotyczących łącznie 26 pojazdów spośród 100 objętych badaniem, pomimo znacznych opóźnień wynoszących od 32 do 416 dni.

W **Nakle nad Notecią**, w siedmiu przypadkach spośród 100 analizowanych właściciele pojazdów nie złożyli deklaracji podatkowych, a ich pojazdy nie zostały opodatkowane. W przypadku sześciu z ww. pojazdów, pomimo wszczęcia 10 listopada 2021 r. z urzędu postępowań podatkowych, do czasu kontroli NIK nie wydano decyzji określających wysokość zobowiązania podatkowego. W pozostałym zaś przypadku nie podjęto żadnych działań w celu wyegzekwowania należnego podatku. Działania podjęte w trakcie kontroli NIK doprowadziły do wydania sześciu decyzji podatkowych określających należny

²¹ Gminy: Bartoszyce, Ełk, Limanowa, Lubliniec, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno, Staszów i Szczecinek.

podatek na łączną kwotę 159 tys. zł oraz do złożenia brakującej deklaracji podatkowej.

W **Staszowie** ustalono, że 54 deklaracje podatkowe spośród 84 zbadanych zostały złożone nieterminowo, a pracownicy skontrolowanego urzędu nie podejmowali skutecznych działań w celu wyegzekwowania terminowego złożenia tych deklaracji. Ustalono ponadto, że działań takich nie podejmowano wobec dwóch podatników (spośród 20 objętych badaniem, których obowiązek podatkowy powstał przed 2019 r.), którzy nie złożyli deklaracji podatkowych za lata 2020–2022 i wobec jednego podatnika, który nie złożył deklaracji za lata 2021–2022.

Weryfikacja danych w deklaracjach na podatek od środków transportowych

Pracownicy skontrolowanych urzędów weryfikowali dane przedkładane przez podatników w deklaracjach na podatek od środków transportowych z danymi zawartymi w informacjach przekazywanych przez starostów oraz danymi wynikającymi z prowadzonych baz podatkowych. Stawki przyjmowane do wyliczenia wysokości należnego podatku były zgodne ze stawkami określonymi we właściwych uchwałach organów stanowiących gmin. Nieprawidłowości w tym zakresie ustalono w sześciu gminach, tj. w Lublińcu, w Myszkowie, w Morągu, w Opocznie, w Pabianicach oraz w Staszowie.

Przykłady

W **Lublińcu** nie zweryfikowano, że jeden z podatników podatku od środków transportowych podawał w deklaracjach stawkę podatku niezgodną z uchwałą Rady Miejskiej. W toku kontroli ujawniono również rozbieżności w deklarowanej przez tego podatnika masie całkowitej zespołu pojazdów z danymi figurującymi w prowadzonej w urzędzie ewidencji podatkowej. Podjęte w toku kontroli NIK działania doprowadziły do złożenia przez podatnika korekt deklaracji oraz do uregulowania należnego podatku w wysokości 300 zł wraz z odsetkami w wysokości 78 zł. Ustalono ponadto błędy w prowadzonej ewidencji podatkowej polegające na braku numeru rejestracyjnego pojazdu (jeden przypadek), numeru VIN pojazdu (jeden przypadek) oraz błędnego wykazania do opodatkowania samochodu ciężarowego w sytuacji, gdy przedmiotem opodatkowania powinien być ciągnik siodłowy (jeden przypadek).

W **Myszkowie** nie wezwano właścicieli pojazdów do złożenia wyjaśnień w sprawie niekompletności siedmiu złożonych przez nich deklaracji podatkowych oraz do wyjaśnienia błędnych danych w nich zawartych.

W **Morągu** w jednym przypadku spośród 20 zbadanych nierzetelnie zweryfikowano dane wykazane przez podatnika w deklaracji podatkowej i pobrano podatek w nieprawidłowej wysokości, tj. 275 zł zamiast 150 zł. W trakcie kontroli NIK podatnik został wezwany do złożenia korekty deklaracji podatkowej, a nadpłata podatku została mu zwrócona.

5.1.3. Realizacja dochodów z majątku gmin

Dynamika dochodów z majątku w okresie objętym kontrolą

W latach 2019–2022 dochody z majątku w 22 skontrolowanych gminach, w stosunku do stanu na koniec 2018 r., wzrosły średnio o 103,1 %. Największy wzrost odnotowano w gminach: Starachowice (o 668,8 %), Limanowa (o 486,5 %) i Staszów (o 345,4 %), zaś najmniejszy w gminach: Gryfice (o 23,6 %), Tuchola (o 22,9 %) i Tarnowskie Góry (o 8,9 %). W sześciu gminach²² dochody uzyskiwane z majątku zmniejszyły się w okresie objętym kontrolą, średnio o 41,7 %. Największy spadek odnotowano w gminach: Chrzanów (o 78,2 %), Brodnica (o 47,9 %) i Bochnia (o 34,9 %), zaś najmniejszy w gminach: Kłobuck (o 10,1 %), Busko-Zdrój (o 18,4 %) i Lubliniec (o 28,5 %).

²² Gminy: Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Chrzanów, Kłobuck i Lubliniec.

<p>Udział dochodów z majątku w dochodach własnych i dochodach ogółem</p>	<p>Średni udział dochodów z majątku w dochodach własnych wzrósł z 8,4 % na koniec 2018 r. do 10,5 % na koniec 2022 r. Największy udział wpływów z majątku w dochodach własnych odnotowano w gminach: Starachowice 31,8 %, 38 %, 33,6 % i 64,1 % (na koniec lat 2019–2022), Tuchola 30,8 %, 23,2 %, 20,9 % (na koniec lat 2018–2020) i Łowicz 20,6 % (w 2020 r.), najmniejszy zaś w gminach: Chrzanów 1,4 % i 0,7 % (w 2019 r. i 2022 r.), Kłobuck 1,5 %, 1,5 %, 1,6 %, 1,6 % i 0,9 % (na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą) i Lubliniec 1,7 % i 1,6 % (w 2020 r. i 2021 r.).</p> <p>Średni udział dochodów z majątku w dochodach ogółem zwiększył się z 4,7 % na koniec 2018 r. do 6,3 % na koniec 2022 r. Największy udział wpływów z dochodów z majątku w dochodach ogółem odnotowano w gminach: Starachowice od 14,4 % do 25,3 % i Pabianice 18 % w 2020 r., najmniejszy zaś w gminach: Chrzanów 0,8 % i 0,4 % (w 2018 r. i 2022 r.) oraz Kłobuck 0,6 % w 2022 r.</p>
<p>Programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin</p>	<p>W 25 gminach, stosownie do wymogów art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o mieszkaniowym zasobie gminy, opracowano i przyjęto programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin na lata 2019–2022. Określono w nich m.in. prognozy dotyczące wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach, planowaną sprzedaż lokali w kolejnych latach, zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu i źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach.</p>
<p>Brak programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin</p>	<p>Nieprawidłowości polegające na braku programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w całym okresie objętym kontrolą lub w jego części stwierdzono w trzech gminach (Bartoszyce, Gryfice i Sandomierz).</p>

Przykłady

W **Gryficach** nie podjęto skutecznych działań zmierzających do uchwalenia programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, który miał obowiązywać w latach 2019–2024. Został on uchwalony dopiero 26 listopada 2019 r., a ponadto uchwalono go niezgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 4 ustawy o mieszkaniowym zasobie gminy, co potwierdziło rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Zachodniopomorskiego z 31 grudnia 2019 r. unieważniające uchwałę Rady Miejskiej w Gryficach w sprawie przyjęcia ww. programu. Kolejny program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2020–2024 przyjęty był prawidłowo. W konsekwencji w gminie Gryfice w 2019 r. nie obowiązywał żaden program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.

W **Sandomierzu** obowiązywał program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w latach 2016–2021, który zawierał wszystkie wymagane elementy. Jednak po upływie okresu jego obowiązywania, nie uchwalono ww. programu obejmującego 2022 r., bowiem uchwalony kolejny plan obejmował lata 2023–2028.

Nieprawidłowości w programach gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin

W trzech gminach stwierdzono nieprawidłowości w obowiązujących programach gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy (Pabianice, Starachowice i Tarnowskie Góry).

Przykłady

W programach gospodarowania mieszkaniowym zasobem **miasta Pabianice** na lata 2017–2021 oraz 2022–2025 nie ujęto niektórych elementów określonych w art. 21 ust. 2 pkt 5 ustawy mieszkaniowym zasobie gminy, tj. sposobu i zasad zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

W wieloletnich programach gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy **Starachowice** na lata 2015–2020 i 2021–2025 nie zawarto niektórych elementów określonych w art. 21 ust. 2 pkt 5 ustawy o mieszkaniowym zasobie gminy, tj. wskazania lokali planowanych do sprzedaży z podziałem na poszczególne lata.

**Plany wykorzystania
zasobu
nieruchomości**

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy **Tarnowskie Góry** na lata 2019–2024 nie zawierał niektórych elementów określonych w art. 21 ust. 2 pkt 5 ustawy o mieszkaniowym zasobie gminy, tj. wskazania lokali planowanych do sprzedaży z podziałem na poszczególne lata.

W 13 gminach²³, stosownie do wymogów art. 25 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, opracowano i przyjęto plany wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych na lata 2019–2022. Określono w nich m.in. podstawy na jakich opierała się gospodarka zasobem nieruchomości, zestawienia powierzchni zasobu nieruchomości oraz nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste, wpływy z tytułu sprzedaży majątku gminy udostępniania nieruchomości z zasobu oraz prognozowanie zagospodarowania nieruchomości zasobu.

**Brak planów
wykorzystania
zasobu
nieruchomości**

Nieprawidłowości polegające na braku planów wykorzystania zasobu nieruchomości w całym okresie objętym kontrolą lub w jego części stwierdzono w 12 gminach²⁴.

Przykłady

W latach 2019–2022 w **Gorlicach** nie opracowano planu wykorzystania zasobu nieruchomości, czym naruszono wymóg art. 25 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W **Inowrocławiu** opracowano plan wykorzystania zasobu nieruchomości Miasta Inowrocławia na lata 2020–2022, zawierający elementy określone w art. 25 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami, jednak w okresie objętym kontrolą nie było planu wykorzystania zasobu nieruchomości obejmującego 2019 r.

Gmina Sandomierz nie dysponowała planem wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości w latach 2020–2021, co było niezgodne z art. 25 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W **Wieluniu** nie opracowano na 2021 r. planu wykorzystania zasobu nieruchomości, bowiem po trzyletnim okresie obowiązywania Planu wykorzystania zasobu nieruchomości gminy Wieluń na lata 2018–2020, następnym planem opracowano dopiero na lata 2022–2024.

**Nieprawidłowości
w obowiązujących
planach
wykorzystania
zasobu
nieruchomości**

W czterech gminach²⁵ stwierdzono nieprawidłowości w obowiązujących planach wykorzystania zasobu nieruchomości.

Przykłady

W planie wykorzystania zasobu nieruchomości **gminy Kłobuck** na lata 2020–2022 nie zawarto prognozy dotyczącej wpływów osiągniętych z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości, opłat z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności oraz opłat z tytułu trwałego zarządu nieruchomości, co było niezgodne z art. 25 ust. 2a pkt 2 lit. c ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Plan wykorzystania zasobu nieruchomości **gminy Starachowice** na lata 2019–2021 nie zawierał niektórych elementów określonych w art. 25 ust. 2a pkt 1 ww. ustawy, tj. zestawienia nieruchomości zasobu na podstawie danych zawartych w ewidencji nieruchomości oraz zestawienia nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste.

Plany wykorzystania zasobu nieruchomości **gminy Tarnowskie Góry** sporządzane były na okresy niezgodne z wymogami art. 25 ust. 2a ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami – plany sporządzano na okresy jednego

²³ Gminy: Brodnica, Busko-Zdrój, Limanowa, Łowicz, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Staszów, Tuchola i Wałcz.

²⁴ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Ełk, Gorlice, Gryfice, Inowrocław, Lidzbark Warmiński, Lubliniec, Sandomierz, Starachowice, Szczecinek i Wieluń.

²⁵ Gminy: Chrzanów, Kłobuck, Starachowice i Tarnowskie Góry.

**Sprzedaż,
wyzierżawianie
i wynajem
nieruchomości**

roku lub dwóch lat, podczas gdy powinny być opracowywane na okresy trzyletnie. Ponadto, plany te nie zawierały niektórych elementów określonych w art. 25 ust. 2a pkt 1–3 tej ustawy.

Analiza 564 losowo wybranych umów dotyczących sprzedaży nieruchomości (16,3 % ogółu sprzedanych nieruchomości przez skontrolowane gminy w latach 2019–2022) wykazała m.in., że sposób ich wykorzystania w 23 gminach był zgodny ze wskazanym w planach wykorzystania zasobu nieruchomości oraz w programach gospodarowania mieszkaniowym zasobem gmin. Metodą ustalenia wartości wszystkich objętych badaniem nieruchomości wystawionych do sprzedaży były operaty szacunkowe wykonane przez rzeczoznawców majątkowych. Ustalono również, że przy sprzedaży nieruchomości przestrzegano zasad przyjętych w uregulowaniach wewnętrznych. Nieprawidłowości w tym zakresie ujawniono w pięciu gminach (Bartoszyce, Brodnica, Ełk, Gryfice i Tarnowskie Góry).

Przykłady

W **gminie Bartoszyce** w 10 przypadkach sprzedaży nieruchomości spośród 20 zbadanych, przyszłych nabywców obciążono kosztami przygotowania nieruchomości do zbycia (tj. kosztami wycen nieruchomości, podziałów geodezyjnych, wypisów z rejestru gruntów i budynków oraz kosztami publikacji wykazów nieruchomości przeznaczonych do zbycia w prasie lokalnej), co stanowiło naruszenie art. 25 ust. 2 w związku z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Ponadto ustalono, że w przypadku jednej umowy spośród 20 zbadanych dotyczącej najmu garażu, za okres od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. nie pobrano opłaty w łącznej kwocie 774,90 zł. W toku kontroli NIK, zaległe opłaty zostały naliczone i uiszczono przez najemcę.

W **gminie Brodnica** w dwóch spośród 20 zbadanych transakcji sprzedaży nieruchomości po przeprowadzeniu przetargu nie zawiadomiono nabywców o miejscu i terminie zawarcia umowy sprzedaży w terminie najpóźniej 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu.

W **gminie Gryfice** ustalono, że w przypadku siedmiu transakcji sprzedaży nieruchomości spośród 22 objętych badaniem, sprzedaży dokonano w oparciu o operat szacunkowy starszy niż 12 miesięcy, co stanowiło naruszenie art. 156 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Ponadto z jednego z 26 zbadanych postępowań dotyczących dzierżawy nieruchomości zakończonego podpisaniem umowy dzierżawy, nie sporządzono protokołu oraz nie opublikowano informacji o wyniku postępowania, co było niezgodne z przyjętymi w gminie uregulowaniami wewnętrznymi.

**Upublicznianie
informacji
o zamiarze zbycia
lub oddania
w użytkowanie,
najem, dzierżawę lub
użyczenie
nieruchomości**

W 24 skontrolowanych gminach prawidłowo upubliczniano informacje o zamiarze zbycia lub oddania w użytkowanie, najem, dzierżawę lub użyczenie nieruchomości, stosownie do art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Odnoszące się do tego wykazy nieruchomości wywieszano na okres 21 dni w siedzibach skontrolowanych urzędów oraz zamieszczano na ich stronach internetowych. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w czterech gminach (Bartoszyce, Ełk, Police i Staszów).

Przykłady

W **Bartoszycach** w 12 przypadkach spośród 20 zbadanych wykazy nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy nie zawierały niektórych danych wymaganych art. 35 ust. 2 pkt 4 oraz pkt 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami, tj. w trzech przypadkach sposobu jej zagospodarowania, w 10 przypadkach wysokości oraz terminu wnoszenia opłaty z tytułu dzierżawy.

W **Policach** ustalono, że zawarcie sześciu umów dzierżawy spośród 20 objętych badaniem nie zostało poprzedzone sporządzeniem i podaniem do publicznej wiadomości wykazów nieruchomości przeznaczonych do oddania w dzierżawę.

Zabezpieczanie interesów gmin w umowach najmu i dzierżawy nieruchomości gminnych

W **Staszowie** ustalono, że w dwóch przypadkach spośród 38 zbadanych nie opublikowano w BIP wykazu nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży, co było niezgodne z art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W przypadku nieruchomości objętych badaniem, na które zawarto umowy najmu lub dzierżawy, ich wartość ustalano w oparciu o stawki określone we właściwych zarządzeniach burmistrzów, a przy wydzierżawianiu i wynajmowaniu nieruchomości przestrzegano zasad określonych w obowiązujących przepisach oraz w uchwałach organów stanowiących skontrolowanych gmin.

W 505 spośród 567 (89,1 %) zbadanych umów dzierżawy oraz najmu nieruchomości zawarto zapisy zabezpieczające interesy gmin, w tym m.in. dotyczące waloryzacji czynszu m.in. o średnioroczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszany przez prezesa GUS do 31 marca każdego roku), naliczenia odsetek za nieterminowe wnoszenie opłat z tytułu najmu i dzierżawy oraz zasad i zakresu odpowiedzialności za zniszczenie udostępnionego mienia. W 62 umowach najmu oraz dzierżawy spośród 105 zbadanych (59 %), zawartych w pięciu gminach (Bartoszyce, Gryfice, Staszów, Szczecinek i Tarnowskie Góry), w sposób niezadawalający zabezpieczono interesy gmin, tj. w umowach nie ujęto zapisów dotyczących zasad waloryzacji stawek opłat/czynszu, zasad i zakresu odpowiedzialności za zniszczenie udostępnionego mienia oraz zapisów dotyczących ustalania zasad naliczania odsetek umownych w przypadku nieterminowych płatności opłat/czynszu.

Przykłady

W **Gryficach** w żadnej z 25 zbadanych umów dzierżawy nie uregulowano zasad i zakresu odpowiedzialności za zniszczenie udostępnionego mienia.

W **Staszowie** w żadnej z 20 zbadanych umów najmu oraz dzierżawy gruntów nie zawarto zapisów dotyczących waloryzacji stawki czynszu dzierżawnego, ani zapisów dotyczących ustalania zasad naliczania odsetek umownych w przypadku nieterminowych płatności czynszu dzierżawnego.

W **Tarnowskich Górach** w 12 umowach dzierżawy gruntów spośród 20 zbadanych nie zawarto zapisów dotyczących waloryzacji stawki czynszu dzierżawnego, ani zapisów dotyczących ustalania zasad naliczania odsetek umownych w przypadku nieterminowych płatności ww. czynszu.

5.1.4. Opłata planistyczna

Naliczanie opłaty planistycznej

W 17 gminach²⁶ spośród 28 skontrolowanych, naliczano opłatę planistyczną. Analiza dokumentacji związanej z wydanymi decyzjami ustalającymi ww. opłatę wykazała, że działania urzędów w tym zakresie, poza jednym przypadkiem (gmina Lidzbark Warmiński) były prawidłowe. Prawidłowo postępowano również w przypadkach nieterminowego uiszczenia opłat przez zobowiązanych.

Przykład

W **gminie Lidzbark Warmiński** mimo uchwalenia 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w latach 2014–2022, w okresie objętym kontrolą nie podejmowano działań (np. poprzez analizę otrzymanych odpisów aktów notarialnych sprzedaży nieruchomości) mających na celu ustalenie, czy w wyniku uchwalenia/zmiany tych planów nastąpił wzrost wartości nieruchomości, co umożliwiłoby ewentualne naliczenie opłaty planistycznej. Dopiero w trakcie kontroli NIK podjęto takie działania i w pięciu przypadkach wszczęto procedury naliczenia opłaty planistycznej.

²⁶ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Chrzanów, Elk, Gorlice, Gryfice, Inowrocław, Kłobuck, Limanowa, Lubliniec, Myszków, Nakło nad Notecią, Pabianice, Police, Tarnowskie Góry, Tuchola i Wieluń.

Brak zasad dotyczących postępowania z wpływającymi do urzędów miejskich aktami notarialnymi

Ustalono, że tylko w jednej gminie (Busko-Zdrój)²⁷ wprowadzono pisemne zasady postępowania z wpływającymi do urzędów miejskich odpisami aktów notarialnych dotyczących sprzedaży nieruchomości, w tym zasad dotyczących przeprowadzania analiz pod kątem możliwości naliczania opłaty planistycznej, określonej w art. 36 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Dobra praktyka

W **gminie Busko-Zdrój** funkcjonował zespół do spraw analizy aktów notarialnych, powołany zarządzeniem Burmistrza w 2011 r., do którego zadań należała analiza aktów notarialnych w zakresie oceny wzrostu wartości zbywanych nieruchomości oraz ustalanie zasadności zlecenia opracowywania operatów szacunkowych rzeczoznawcom majątkowym.

W pozostałych 27 gminach nie uregulowano zasad postępowania z wpływającymi do urzędów miejskich odpisami aktów notarialnych dotyczących sprzedaży nieruchomości, co utrudniało prowadzenie postępowań mających na celu naliczenie ww. opłaty. Brak wewnętrznych uregulowań w ww. zakresie wyjaśniano najczęściej brakiem obowiązku wprowadzenia takich uregulowań. Wskazywano również, że funkcjonujące w skontrolowanych urzędach zasady obiegu dokumentów umożliwiają dokonywanie analiz pod kątem zasadności wszczynania postępowań administracyjnych o ustalenie opłaty planistycznej.

5.1.5. Działania mające na celu zwiększenie dochodów własnych gmin

Niekorzystanie ze wszystkich możliwości zwiększenia dochodów własnych

We wszystkich skontrolowanych gminach ich organy wykonawcze podejmowały działania na rzecz zwiększenia pozyskiwanych dochodów własnych, jednak nie skorzystały ze wszystkich możliwości ich zwiększania, w szczególności poprzez pobieranie wszystkich możliwych opłat określonych w art. 3–4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Niepobieranie opłaty reklamowej

Jedynie w jednej gminie (Tarnowskie Góry) skorzystano z możliwości naliczania opłaty reklamowej określonej w art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. ca ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz art. 17a ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, wprowadzonej od 11 września 2015 r. ustawą o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu²⁸, na mocy której umożliwiono gminom pobieranie opłaty reklamowej.

Przykład

W **gminie Tarnowskie Góry**, od 1 lipca 2022 r. pobierano od właścicieli, posiadaczy, użytkowników wieczystych, posiadaczy samoistnych oraz od dzierżawców nieruchomości lub obiektów budowlanych opłatę reklamową na podstawie stosownej uchwały Rady Miejskiej. Do końca 2022 r. nałożono taką opłatę na 65 osób fizycznych i prawnych na łączną kwotę 131,6 tys. zł.

Niepobieranie opłaty reklamowej wyjaśniano najczęściej jej nieobligatoryjnością, złożonością prac związanych z jej wprowadzeniem, trudnościami wynikającymi z jej egzekwowania, niechęcią nakładania nowych opłat na przedsiębiorców oraz koniecznością zwiększenia zatrudnienia w Urzędzie. Wskazywano również, że opłata ta może być pobierana jedynie na obszarach, dla których ustanowiono zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń.

²⁷ W gminie Morąg w trakcie kontroli NIK, w dniu 23 maja 2023 r., wprowadzono pisemną procedurę postępowania z aktami notarialnymi wpływającymi do Urzędu Miejskiego w Morągu.

²⁸ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774, ze zm.).

Nie pobieranie opłaty adiacenckiej

Osiem²⁹ z 28 gmin nie pobierało opłaty adiacenckiej z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w wyniku jej podziału lub wybudowania urządzeń infrastruktury technicznej, określonej w art. 98a ust. 1 i art. 144 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Dochody gmin z tytułu pobierania tej opłaty uzależnione są przede wszystkim od skali i zakresu realizowanych inwestycji. Nie pobieranie tej opłaty wyjaśniano najczęściej niechęcią obciążania mieszkańców dodatkowymi opłatami oraz tym, że jej ustalanie wiąże się z dodatkowymi kosztami ponoszonymi przez gminę na uzyskiwanie operatów szacunkowych sporządzanych przez uprawnionych rzeczoznawców majątkowych.

Przykłady

W **gminie Bochnia** w okresie objętym kontrolą nie ustalano i nie pobierano opłaty adiacenckiej. Burmistrz wyjaśnił, że przed 2019 r. przedstawiano właściwym komisjom Rady Miasta propozycję możliwości jej naliczania jednak w związku z negatywnym stanowiskiem tych komisji nie została ona uchwalona. W latach 2019–2022 nie podejmowano więcej tematu tej opłaty, również z tego względu, że jej pobór wiązałby się z nakładaniem na właścicieli nieruchomości dodatkowych obciążeń finansowych.

W **gminie Gorlice** w okresie objętym kontrolą nie ustalano i nie pobierano opłaty adiacenckiej. Skarbnik wyjaśnił, że po masowych protestach mieszkańców w 1997 r. uchylono uchwałę Rady Miejskiej umożliwiającą pobieranie takiej opłaty i od tego czasu nie podejmowano już prób wprowadzenia opłaty adiacenckiej.

W **gminie Staszów** przyczyny nie pobierania opłaty adiacenckiej Burmistrz wyjaśnił m.in. tym, że koszty opracowania niezbędnej dokumentacji przewyższałyby wartość naliczanej opłaty.

Nie pobieranie opłaty od posiadania psa

W 11 gminach³⁰ pobierano opłatę od posiadania psa, natomiast w 17 gminach³¹ rady gmin nie podjęły uchwał umożliwiających pobieranie opłaty od posiadania psa określonej w art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz w art. 18a ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Przyczyny nie pobierania opłaty od posiadania psa wyjaśniano najczęściej tym, że wprowadzenie takich opłat wpłynęłoby na wzrost liczby psów bezdomnych, co spowodowałoby, że koszty ponoszone przez gminę byłyby większe od wpływów z tej opłaty. Podnoszono również, że przewidywane wpływy z tego tytułu byłyby niższe niż wydatki związane z poborem i windykacją tej opłaty.

Przykłady

W **gminie Limanowa** nie wprowadzono opłaty od posiadania psa, co wyjaśniano brakiem chęci obciążania mieszkańców dodatkowymi opłatami.

W **gminie Łowicz** nie wprowadzono opłaty od posiadania psa, co Burmistrz wyjaśnił postępującą pauperyzacją mieszkańców Łowicza, starzeniem się społeczeństwa i zauważalnym zachowaniem mieszkańców polegającym na wyrzucaniu psów na ulicę przy wzroście cen karmy i leków. Wskazał, że w ostatecznym rozrachunku planowane dochody (szacunkowo 90 tys. zł rocznie) byłyby niższe niż wydatki na utrzymanie dodatkowej ilości bezdomnych psów w schronisku dla zwierząt.

W **gminie Tarnowskie Góry** nie wprowadzono opłaty od posiadania psa, co wyjaśniano niedoskonałością jej konstrukcji oraz obaw, że koszty związane z jej poborem mogą być wyższe od uzyskanych wpływów.

²⁹ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Gorlice, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Starachowice, Staszów i Police.

³⁰ Gmina: Busko-Zdrój, Gorlice, Gryfice, Inowrocław, Nakło nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Starachowice, Staszów i Szczecinek.

³¹ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Chrzanów, Ełk, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Lubliniec, Łowicz, Morąg, Myszków, Sandomierz, Tarnowskie Góry, Tuchola, Wałcz i Wieluń.

Rezygnacja z poboru opłaty od posiadania psa w ośmiu gminach³² miała miejsce w latach wcześniejszych i spowodowana była negatywnymi doświadczeniami związanymi z jej poborem i windykacją.

Przykłady

W **Bartoszycach** opłatę od posiadania psa zniesiono z dniem 31 grudnia 2015 r. z powodu znikomych wpływów niepokrywających kosztów jej pobierania i windykacji.

W **Tucholi** nie pobierano opłaty od posiadania psa. W wyjaśnieniach Burmistrz podał, że kilka lat temu opłatę taką pobierano, jednak wpływy z niej były niewspółmiernie niskie w stosunku do zaangażowania organizacyjnego jakie należało wprowadzić w proces jej poboru, co było głównym powodem rezygnacji z jej poboru. Ponadto dodatkowym powodem rezygnacji z poboru tej opłaty było niezadowolenie mieszkańców oraz zbyt wysokie i nieskuteczne instrumenty egzekucji tych należności.

W **Wałczu** nie pobierano opłaty od posiadania psa, co Burmistrz wyjaśniał negatywnymi doświadczeniami z lat wcześniejszych (znikome wpływy do budżetu i koszty jej pozyskania, przewyższające wpływy z tego tytułu), które doprowadziły do zniesienia w 2011 r. obowiązku uiszczania tej opłaty.

Ponadto w okresie objętym kontrolą, uchylono uchwały w sprawie poboru opłaty od posiadania psa w trzech gminach (Ełk, Police i Starachowice).

Przykłady

W **Ełku** nie wymierzano opłaty od posiadania psa. Jak wyjaśnił Skarbnik, Rada Miasta przyjęła zerową stawkę opłaty od posiadania psa, czym idąc śladem innych samorządów zlikwidowała opłatę jako nieuzasadnioną i generującą koszty niewspółmierne z korzyściami.

W **Policach** 29 listopada 2022 r. uchylono obowiązującą od 30 października 2012 r. uchwałę Rady Miejskiej wprowadzającą na terenie gminy opłatę od posiadania psa.

W **Starachowicach** uchwałą z dnia 27 listopada 2020 r. uchylono uchwałę z 2011 r. dotyczącą określenia zasad ustalania i poboru oraz terminu płatności i wysokości rocznej stawki opłaty od posiadania psa.

5.1.6. Działania mające na celu przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym

Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym

We wszystkich skontrolowanych gminach podejmowano działania w celu przeciwdziałania negatywnym tendencjom demograficznym, tj. procesom starzenia się społeczeństwa i migracji młodych mieszkańców do innych ośrodków miejskich lub za granicę. Polegały one przede wszystkim na rozbudowie infrastruktury oświatowej, przygotowaniu terenów pod budownictwo wielorodzinne, modernizacji i rozbudowie bazy rekreacyjno-sportowej oraz wprowadzeniu karty dużej rodziny i programów pomocowych dla rodzin, w tym dla rodzin wielodzietnych.

Przykłady

W **Brodnicy** m.in. wprowadzono jednorazową zapomogę w wysokości 1 tys. zł z tytułu urodzenia żywych dzieci podczas porodu wielorakiego na każde dziecko oraz „Miejski bon złobkowy”, zapewniono funkcjonowanie bezpłatnej komunikacji miejskiej z rozkładem dopasowanym do zajęć dzieci w szkołach, a także rozbudowywano infrastrukturę miejską w celu zapewnienia wygodnego życia mieszkańców.

³² Gminy: Bartoszyce, Brodnica, Lubliniec, Lidzbark Warmiński, Myszków, Sandomierz, Tuchola i Wałcz.

W **Gorlicach** m.in. wdrożono i realizowano program „Gorlicka Duża Rodzina” przewidujący zniżki dla rodzin wielodzietnych, rozwijano bazę przedszkolną i szkolną oraz realizowano inwestycje związane z rozbudową infrastruktury mieszkaniowej, sportowej. Przystąpiono również do spółki SIM Małopolska Sp. z o.o. mającej na celu wybudowanie bloku mieszkalnego obejmującego 15 lokali mieszkalnych dla osób, które nie mają zdolności kredytowej, ale jednocześnie z racji poziomu dochodów nie przysługuje im mieszkanie komunalne.

W **Łowiczu** m.in. przystąpiono do rządowego programu Mieszkanie Plus, sprzedano 26 działek pod budownictwo jednorodzinne oraz przygotowano do sprzedaży kolejnych 19 działek budowlanych, przystąpiono do spółki celowej MDR Łowicz Sp. z o.o. mającej na celu budowę mieszkań przeznaczonych na wynajem oraz uzyskano wsparcie z Banku Gospodarstwa Krajowego na budowę budynku wielorodzinnego na 20 mieszkań. Ponadto, wprowadzono jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 1 tys. zł, zwolniono rodziców dzieci z opłat za pobyt dzieci w przedszkolu, wprowadzono „Łowicki bon żłobkowy” w celu częściowego pokrycia opłat za pobyt dziecka w żłobku oraz przygotowano lokal mieszkalny dla polskich rodzin repatriantów sprowadzanych z Kazachstanu (od 2006 r. sprowadzono do Łowicza 18 polskich rodzin).

Pomimo podejmowania działań mających przeciwdziałać negatywnym tendencjom demograficznym, tylko w jednej ze skontrolowanych gmin wzrosła liczba ludności (Tarnowskie Góry – wzrost o 57 osób, tj. o 0,1 %³³), w pozostałych zaś gminach według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. odnotowano spadek liczby mieszkańców w stosunku do stanu na dzień 1 stycznia 2019 r. od 2,6 % do 8 %. Największe spadki liczby mieszkańców odnotowano w Starachowicach, Bartoszycach i Lidzbarku Warmińskim (odpowiednio o 8 %, o 7,1 % i o 7 %), a najmniejsze w Limanowej, Lublińcu i Busku-Zdroju (odpowiednio o 2,6 % i po 2,9 %).

Spadek liczby mieszkańców pomimo podejmowanych działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym

We wszystkich gminach, pomimo malejącej liczby mieszkańców, wzrastały jednak wpływy z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarach skontrolowanych gmin. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. w stosunku do stanu na koniec 2018 r. wzrost ten wynosił średnio 17,4 %. Największy wzrost dochodów z tego tytułu odnotowano w gminach: Limanowa (o 27 %), Tarnowskie Góry (o 26 %) i Tuchola (o 25,5 %), a najmniejszy w gminach: Morąg (o 6,5 %), Chrzanów i Szczecinek (o 9,2 %) oraz Bartoszyce (o 9,8 %).

5.1.7. Działania mające na celu przyciągnięcie nowych podmiotów gospodarczych

Działania zmierzające do przyciągnięcia nowych podmiotów gospodarczych

We wszystkich skontrolowanych gminach podejmowano działania zmierzające do przyciągnięcia nowych podmiotów gospodarczych. Stwierdzono, że działania te przyczyniły się do wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w 25 gminach. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. w odniesieniu do stanu na 31 grudnia 2018 r. ich liczba wzrosła od 1,3 % do 18,7 %. Największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych odnotowano w gminach: Wałcz, Morąg i Tuchola (odpowiednio o 18,7 %, o 15,6 % i o 14,1 %), a najmniejszy w gminach: Pabianice, Łowicz i Inowrocław (odpowiednio o 1,3 %, o 2,7 % i o 5 %).

Przykłady

W **Bochni** w celu przyciągnięcia nowych inwestorów m.in. utworzono Bocheńską Strefę Aktywności Gospodarczej, korzystając z gruntów miejskich oraz nabywanych od podmiotów prywatnych, tak aby stworzyć zwarty teren przeznaczony pod inwestycje (około 62 ha). Przystąpiono również do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

³³ Na początku okresu objętego kontrolą gminę Tarnowskie Góry zamieszkiwało 61 356 osób, a na koniec tego okresu 61 413 osób.

co eliminuje konieczność ubiegania się o warunki zabudowy i zagospodarowania, a tym samym skraca czas realizacji inwestycji. W wyniku podejmowanych działań w okresie objętym kontrolą liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 441 (o 12,4 %), tj. z 3554 do 3995.

W **Lublińcu** m.in. uzbrojono teren inwestycyjny o powierzchni około 31 ha w niezbędną infrastrukturę i włączono go do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, stosowano zwolnienia podatkowe, podejmowano działania promocyjne, współpracowano z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych. W wyniku podejmowanych działań w latach 2019–2021 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 421 (o 8,9 %), tj. z 4732 do 5153.

W **Tucholi** tworzą warunki dla rozwoju przedsiębiorczości m.in. poprzez przygotowywanie propozycji inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów obejmujących np. opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych na inwestycje produkcyjne i usługowe, udział w projektach realizowanych np. przez samorząd województwa, wdrażanie nowych standardów obsługi inwestorów, stosowanie zwolnień podatkowych oraz działania w celu zapewnienia optymalnej infrastruktury technicznej. W wyniku podejmowanych działań w okresie objętym kontrolą liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 279 (o 14,1 %), tj. z 1979 do 2258.

Malejącą liczbę funkcjonujących przedsiębiorców, pomimo podejmowanych przez gminy działań zmierzających do rozwoju przedsiębiorczości, odnotowano w trzech gminach, tj. w Gorlicach, Sandomierzu oraz w Wieluniu.

Przykłady

W **Gorlicach** liczba podmiotów gospodarczych zmniejszyła się w okresie objętym kontrolą o 69 (o 3,3 %), tj. z 2071 do 2002.

W **Sandomierzu** liczba podmiotów gospodarczych zmniejszyła się z 1416 według stanu na początek 2019 r. do 1328 na koniec 2022 r., tj. o 88 (6,2 %).

W **Wieluniu** liczba podmiotów gospodarczych zmniejszyła się z 2227 według stanu na początek 2019 r. do 2154 na koniec 2022 r., tj. o 73 (3,3 %).

**Wzrost wysokości
dochodów
z tytułu udziału
we wpływach
z CIT**

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w stosunku do stanu na koniec 2018 r., w 26 gminach nastąpił wzrost wysokości dochodów uzyskiwanych z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), średnio o 49,6 %. Najwyższy wzrost odnotowano w gminach Bartoszyce (o 271,5 %), Gryfice (o 225,5 %) i Gorlice (o 217,1 %), najniższy zaś w gminach Chrzanów (o 2,7 %), Kłobuck (o 9 %) i Tarnowskie Góry (o 17,1 %).

Spadek dochodów uzyskiwanych z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) odnotowano w dwóch gminach: Nakło nad Notecią (o 4,5 %) i Police (o 5,1 %).

5.1.8. Kontrola podatkowa

**Kontrole podatkowe
u podatników
na podstawie art. 281
§ 1 Ordynacji
podatkowej**

Jedynie w 15 gminach³⁴ spośród 28 skontrolowanych w okresie objętym kontrolą przeprowadzono kontrole podatkowe u podatników, określone w art. 281 § 1 Ordynacji podatkowej, a regulacje wewnętrzne w tym zakresie wprowadzono w ośmiu gminach (Nakło nad Notecią, Opoczno, Kłobuck, Bartoszyce, Lidzbark Warmiński, Ełk, Wałcz, Gryfice).

³⁴ Gminy: Bochnia, Ełk, Gorlice, Gryfice, Inowrocław, Kłobuck, Łowicz, Nakło Nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Sandomierz, Szczecinek, Tarnowskie Góry i Wieluń.

Przykłady

W okresie objętym kontrolą pracownicy **Urzędu Miejskiego w Gryficach** przeprowadzili łącznie 13 planowych kontroli podatkowych (wszystkie w zakresie podatku od nieruchomości) oraz siedem kontroli pozaplanowych, które dotyczyły ulg inwestycyjnych w podatku rolnym. W wyniku przeprowadzonych kontroli dokonano domiaru podatków na łączną kwotę 66,8 tys. zł.

W latach 2019-2022 pracownicy **Urzędu Miasta Inowrocławia** przeprowadzili kontrole podatkowe w zakresie prawidłowości opodatkowania gruntów, budynków i budowli u 18 podatników. W efekcie przeprowadzonych kontroli dokonano przypisu podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 96,6 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą pracownicy **Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach** przeprowadzili 105 kontroli podatkowych w ramach, których zbadano nieruchomości wytypowane w wyniku analizy danych z ewidencji podatkowej podatku od nieruchomości z danymi z ewidencji gruntów i budynków oraz mapami Google i Geoportal 2. W wyniku przeprowadzonych kontroli dokonano przypisu podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 269 tys. zł.

W latach 2019–2021 pracownicy **Urzędu Miejskiego w Wieluniu** nie przeprowadzali kontroli podatkowych. W 2022 r. przeprowadzono trzy kontrole podatkowe nieruchomości zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej, w efekcie których dokonano przypisu podatku od nieruchomości w łącznej wysokości 36 tys. zł.

Nieprzeprowadzanie kontroli podatkowych u podatników

Pracownicy pozostałych 13 urzędów³⁵ nie przeprowadzali kontroli podatkowych, przy czym tylko w przypadku trzech³⁶ obowiązywały wewnętrzne regulacje w tym zakresie. Nieprzeprowadzanie kontroli burmistrzowie wyjaśniali najczęściej prowadzeniem bieżącej kontroli polegającej na weryfikacji przedkładanych dokumentów przez podatników oraz zbyt małą obsadą kadrową właściwych komórek organizacyjnych urzędów. Wskazywano również na nowe możliwości pozyskiwania i weryfikacji danych dotyczących przedmiotów opodatkowania, pozwalające w coraz szerszym zakresie na weryfikację informacji/deklaracji podatkowych (np. dostęp do systemu Geoportal i innych przydatnych aplikacji), co powoduje, że cel kontroli podatkowej – sprawdzenie czy kontrolowani wywiązują się obowiązków – można w coraz większym stopniu osiągnąć przy wykorzystaniu tych możliwości, bez korzystania z przeprowadzania fizycznej kontroli u podatnika.

³⁵ Urząd Miasta Bartoszyce, Urząd Miejski w Brodnicy, Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju, Urząd Miejski w Chrzanowie, Urząd Miejski w Lidzbarku Warmińskim, Urząd Miasta Limanowa, Urząd Miejski w Lublińcu, Urząd Miejski w Morągu, Urząd Miasta Myszków, Urząd Miejski w Starachowicach, Urząd Miasta i Gminy w Staszowie, Urząd Miejski w Tucholi i Urząd Miasta Wałcz.

³⁶ Urząd Miasta Bartoszyce, Urząd Miejski w Lidzbarku Warmińskim i Urząd Miasta Wałcz.

5.2. Dochodzenie zaległości z tytułu dochodów własnych

Skala zaległości z tytułu dochodów własnych

Działania w zakresie dochodzenia zaległości z tytułu dochodów własnych podejmowane przez 26 skontrolowanych gmin były nierzetelne i nieprawidłowe. Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na nieterminowym wystawianiu upomnień i wezwań do zapłaty oraz na podejmowaniu działań dotyczących wystawiania tytułów wykonawczych w sposób opieszwały.

Organy wykonawcze gmin prowadziły działania w zakresie dochodzenia zaległości z tytułu dochodów własnych, choć w większości jednostek, tj. w 26 z 28 skontrolowanych, nie były one rzetelne i prawidłowe.

W okresie objętym kontrolą w 23 skontrolowanych gminach wzrosły zaległości z tytułu dochodów własnych ogółem z 337 310,8 tys. zł na koniec 2018 r. do 417 295 tys. zł na koniec w 2022 r., tj. o 23,7 %. Wpływ na to miały głównie zaległości z tytułu dochodów uzyskiwanych na podstawie odrębnych przepisów (wzrost z 26 668,85 tys. zł na koniec 2018 r. do 35 495,3 tys. zł na koniec 2022 r., o 33,1 %), dochodów z majątku gminy (z 31 592,9 tys. zł do 50 879,7 tys. zł, tj. o 61 %) oraz z tytułu podatków (z 95 727,4 tys. zł do 108 922,8 tys. zł w 2022 r., o 13,8 %). Największy wzrost zaległości na koniec 2022 r. w stosunku do stanu z końca 2018 r. odnotowano w gminach Tarnowskie Góry i Bartoszyce (odpowiednio: z 23 261,9 tys. zł do 46 097,7 tys. zł oraz z 6749,3 tys. zł do 9342,5 tys. zł, tj. o 98,2 % i 38,4 %), najmniejszy zaś w gminach Morąg i Kłobuck (z 8387,1 tys. zł do 8549,5 tys. zł oraz z 8674,6 tys. zł do 8912,5 tys. zł, tj. o 1,9 % i 2,7 %). W pięciu gminach odnotowano spadek ww. zaległości, tj. w gminach: Limanowa z 4741,7 tys. zł w 2018 r. do 3026,3 tys. zł w 2022 r., tj. o 36,2 %, Wieluń z 7237,1 tys. zł w 2018 r. do 6467,6 tys. zł w 2022 r., tj. o 10,6 %, Chrzanów z 30 204,1 tys. zł w 2018 r. do 28 223 tys. zł w 2022 r., tj. o 6,6 %, Gorlice z 14 048,4 tys. zł w 2018 r. do 13 355,3 tys. zł w 2022 r., tj. o 4,9 % oraz Łowicz z 2559,7 tys. zł w 2018 r. do 2233,9 tys. zł w 2022 r. (tj. o 1,1 %).

Szczegółowe dane na temat zaległości z tytułu dochodów własnych w latach 2019–2022 przedstawiono w załączniku nr 6.6 do informacji Dane dotyczące stanu zaległości z tytułu dochodów własnych skontrolowanych gmin.

W latach 2019-2022 organy podatkowe gmin wysłały łącznie 282 013 upomnień podmiotom posiadającym zaległości z tytułu podatków i opłat na łączną kwotę 194 300,6 tys. zł. Po bezskutecznym upływie terminów określonych w upomnieniach wystawiono łącznie 81 726 tytułów wykonawczych obejmujących zaległości w kwocie 111 920,7 tys. zł.

5.2.1. Kontrola i monitorowanie wpływów z tytułu dochodów własnych

Monitoring wpływów z tytułu dochodów własnych

We wszystkich skontrolowanych gminach monitorowano wpływ należności z tytułu podatków i opłat lokalnych. Odbywało się to m.in. poprzez analizę kont rozrachunkowych, kartotek podatkowych i kont podatników według stanu na koniec miesiąca, po zaksięgowaniu wszystkich wpłat, zwrotów, przypisów i odpisów, raportów zaległości wszystkich podatników oraz sprawozdań budżetowych kwartalnych, półrocznych i rocznych.

W 14³⁷ spośród 28 objętych kontrolą gmin wykorzystano z możliwości podjęcia działań informacyjnych zmierzających do dobrowolnego wykonania

³⁷ Działania informacyjne podejmowano w gminach: Bartoszyce, Bochnia, Busko-Zdrój, Chrzanów, Ełk, Gorlice, Gryfice, Limanowa, Nakło nad Notecią, Opoczno, Sandomierz, Staszów, Szczecinek i Wieluń.

obowiązków wynikających z przepisów prawa, o których mowa art. 6 § 1 b ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Prawidłowość monitorowania wpływów z tytułu podatków i opłat oraz prowadzenia działań informacyjnych zmierzających do dobrowolnego wykonania obowiązków zbadano w 14 skontrolowanych jednostkach na próbie 510³⁸ losowo wybranych przypadków.

Nierzetelne prowadzenie rejestru działań informacyjnych

W sześciu³⁹ gminach spośród 14, które prowadziły działania informacyjne wystąpiły nieprawidłowości. Dotyczyły one nieewidencjonowania podejmowanych działań lub prowadzenia rejestru działań informacyjnych niezgodnie z wymogami rozporządzenia z 30 grudnia 2015 r. oraz rozporządzeń z 23 lipca 2020 r. i 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była m.in. niezajomość przepisów regulujących obowiązek prowadzenia rejestru w określonej formie, ograniczone możliwości kadrowe i duża liczba prowadzonych postępowań w okresie pandemii Covid-19.

Przykłady

W **Bartoszczach**, pomimo prowadzenia działań informacyjnych zmierzających do dobrowolnego wykonania obowiązków przez zobowiązanego przed wystawieniem upomnienia (we wszystkich 40 objętych badaniem przypadkach), nie wywiązano się z obowiązku ewidencjonowania tych działań. Było to niezgodne odpowiednio z § 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2015 r., który stanowił, że działania informacyjne musiały być rejestrowane w postaci papierowej lub elektronicznej przez wskazanie, w szczególności formy działania informacyjnego, daty jego podjęcia oraz § 2 ust. 3 i 4 rozporządzenia z 2020 r. stanowiącym, że działania informacyjne ewidencjonowane są w systemie teleinformatycznym wierzyciela, jeżeli istnieją warunki techniczne do ich ewidencjonowania w takim systemie, albo w postaci papierowej a zaewidencjonowaniu podlegają forma działania informacyjnego, data jego podjęcia oraz imię i nazwisko osoby, która podjęła działanie informacyjne.

W **Limanowej** nie ewidencjonowano formy podejmowanych działań informacyjnych wobec dłużników, czym naruszono wymogi § 4 pkt 3 rozporządzenia z 30 grudnia 2015 r. oraz § 2 pkt 4 rozporządzeń z 23 lipca 2020 r. i 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych. Zgodnie z tym przepisem ewidencjonowaniu podlegają formy działania informacyjnego, data jego podjęcia oraz imię i nazwisko osoby, która podjęła działanie informacyjne. Braki te wystąpiły w 19 z 25 badanych przypadków działań informacyjnych (kontakt telefoniczny), tj. nie udokumentowano tej czynności. Było to niezgodne również z wewnętrzną procedurą windykacyjną pn. „Kontrola terminowości realizacji zobowiązań podatników”, wprowadzoną zarządzeniem Burmistrza w maju 2020 r. z której wynikało, że prowadzone działania informacyjne należy udokumentować, przez co rozumie się odpowiednią adnotację z działań informacyjnych, notatkę służbową, zapis w systemie komputerowym lub inną formę utrwalania informacji o zastosowanych działaniach, opatrzoną datą podjęcia działania informacyjnego.

W **Policach** nie podejmowano wobec podmiotów zalegających z terminowym wnoszeniem podatków i opłat lokalnych działań informacyjnych zmierzających do dobrowolnego wykonania przez nich obowiązków. Zaniechanie to wystąpiło w 57 spośród 66 przypadków (86,4 % badanych). Obowiązek podejmowania działań informacyjnych wynikał z polityki rachunkowości, w której określono m.in., że przed wystawieniem upomnienia lub przed wystawieniem tytułu

³⁸ W każdej skontrolowanej gminie badaniem objęto minimum 40 najwyższych kwotowo zaległości, po 10 z każdego roku objętego kontrolą.

³⁹ Gminy: Bartoszyce, Chrzanów, Ełk, Limanowa, Nakło nad Notecią i Police.

wykonawczego, jeśli nie ma obowiązku wystawienia upomnienia, podejmuje się działania informacyjne w postaci rozmowy telefonicznej, e-maila, faksu, zmierzające do dobrowolnego wykonania obowiązku dłużnika na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Działania informacyjne w stosunku do dłużnika podejmuje się dwukrotnie. Fakt przeprowadzenia działań informacyjnych należy udokumentować poprzez wprowadzenie w systemie informatycznym adnotacji na kartotece dłużnika. W adnotacji należy wskazać formę działania informacyjnego, datę przeprowadzenia oraz imię i nazwisko osoby, która je wykonała.

5.2.2. Działania windykacyjne

W latach 2019–2022 skontrolowane urzędy wysłały podmiotom posiadającym zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych łącznie 282 013 upomnień oraz 81 726 tytułów wykonawczych. W 20 spośród 28 skontrolowanych urzędów wprowadzono wewnętrzne uregulowania precyzujące termin, w którym powinno zostać przesłane upomnienie oraz tytuł wykonawczy. Prawidłowość prowadzenia działań windykacyjnych zbadano na próbie⁴⁰ 2314 upomnień (0,8 % ogółu upomnień wystawionych w badanym okresie) o zapłatę zaległości w łącznej kwocie 44 494,9 tys. zł oraz 1 716 tytułów wykonawczych (2 %) na kwotę 17 064,8 tys.

Kontrola ujawniła nieprawidłowości w 26 urzędach⁴¹, a dotyczyły one łącznie 1395 spośród 2314 zbadanych upomnień (62,6 %) w łącznej kwocie 12 768,3 tys. zł oraz 675 spośród 1716 zbadanych tytułów wykonawczych (39 %) na łączną kwotę 6940,6 tys. zł. Polegały one w szczególności n nieterminowym wysyłaniu upomnień oraz podejmowaniu działań zmierzających do wystawienia tytułów wykonawczych w sposób opieszawy (w 25 urzędach)⁴², niekierowaniu upomnień (sześć urzędów)⁴³ lub tytułów wykonawczych, pomimo bezskutecznego upływu terminów wskazanych w upomnieniach (siedem urzędów)⁴⁴ oraz sporządzenia upomnień niezgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (w trzech spośród 28 zbadanych)⁴⁵.

Nieterminowe wysyłanie upomnień

Kontrola wykazała, że w 25 z 28 skontrolowanych urzędach nieterminowo wysłano łącznie 1170 upomnień (52,5 % objętych badaniem upomnień), a opóźnienia wyniosły od jednego⁴⁶ do 1764 dni. Stanowiło to naruszenie § 3 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych, który zobowiązuje do niezwłocznego przesłania upomnienia zobowiązanemu⁴⁷.

Przyczyną nieprawidłowości, według pracowników skontrolowanych urzędów, był m.in. nadmiar obowiązków, braki kadrowe spowodowane pandemią Covid-19, błędna interpretacja przepisów oraz rotacja pracowników.

⁴⁰ W każdej skontrolowanej gminie badaniem objęto minimum 40 najwyższych kwotowo zaległości, po 10 z każdego roku objętego kontrolą.

⁴¹ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Chrzanów, Ełk, Gryfice, Inowrocław, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Łowicz, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Sandomierz, Starachowice, Staszów, Szczecinek, Tarnowskie Góry, Tuchola, Wałcz i Wieluń.

⁴² Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Chrzanów, Ełk, Gryfice, Tuchola, Inowrocław, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Łowicz, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Sandomierz, Starachowice, Staszów, Szczecinek, Wałcz i Wieluń.

⁴³ Gminy: Brodnica, Limanowa, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno i Staszów.

⁴⁴ Gminy: Chrzanów, Limanowa, Myszków, Nakło nad Notecią, Police, Staszów i Szczecinek.

⁴⁵ Gminy: Nakło nad Notecią, Szczecinek i Tarnowskie Góry.

⁴⁶ Na potrzeby kontroli przyjęto, że termin „niezwłocznie” wskazany w rozporządzeniach w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych na wystawienie upomnienia, to termin do 30 dni od upływu terminu płatności.

⁴⁷ Dz.U z 2020 r. poz. 1294.

Przykłady

W **Urzędzie Miasta Myszków** 144 upomnienia na zaległości w kwocie 917,0 tys. zł (spośród 199 objętych badaniem) nie zostały wystawione niezwłocznie, jak to określono w § 7 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz § 3 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2015 r. oraz § 3 pkt 1 lit. a rozporządzenia z 2020 r. Wystawiono je w terminie od trzech do 1764 dni.

W **Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią** w 65 przypadkach (na 69 objętych badaniem) nie przesyłano niezwłocznie do zobowiązanych upomnień wzywających do zapłaty zaległości w podatkach i opłacie adiacenckiej. Upomnienia wystawiane były po upływie 30 dni od upływu terminu płatności, z tego w 12 przypadkach po upływie powyżej 183 dni.

W **Urzędzie Miejskim w Pabianicach** nieterminowo kierowano upomnienia do dłużników zalegających z płatnością podatków i opłat. Dotyczyło to 44 przypadków (spośród 100 zbadanych) na łączną kwotę należności głównej 1751,4 tys. zł, które wysłano po upływie od 35 do 333 dni.

W **Urzędzie Miasta Szczecinek** 76 upomnień o zapłatę zaległości na kwotę 982,2 tys. zł (na 108 zbadanych) wystawiono w terminie powyżej 30 dni, z tego 42 (38,9 %) w terminie powyżej jednego roku.

**Opieszale
wystawianie tytułów
wykonawczych**

Kontrola wykazała, że w 23⁴⁸ z 28 skontrolowanych gmin działania dotyczące wystawiania tytułów wykonawczych prowadzono w sposób opieszale. Dotyczyło to 634 tytułów wykonawczych (37 % objętych badaniem tytułów), które wystawiono od 31 do ponad 1440 dni od daty odebrania upomnienia.

Jednostki kontrolowane wyjaśniły to m.in. utrudnieniami w funkcjonowaniu urzędów i podatników w związku z pandemią Covid-19, absencją chorobową pracowników i nadmiarem obowiązków służbowych.

Przykłady

W **Myszkowie** wystawiono 54 tytuły wykonawcze na kwotę 519,2 tys. zł (36,2 % zbadanej próby) z naruszeniem terminu określonego w pkt IV ppkt 5 instrukcji w sprawie poboru podatków, tj. po upływie roku od daty powstania zaległości. W obowiązującej do 31 grudnia 2020 r. instrukcji wskazano, że jeśli zaległości objęte upomnieniem nie zostały zapłacone, pracownik Wydziału Finansowo-Budżetowego zobowiązany był do sporządzenia tytułu wykonawczego w okresie nie dłuższym niż do jednego roku od daty powstania zaległości. Wprowadzona zaś od 1 stycznia 2021 r. instrukcja w sprawie poboru podatków nie precyzowała terminów sporządzenia tytułów wykonawczych. W okresie obowiązywania nowej Instrukcji organ podatkowy wystawił łącznie 43 tytuły wykonawcze (28,9 % zbadanych) na kwotę 46,5 tys. zł, w tym dwa powyżej roku od upływu terminu zapłaty określonego w upomnieniu i jeden - od 180 dni do roku. Zapisy rozporządzeń w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. i 23 lipca 2020 r. odpowiednio § 9 i § 5 oraz Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej § 5 wprowadzają wymóg niezwłocznego wystawiania tytułu wykonawczego. W ocenie NIK, wystawienie trzech tytułów wykonawczych po upływie ponad 180 dni od upływu terminu zapłaty określonym w upomnieniu nie spełniało kryterium niezwłoczności.

W **Sandomierzu** wystawiono 72 tytuły wykonawcze (74,2 % zbadanych przypadków) na kwotę 503,9 tys. zł w terminach niezgodnych z obowiązującą w urzędzie Instrukcją obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych. Określono w niej, że jeżeli zaległości objęte upomnieniem nie zostały zapłacone, pracownik księgowości sporządza na kwoty zaległe tytuły wykonawcze w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty doręczenia upomnienia.

⁴⁸ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Chrzanów, Elk, Gryfice, Kłobuck, Limanowa, Łowicz, Morąg, Myszków, Nakło Nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Sandomierz, Starachowice, Staszów, Szczecinek, Tuchola, Wałcz i Wieluń.

**Niewystawianie
upomnień
i tytułów
wykonawczych**

W ww. 72 przypadkach zostały one wystawione z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 510 dni.

W **Starachowicach** 24 tytuły o zapłatę zaległości na łączną kwotę 601,1 tys. zł (spośród 58 zbadanych) wystawiono po więcej niż 30 dniach od upływu 7-dniowego terminu określonego w upomnieniu, liczonego od dnia doręczenia upomnienia. W skrajnych przypadkach tytuły wystawiane były nawet do 438 dni.

W sześciu⁴⁹ spośród 28 skontrolowanych urzędów nie skierowano do podatników 39 upomnień w odniesieniu do zaległości z tytułu podatków (1,7 % zbadanej próby). Ponadto w siedmiu gminach⁵⁰, po bezskutecznym upływie terminów określonych w upomnieniach, nie wystawiono 30 tytułów wykonawczych (1,7 % zbadanej próby).

Jednostki kontrolowane przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości wyjaśniały m.in. wdrażaniem nowej wersji oprogramowania, brakami kadrowymi spowodowanymi pandemią Covid-19 oraz przeoczeniem.

Przykłady

W **Urzędzie Miasta Limanowa** do 11 dłużników nie wystosowano upomnień dotyczących 31 z 206 rat zaległości podatkowych (15 % zbadanej próby) na łączną kwotę 23,1 tys. zł. Było to sprzeczne z pkt 8 rozdziału „Zasady dotyczące wystawiania upomnień” obowiązującej w Urzędzie procedury w sprawie windykacji, wprowadzonej zarządzeniem nr 61.2020 r. z 29 maja 2020 r. w którym wskazano, że upomnienia wystawia się niezwłocznie po upływie terminu płatności. Ponadto w sześciu przypadkach (według stanu na dzień 30 czerwca 2023 r.) nie wystawiono tytułów wykonawczych w odniesieniu do 11 rat zaległych podatków na łączną kwotę 13,5 tys. zł, co było niezgodne z § 19 pkt 15 zarządzenia Burmistrza Miasta Limanowa nr 252.2017 z 29 grudnia 2017 r. w sprawie instrukcji określającej zasady sporządzania, obiegu i kontroli oraz przechowywania i zabezpieczania dokumentów finansowo księgowych i ksiąg rachunkowych, który stanowi, że najpóźniej po upływie roku od terminu płatności ostatniej raty podatków wystawia się tytuły wykonawcze.

W **Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią** w czterech z 40 zbadanych przypadków (10 %) nie podjęto wszystkich działań w celu wyegzekwowania zaległej należności podatkowej. Mimo nieprzynoszącej efektów egzekucji wobec głównego zobowiązanego, spłaty zaległości w łącznym zobowiązaniu pieniężnym w kwocie 17,3 tys. zł dochodzono tylko od jednego ze współwłaścicieli, nie wykorzystując wynikającej z solidarnej odpowiedzialności możliwości wysłania upomnienia oraz wystawienia tytułu wykonawczego również na pozostałych zobowiązanych.

W **Urzędzie Miasta Szczecinek** do czasu badania dokumentacji przez NIK (tj. do 4 kwietnia 2023 r.) w 17 przypadkach (spośród 43 zbadanych, co stanowiło 39,5 %), po bezskutecznym upływie terminów określonych w upomnieniach, nie wystawiono tytułów wykonawczych. Łączna kwota zaległości nie objęta tytułami wykonawczymi wyniosła 130,9 tys. zł.

**Wystawianie
upomnień niezgodnie
z wymogami
rozporządzenia**

W trzech⁵¹ spośród 28 skontrolowanych urzędów wystąpiły przypadki wystawiania upomnień niezgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych. Nieprawidłowości stwierdzono w 181 upomnieniach (7,8 % badanych), a dotyczyły one nieujmowania w nich pouczenia dotyczącego m.in. poinformowania wierzyciela o każdej zmianie miejsca zamieszkania zobowiązanego oraz o skutkach niewykonania przez niego tego obowiązku, adresu siedziby wierzyciela lub jego jednostki organizacyjnej oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela. Było to niezgodne z art. 15 § 1b ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz

⁴⁹ Gminy: Brodnica, Limanowa, Myszków, Nakło Nad Notecią, Opoczno i Staszów.

⁵⁰ Gminy: Chrzanów, Limanowa, Myszków, Nakło nad Notecią, Police i Staszów i Szczecinek.

⁵¹ Gminy: Nakło nad Notecią, Szczecinek i Tarnowskie Góry.

§ 8 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli z 2015 r. i § 4 rozporządzenia z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych, a następnie § 2 pkt 8 rozporządzenia w sprawie danych zawartych w upomnieniu.

Jednostki kontrolowane wyjaśniały to przeoczeniem, brakiem nadzoru nad pracownikiem sporządzającym upomnienia oraz błędami w systemie informatycznym.

Przykłady

W **Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią** 43 spośród 69 objętych badaniem upomnień (62,3 %), wszystkie wystawione po 29 lipca 2020 r., nie odpowiadały wymogom prawa. Polegało to na nie zawarciu w ich treści wymaganego art. 15§ 1a i art. 36 § 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz § 4 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych., a następnie § 2 pkt 7 rozporządzenia w sprawie danych zawartych w upomnieniu, pouczenia o obowiązku poinformowania wierzyciela, a później również organu egzekucyjnego o każdorazowej zmianie adresu, pod rygorem skutecznego doręczenia pism na adres dotychczasowy. Ponadto spośród tych upomnień 29 nie zawierało również stanowiska służbowego osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela, co było wymagane art. 15 § 1b ww. ustawy oraz § 4 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2020 r., a następnie § 2 pkt 8 rozporządzenia w sprawie danych zawartych w upomnieniu.

W **Urzędzie Miasta Szczecinek** 42 na 108 zbadanych upomnień (38,9 %) na łączną kwotę 750,6 tys. zł nie spełniały wymogów formalnych, tj. dwa (1,8 %) nie zawierały naliczonych kosztów upomnienia, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 4 lit. d rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2015 r., trzy (2,8 %) nie zawierały pouczeń wymaganych § 4 pkt 6 ww. rozporządzenia z 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych, a 37 – (34,2 %) nie zawierało pouczeń, o których mowa w § 2 pkt 7 rozporządzenia w sprawie danych zawartych w upomnieniu.

W **Urzędzie Miejskim w Tarnowskich Górach** w przypadku 96 ze 105 poddanych badaniu upomnień (91,4 %) nie wskazano adresu siedziby wierzyciela lub jego jednostki organizacyjnej, co naruszało postanowienia odpowiednio: § 8 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2015 r. (37 upomnień), § 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 23 lipca 2020 r. (11 upomnień) oraz § 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie danych zawartych w upomnieniu (48 upomnień).

Inne nieprawidłowości

W trzech⁵² spośród 28 skontrolowanych urzędów wskazane w uregulowaniach wewnętrznych terminy wysyłania upomnień określono w sposób niezgodny z przepisami § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2015 r. oraz § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2020 r.

Powyższe nieprawidłowości wyjaśniano inną interpretacją terminu „niezwłocznie”, kierowanie się zasadą ekonomiki poboru podatków i opłat oraz racjonalnością gospodarowania środkami publicznymi.

Przykłady

W **Urzędzie Miasta Ełk** termin precyzujący, w którym powinno zostać wystawione osobom fizycznym upomnienie z tytułu podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i łącznego zobowiązania pieniężnego, wskazany w obowiązującej w Urzędzie Instrukcji w sprawie ewidencji, poboru, windykacji podatków i opłat lokalnych, ustalono w sposób niezgodny z przepisami § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności

⁵² Gminy: Police, Wałcz i Ełk.

pieniężnych z 2015 r. oraz §3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych z 2020 r. Zgodnie z ww. przepisami, wierzyciel przesyła zobowiązanemu upomnienie niezwłocznie – jeżeli nie zostały podjęte działania informacyjne lub przed upływem 21 dni od dnia, w którym po raz pierwszy podjęto działanie informacyjne.

W **Urzędzie Miejskim w Policach** w Instrukcji w sprawie pobierania oraz gromadzenia dochodów budżetowych, stanowiącej załącznik nr 8 do polityki rachunkowości (§ 29–30), termin do wysłania upomnienia określono aż do 60 dni po terminie płatności należności oraz niewłaściwie określono termin sporządzenia tytułu wykonawczego w odniesieniu do zasad efektywnej i sprawnej windykacji zaległości oraz dbałości o rzetelne pozyskiwanie dochodów własnych, bowiem przyjęto np. że dla podatków płaconych w 4 ratach tytuły wykonawcze sporządza się nie rzadziej niż dwa razy do roku po dwie raty, jednak nie później niż za dwie pierwsze raty do końca sierpnia, a za dwie drugie raty do końca lutego roku następnego. Stosownie do dyspozycji art. 6 § 1 ustawy z o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w razie uchylania się zobowiązanego od wykonania obowiązku wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych, zaś przepisy rozporządzenia w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych wskazują, że upomnienie należy przesłać niezwłocznie po upływie terminu płatności należności.

W **Urzędzie Miasta i Gminy Wałcz** w regulacjach wewnętrznych Urzędu dotyczących windykacji należności publicznoprawnych niewłaściwie określono termin sporządzenia i wysyłania upomnień. W zarządzeniach Burmistrza wskazano np., że upomnienie sporządza się nie rzadziej niż dwa razy do roku.

W Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią w czterech przypadkach wystawiono i doręczono decyzje wymiarowe o podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 34,1 tys. zł tylko jednemu ze współwłaścicieli /współposiadaczy nieruchomości, co stosownie do art.92 §1 Ordynacji podatkowej wyłączało solidarną odpowiedzialność pozostałych podatników i uniemożliwiało stosowanie wobec nich środków egzekucyjnych.

Powyzszą nieprawidłowość wyjaśniono tym, że decyzje wymiarowe były doręczane tylko jednemu ze współwłaścicieli na ich prośbę.

W Urzędzie Miasta Bartoszyce w upomnieniach wystawianych w okresie od 2019 r. do 2022 r. nieprawidłowo wskazano wierzyciela – Urząd Miasta Bartoszyce, zamiast gminę Bartoszyce. Zgodnie z art.1a pkt 13 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, za wierzyciela uznaje się podmiot uprawniony do żądania wykonania obowiązku lub jego zabezpieczenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym lub zabezpieczającym, w tym przypadku gminę Bartoszyce.

Powyzsze przeoczenie wyjaśniono błędem technicznym w oprogramowaniu.

W 11 spośród 28 skontrolowanych urzędów wprowadzono wewnętrzne uregulowania dotyczące dochodzenia zaległości cywilnoprawnych. Prawidłowość prowadzenia windykacji należności o charakterze cywilnoprawnym zbadano w 27 urzędach na próbie 1034 zaległości⁵³ na kwotę 8158,8 tys. zł.

Nieprawidłowości stwierdzono również w zakresie windykacji należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym. Ujawniono je w 12⁵⁴ z 28 skontrolowanych urzędów. Dotyczyły one głównie sporządzania wezwań do zapłaty z opóźnieniem (siedem jednostek) oraz niewystąpienia o wydanie sądowych nakazów zapłaty (trzy).

**Nieprawidłowości
w windykacji
należności
o charakterze
cywilnoprawnym**

⁵³ 40 zaległości o najwyższych kwotach (po 10 z każdego roku objętego kontrolą).

⁵⁴ Tj. w Bochni, Brodnicy, Chrzanowie, Gryficach, Inowrocławiu, Limanowej, Nakle Nad Notecią, Pabianicach, Policach, Starachowicach, Tucholi i Wieluniu.

Brak należytego postępowania w zakresie prowadzenia działań windykacyjnych w sprawach dotyczących należności o charakterze cywilnoprawnym tłumaczono m.in. przeoczeniem, zbyt małą liczbą pracowników oraz nadmiarem obowiązków.

Przykłady

W **Brodniczy** w dziewięciu spośród 40 badanych zaległości cywilnoprawnych (22,5 %) z tytułu opłaty za przekształcenie użytkowania wieczystego w prawo własności w łącznej kwocie 6,9 tys. zł, pomimo skierowania wezwań do zapłaty zaległości i przy jednoczesnym braku do dnia kontroli, tj. do 4 maja 2023 r. uregulowania tych należności, nie wystąpiono do sądu o sądowe nakazy zapłaty.

W **Pabianicach** w 15 sprawach (44,1 % zbadanych przypadków) dotyczących zaległości z tytułu należności cywilnoprawnych w kwocie 11,2 tys. zł, stwierdzono opieszałość w windykacji, polegającą na braku odpowiednich czynności, tj. w czterech przypadkach dłużnikom nie wystawiono upomnień lub wezwań do zapłaty, pomimo upływu od 12 do 15 miesięcy od daty powstania zaległości, a w 11 przypadkach, w których dłużnicy odebrali wystawione wezwania lub upomnienia, pomimo braku wpłaty zaległości w wyznaczonym terminie, przez okres do 2,5 roku od wyznaczonego terminu wpłaty nie podjęto dalszych działań windykacyjnych wskazanych w pouczeniu wezwań i upomnień.

W **Policach** w przypadku 16 dłużników (40 % objętych badaniem) z tytułu użytkowania wieczystego oraz dzierżawy na łączną kwotę 60,7 tys. zł wezwania do zapłaty zostały sporządzone z przekroczeniem terminów, określonych w Instrukcji w sprawie pobierania oraz gromadzenia dochodów budżetowych oraz Instrukcji w sprawie zasad rachunkowości, a opóźnienia wynosiły od 1 do 189 dni. Zgodnie z § 33 ust. 5 i § 33 ust. 7 Instrukcji w sprawie pobierania oraz gromadzenia dochodów budżetowych oraz § 32 ust. 7 Instrukcji w sprawie zasad rachunkowości jeżeli należności płacone raz w roku nie zostały zapłacone w terminie płatności, sporządza się wezwanie do zapłaty, nie później niż do 60 dni po terminie płatności i wysyła za potwierdzeniem odbioru, natomiast do należności płaconych miesięcznie - w terminie do 45 dni po zakończonym kwartale.

Nieprawidłowe odpisywanie przedawnionych zaległości oraz dopuszczenie do przedawnienia roszczeń

W pięciu⁵⁵ spośród 28 skontrolowanych urzędów stwierdzono również nieprawidłowości dotyczące ewidencjonowania w księgach rachunkowych przypadków przedawnienia zaległości z tytułu podatków i opłat oraz niepodejmowania czynności mających na celu zapobieżenie przedawnieniu.

Nieprawidłowości te jednostki kontrolowane wyjaśniały nadmiarem obowiązków w związku z pandemią Covid-19, niedopatrzaniem oraz błędną interpretacją przepisów prawa.

⁵⁵ Gminy: Ełk, Gryfice, Limanowa, Nakło nad Notecią i Opoczno.

Przykłady

W **Ełku** w przypadku jednej osoby fizycznej, zmarłej w 2015 r., zaległości tytułu opłat za wieczyste użytkowanie gruntów za lata 2004-2020 w kwocie 67,3 tys. zł odpisano dopiero w toku kontroli NIK, tj. 31 marca 2023 r., mimo że postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez miasto uprawomocniło się już w 2020 r. Stanowiło to naruszenie art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Niedokonanie odpisów przez okres trzech lat (od marca 2020 do marca 2023 roku) skutkowało zawyżeniem w sprawozdaniach Rb-27S (miesięcznych: za marzec, czerwiec, wrzesień oraz w sprawozdaniach rocznych za 2020, 2021 i 2022 rok) wykazywanych w nich zaległości.

W **Gryficach** nie wyksięgowano we właściwych okresach sprawozdawczych przedawnionych i nieściągalnych należności cywilnoprawnych i podatkowych w wysokości: 240,5 tys. zł, 202,7 tys. zł, 208,4 tys. zł i 26,8 tys. zł (odpowiednio według stanu na 31 grudnia 2019 r., 2020 r., 2021 r. i 2022 r.). Stwierdzono również rozbieżności pomiędzy kwotą odsetek naliczoną w systemie księgowym a faktyczną kwotą należnych odsetek od zaległości przedawnionych, naliczonych (i odpisanych) w prowadzonych w komórce ds. windykacji indywidualnych aktach podatników. Kwoty odsetek ujęte w księgach rachunkowych były wyższe od faktycznie należnych. Różnica pomiędzy kwotą faktycznie należnych odsetek a kwotą wyliczoną w ewidencji księgowej wynosiła odpowiednio w: 2019 r. – 36,8 tys. zł, 2020 r. – 26 tys. zł, 2021 r. – 14 tys. zł. Niespisanie powyższych należności za 2019 r. 2020 r. 2021 r. i 2022 r. było niezgodne z art. 4 ust. 2, art. 20 ust. 1 i 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości i skutkowało zawyżeniem o te kwoty należności (w tym zaległości netto) wykazanych w sprawozdaniach rocznych Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jst za lata 2019–2022 o kwotę odpowiednio za 2019 r. o 240,8 tys. zł, 2020 r. o 203,1 tys. zł, 2021 r. o 208,4 tys. zł i 2022 r. o 27,6 tys. zł.

W **Opocznie** dopuszczono do przedawnienia 14 zaległości z lat 2013–2015 na łączną kwotę 2,9 tys. zł, dotyczących podatków lokalnych, w związku z nieskierowaniem ich do egzekucji. Stanowiło to naruszenie art. 6 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zgodnie z którym w razie uchylania się zobowiązanego od wykonania obowiązku wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych. Ponadto niezasadnie odpisano zaległości z lat 2015-2017 r. na kwotę 14 tys. zł z tytułu podatku od środków transportowych, bowiem nie wystąpiły przesłanki do takiego działania. Zaległość została odpisana na podstawie pisma w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego, pomimo że wskazano w nim iż w ramach postępowania egzekucyjnego w dniu 8 stycznia 2018 r. dokonano zajęcia rachunku bankowego podatnika, o czym podatnik został powiadomiony 11 stycznia 2018 r. oraz że w ramach postępowania egzekucyjnego w dniu 6 sierpnia 2019 r. dokonano zajęcia wynagrodzenia za pracę podatnika.

5.3. Udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych

Skala postępowań podatkowych

Nieprawidłowości w prowadzeniu postępowań w sprawie przyznawania ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych stwierdzono w 17 gminach. Polegały one głównie na: nierzetelnym dokumentowaniu postępowań o udzielenie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych, nieterminowym prowadzeniu postępowań podatkowych oraz na niewłaściwym wydawaniu decyzji administracyjnych dotyczących udzielenia ulg.

W latach 2019–2022 organy podatkowe 28 skontrolowanych gmin przeprowadziły 4575 postępowań podatkowych, w wyniku których wydały 2821 decyzji przyznających ulgi podatkowe, w tym 1713 dotyczyło umorzenia zaległości podatkowych w kwocie 12 727,3 tys. zł, 349 – odroczenia terminu zapłaty należnego podatku w kwocie 15 225,7 tys. zł, 104 – rozłożenia na raty spłaty należności podatkowych w kwocie 2000,1 tys. zł i 655 – odroczenia terminu zapłaty bądź rozłożenia na raty spłaty zaległości podatkowych w kwocie 25 319,7 tys. zł. Najwięcej postępowań (2178) przeprowadzono w 2020 r., z których 52 % zakończyło się przyznaniem ulg w całości lub w części wnioskowanej kwoty. Najmniej postępowań przeprowadzono natomiast w 2019 r. (667), ale w większości przypadków (75 %) po ich przeprowadzeniu wydano decyzje przyznające ulgi. W pozostałych latach okresu objętego kontrolą liczba prowadzonych postępowań utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Prawidłowość prowadzenia postępowań podatkowych w sprawie udzielania ulg podatkowych zbadano we wszystkich skontrolowanych jednostkach na łącznej próbie⁵⁶ 1070 postępowań podatkowych (23,4 % ogółu przeprowadzonych w badanym okresie), zakończonych wydaniem 750 decyzji umarzających zaległości podatkowe w kwocie 10 338,5 tys. zł, 179 o rozłożeniu na raty należności podatkowych w kwocie 8071,8 tys. zł oraz 141 decyzji odraczających termin spłaty należności podatkowych w kwocie 10 421,5 tys. zł.

W wyniku badania stwierdzono, że organy podatkowe w prowadzonych postępowaniach nie w pełni przestrzegały wymogów określonych w Ordynacji podatkowej. Nieprawidłowości ujawniono w 17 spośród 28 objętych kontrolą gmin (60,7 %). Wystąpiły one w 361 postępowaniach podatkowych (34 % zbadanych).

Nierzetelne dokumentowanie postępowań podatkowych

W sześciu⁵⁷ z 28 objętych kontrolą gmin nie podejmowano lub w ograniczonym zakresie podejmowano działania w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, m.in. poprzez zaniechanie gromadzenia materiałów dowodowych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Dotyczyło to 150 postępowań (14 % skontrolowanych w tych gminach). Nieprawidłowości stwierdzono głównie w postępowaniach po przeprowadzeniu których wydano 116 decyzji umarzających zaległości podatkowe w łącznej kwocie 1423,2 tys. zł (14 % badanej w tych gminach kwoty umorzeń). W przypadkach tych nie podejmowano rzetelnych działań w celu zgromadzenia pełnego materiału dowodowego i dokładnego wyjaśnienia okoliczności faktycznych. Stanowiło to naruszenie art. 122 i art. 187 § 1 oraz art. 191 Ordynacji podatkowej, które zobowiązują organ podatkowy do podejmowania wszelkich niezbędnych działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz zebrania i rozpatrzenia w sposób wyczerpujący całego materiału dowodowego.

W ww. postępowaniach nie podjęto działań w celu pozyskania materiału dowodowego umożliwiającego zweryfikowanie okoliczności wskazanych we wnioskach lub oświadczeniach podatników, które ich zdaniem stanowiły przesłanki ubiegania się o ulgę. Dotyczyło to m.in. trudnej sytuacji finansowej spowodowanej utratą płynności, nieterminowym spływem należności, poniesieniem wysokich nakładów na inwestycje oraz spadkiem obrotów.

⁵⁶ W każdej gminie badaniem objęto min. 40 postępowań podatkowych prowadzonych na wniosek stron o przyznanie ulg podatkowych w kwocie nie niższej niż 2 tys. zł.

⁵⁷ Gminy: Brodnica, Elk, Lidzbark Warmiński, Morąg, Nakło nad Notecią i Szczecinek.

Dokonanie ustaleń w ww. zakresie miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Brak należytego zbadania stanu faktycznego w prowadzonych postępowaniach tłumaczono m. in. zaufaniem do podatników, posiadaniem wiedzy o sytuacji faktycznej wnioskujących (bez utrwalania tego w formie pisemnej), czy też przeoczeniem. Wyjaśnienia te nie mogą jednak usprawiedliwiać nieprzeostrożności ww. przepisów. Ulgi w zapłacie podatków stanowiące wyjątek od zasady powszechności opodatkowania, powinny opierać się na przekonywujących podstawach, tzn. być udzielane na podstawie bezspornie poczynionych ustaleń, a nie na podstawie subiektywnego przekonania podatników. Należy też zauważyć, że rozstrzygnięcie w sprawach o udzielenie ulg podatkowych zapada w ramach tzw. uznania administracyjnego. Uznaniowość decyzji nie zwalnia jednak organu podatkowego od obowiązku wcześniejszego dokonania takich ustaleń faktycznych, które pozwolą na jednoznaczne stwierdzenie, czy wystąpiły przesłanki przyznania ulg.

Przykłady

W **gminie Brodnica** w 42 postępowaniach (70 % badanych) podjęto decyzję o umorzeniu zaległości podatkowe w kwocie 49,8 tys. zł pomimo tego, iż nie zebrano w materiale dowodowego dotyczącego okoliczności wskazywanych we wnioskach podatników, w tym m.in. ich sytuacji finansowej lub majątkowej, a także w postępowaniach tych zebrany materiał dowodowy nie potwierdził, że zaistniały ustawowe przesłanki „ważnego interesu podatnika” lub „interesu publicznego”. Nie wyegzekwowano również informacji dotyczących sytuacji finansowej, w tym stanu należności, zobowiązań, czy też zadłużenia.

W **gminie Ełk** Prezydent 16 decyzjami (40 % badanych) umorzył zaległości podatkowe miastu na łączną kwotę 272,5 tys. zł (z czego: w podatku od nieruchomości – 248 tys. zł oraz w podatku od środków transportowych – 24,5 tys. zł), dotyczące nieruchomości będących własnością miasta oraz środków transportowych (autobusów miejskich). Takie rozstrzygnięcia podjęto, mimo że w aktach tych spraw znajdowały się jedynie wnioski o udzielenie ulgi oraz decyzje przyznające te ulgi. Taki sposób postępowania wynikał ze stosowanej w latach 2019–2022 praktyki nieujmowania w planie finansowym Urzędu środków finansowych na zapłatę podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych, a następnie umarzania miastu zaległości z tytułu tych podatków w wysokości 100 % podatku naliczonego na dany rok wraz z odsetkami.

W **gminie Lidzbark Warmiński** w 43 postępowaniach (100 % badanej próby) zakończonych wydaniem decyzji umarzających zaległości podatkowe w kwocie 1234,5 tys. zł nie wywiązano się z wymogów określonych w art. 122 i art. 187 § 1 Ordynacji podatkowej, polegających na obowiązku podejmowania wszelkich niezbędnych działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz zebrania i rozpatrzenia w sposób wyczerpujący całego materiału dowodowego. I tak np. jednemu podatnikowi na podstawie 16 decyzji umorzono zaległości podatkowe w kwocie 29,5 tys. zł pomimo tego, iż podatnik (jednostka samorządu terytorialnego) przedstawił jedynie sprawozdania finansowe i budżetowe. Nie przedłożył natomiast żadnych dokumentów potwierdzających trudną sytuację finansową, na którą powoływał się we wniosku o udzielenie ulgi. Z kolei w przypadku innego podatnika (Spółka Miasta Lidzbark Warmiński), któremu na podstawie 11 decyzji umorzono zaległości podatkowe w kwocie 991 tys. zł organ podatkowy nie żądał dokumentów potwierdzających trudną sytuację finansową podatnika oraz wysokość wydatków, w szczególności inwestycyjnych, na które powoływał się podatnik. Zaznaczyć należy, że z informacji pozyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wynikało, że oba podmioty miały zaplanowane środki finansowe na podatek od nieruchomości.

W **gminie Morąg** w 39 postępowaniach (97,5 % badanych), zakończonych wydaniem 22 decyzji umarzających zaległości podatkowe w kwocie 74,3 tys. zł

oraz 17 decyzji odraczających termin zapłaty należności podatkowych w kwocie 197,2 tys. zł nie zgromadzono materiału dowodowego potwierdzającego w pełni okoliczności, na które podatnicy powoływali się we wnioskach o udzielenie ulgi. I tak np. jednemu podatnikowi (Powiatowy Urząd Pracy w Ostródzie Filia w Morągu) umorzono zaległości podatkowe w łącznej kwocie 14,6 tys. zł oraz odroczone termin zapłaty podatku w kwocie 6,6 tys. zł pomimo tego, iż podatnik nie przedstawił żadnych dokumentów które potwierdzałyby trudną sytuację finansową, na którą się powoływał, a organ podatkowy nie wzywał do ich uzupełnienia. Wskazać należy ponadto, że z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK z Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie wynikało, że w planach finansowych ww. jednostki na lata 2019–2020 ujęto wydatek na ten cel, zaś w latach 2021-2022 takiego wydatku w ogóle nie planowano. Z kolei w przypadku 13 innych podatników, którzy powoływali się na trudną sytuację finansową ze względu na pandemię Covid-19 organ podatkowy udzielił ulg w spłacie zobowiązań podatkowych w łącznej kwocie 109,8 tys. zł pomimo tego, iż nie zgromadzono dokumentów potwierdzających okoliczności, na które podatnicy powołałi się we wnioskach, tj. m.in. potwierdzających spadek dochodów w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, liczbę wycofanych lub opóźnionych zamówień, liczbę odwołanych rezerwacji i kwoty zwróconych zaliczek, informacji dotyczących poniesionych kosztów bieżących (koszty utrzymania, należności publiczno-prawnych, koszty wynagrodzenia pracowników oraz zobowiązania z tytułu kredytów i leasingów) czy też dochodów uzyskiwanych przez współmałżonka.

W **gminie Nakło nad Notecią** w 16 postępowaniach (38,1 % zbadanych) zakończonych wydaniem decyzji przyznających ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych w kwocie 1437,3 tys. zł nie zebrano materiału dowodowego potwierdzającego okoliczności podniesione we wnioskach o udzielenie ulg, z tego w 10 przypadkach nie zebrano żadnej dokumentacji, a w sześciu – zebrana dokumentacja nie potwierdzała głównych tez uzasadnienia przedstawionego w podaniu. I tak np. umarżając zaległości nie zebrano danych o sytuacji podatnika, polegając wyłącznie na oświadczeniu o wywołanych pandemią trudnościach w prowadzeniu działalności.

Niewłaściwe sporządzanie decyzji administracyjnych

Nienależyte wywiązywanie się z ustawowego obowiązku sporządzania uzasadnienia faktycznego decyzji, o którym mowa w art. 210 § 4 Ordynacji podatkowej, stwierdzono w trzech jednostkach⁵⁸ (z 28 skontrolowanych), a dotyczyło ono 109 decyzji (12 % objętych badaniem w tych jednostkach). W decyzjach tych jedynie ogólnie odnoszono się do okoliczności jakie były przesłanką udzielenia ulgi (np. trudna sytuacja finansowa), bez odniesienia się do dowodów, na podstawie których uznano te okoliczności za udowodnione. Stosownie zaś do art. 210 § 1 pkt 6 Ordynacji podatkowej uzasadnienie stanowi niezbędny element decyzji, a zgodnie z § 4 tego artykułu uzasadnienie faktyczne zawiera w szczególności wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, którym dał wiarę oraz przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności.

Ujawnione nieprawidłowości wyjaśniano m.in. skopiowaniem uzasadnienia z innej decyzji lub przyjęciem, że w decyzjach przyznających ulgi nie ma obowiązku sporządzania uzasadnienia faktycznego. Powoływano się przy tym na dyspozycję wynikającą z art. 210 § 5 Ordynacji podatkowej, który stanowi, iż można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony. Należy jednak zauważyć, że odstąpienie od uzasadnienia nie dotyczy między innymi decyzji, na podstawie której przyznano ulgę w zapłacie podatku. W art. 210 § 4 Ordynacji podatkowej jednoznacznie wskazano jakie elementy powinno zawierać uzasadnienie faktyczne decyzji. Podobne poglądy zostały wyrażone w orzecznictwie sądowym, z którego wynika m.in., że:

- uzasadnienie faktyczne decyzji jest jej ważnym elementem, bowiem nie tylko strony postępowania, ale i organ odwoławczy, powinny znać przesłanki

⁵⁸ Gminy: Elk, Morąg i Nakło nad Notecią.

i podstawy podjętej decyzji, tak aby po jej lekturze wiedzieć dlaczego należy uiścić podatek w takiej, a nie innej wysokości (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 23 września 2015 r., I SA/Łd 146/15),

- nie jest dopuszczalna sytuacja w świetle postanowień m.in. art. 210 § 4 Ordynacji podatkowej, aby w motywach decyzji poszukiwać lub też dopatrywać się sensu rozstrzygnięcia, albowiem czyni to taką decyzję nieczytelną dla podatnika (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z 26 kwietnia 2010 r., I SA/Op 9/10).

Nienależyte sporządzanie uzasadnień faktycznych decyzji, przy jednoczesnym braku odpowiedniej dokumentacji potwierdzającej zastosowanie wybranej klauzuli generalnej rażąco narusza podstawowe zasady prowadzenia postępowania administracyjnego, w tym także postępowania podatkowego. W efekcie decyzje takie podważają zaufanie do organów administracji publicznej, gdyż niejasne są kryteria jakimi kierował się organ umarządzając zaległości podatkowe.

Przykłady

W **gminie Elk** w przypadku 33 decyzji (82,5 % badanych) o udzieleniu ulg podatkowych nienależycie sporządzono ich uzasadnienia faktyczne, bowiem w 11 przypadkach nie wskazano w nich tych faktów, które organ uznał za udowodnione oraz dowodów, którym dał wiarę, pomimo że wymóg ten wynikał z art. 210 § 1 pkt 6 w związku z § 4 Ordynacji podatkowej, zaś w 22 przypadkach w ogóle odstąpiono od sporządzenia uzasadnienia, powołując się na przepis art. 210 § 5 Ordynacji podatkowej.

W **gminie Morąg** w 40 decyzjach o udzieleniu ulg podatkowych (100 % objętych badaniem) nienależycie sporządzono ich uzasadnienia faktyczne. Nie wskazano w nich bowiem tych okoliczności, które organ uznał za udowodnione oraz dowodów, którym dał wiarę, pomimo tego, iż wymóg ten wynikał z art. 210 § 1 pkt 6 w związku z § 4 Ordynacji podatkowej (np. w decyzjach cytowano treść wniosku złożonego przez podatnika, następnie wysokość zaległości z raportu, definicję art. 67a § 2, będącego podstawą przyznania ulgi oraz wymieniano dokumenty złożone przez podatnika wraz z wnioskiem o przyznanie ulgi).

W **gminie Nakło nad Notecią** w 36 decyzjach (85,7 % objętych badaniem) zawarto uzasadnienie faktyczne nieodpowiadające wymogom art. 210 § 4 Ordynacji podatkowej, tj. bez odniesienia się do dowodów, którym organ podatkowy dał wiarę.

Przyjmowanie niekompletnych wniosków podatników

W dwóch⁵⁹ (z 28) jednostkach organy podatkowe nie wzywały podatników do uzupełnienia wniosków o udzielenie ulgi w podatku mimo, że nie spełniały one w pełni wymogów określonych w art. 168 § 2 Ordynacji podatkowej. Dotyczyło to 13 postępowań (1 % objętych badaniem w tych jednostkach), w których złożone przez podatników wnioski nie zostały podpisane lub podpisano je niezgodnie z wymaganą reprezentacją bądź też stanowiły przesłane elektronicznie dokumenty w formie skanu lub pliku Word. Powyższe nieprawidłowości organy podatkowe tłumaczyły przeoczeniem.

Zgodnie z art. 168 § 1 i § 3 Ordynacji podatkowej podanie należało wnieść na piśmie oraz powinno być ono podpisane przez wnoszącego. Natomiast jeżeli podanie nie spełnia wymogów określonych przepisami prawa organ podatkowy powinien – zgodnie z art. 169 § 1 – wezwać wnoszącego podanie do usunięcia braków w terminie 7 dni, z pouczeniem, że niewypełnienie tego warunku spowoduje pozostawienie podania bez rozpatrzenia.

Przykłady

W **gminie Lidzbark Warmiński** w przypadku 23 wniosków niespełniających w pełni wymogów określonych w art. 168 § 2 Ordynacji podatkowej (53,5 % badanych) Urząd nie wzywał wnioskodawców do ich uzupełnienia. Kwestionowane wnioski w siedmiu przypadkach podpisane zostały przez jedną

⁵⁹ Gminy: Lidzbark Warmiński i Nakło nad Notecią.

**Nieterminowe
prowadzenie
postępowań
podatkowych oraz
nieprzestrzeganie
zasady jawności
postępowania**

osobę, podczas gdy zgodnie z zapisami z Krajowego Rejestru Sądowego do składania oświadczeń w imieniu podatnika uprawnieni byli dwaj członkowie zarządu łącznie lub jeden członek zarządu łącznie z prokurentem.

W **gminie Nakło nad Notecią** w sześciu przypadkach (14,3 % badanych) wnioski nie były podpisane przez wnoszących podanie, zgodnie z art. 168 § 3 Ordynacji podatkowej w związku z art. 126 § 1, lecz stanowiły przesłane elektronicznie dokumenty w formie skanu lub pliku Word.

W 15⁶⁰ (z 28) objętych kontrolą jednostkach nie przestrzegano terminów załatwiania spraw, a także nie wywiązano się z obowiązków mających na celu zapewnienie jawności prowadzonych postępowań. Naruszono tym samym następujące przepisy Ordynacji podatkowej: art. 139 (termin załatwienia sprawy), art. 140 (obowiązek powiadomienia strony o zwłoce i o przyczynie niedotrzymania terminu do wydania decyzji), art. 123 § 1 Ordynacji podatkowej (umożliwienie stronom wypowiedzenia się, co do zebranego w sprawie materiału dowodowego) oraz art. 200 § 1 (wyznaczenie stronie przed wydaniem decyzji siedmiodniowego terminu do wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego). Nieprawidłowości te dotyczyły 153 postępowań podatkowych (14 % zbadanych w tych gminach), a ich przyczynami były m.in. nadmiar obowiązków służbowych, opóźnienia w dostarczaniu przez podatników brakujących dokumentów i ograniczenia kadrowe związane z epidemią Covid-19.

Przepisy Ordynacji podatkowej jednoznacznie wskazują, że organ podatkowy powinien zapewnić stronie pełną wiedzę o stanie postępowania. Dotyczy to zarówno obowiązku informowania strony o niezakończonym w terminie jak i umożliwienia wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego, w przypadkach częściowego przychylenia się do wniosków podatników, co miało miejsce w badanych sprawach. Strona powinna mieć bowiem możliwość końcowego wypowiedzenia się przed ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy co do całości zebranego materiału.

Przykłady

W **gminie Brodnica** w dziewięciu przypadkach (15 % badanych) postępowania prowadzone były z opóźnieniem od 8 do 68 dni w odniesieniu do terminu określonego w art. 139 § 1 Ordynacji podatkowej. Ponadto w 12 postępowaniach (20 % badanych) nie zapewniono stronom czynnego udziału, do czego zobowiązywał art. 123 Ordynacji podatkowej, bowiem przed wydaniem decyzji (niezgodnych z wnioskiem podatnika), nie wyznaczono stronie siedmiodniowego terminu do wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego, co było niezgodne z art. 200 § 1 Ordynacji podatkowej.

W **gminie Nakło nad Notecią** w 16 (38,1 % zbadanych spraw) przypadkach, w których rozstrzygnięcie w sprawie udzielenia ulg w spłacie zobowiązań podatkowych nie odpowiadało w całości żądaniu strony, organ przed wydaniem decyzji nie umożliwił wnioskodawcy wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego oraz zgłoszonych żądań, do czego zobowiązywał art. 200 § 1 i art. 123 § 1 Ordynacji podatkowej.

W pięciu innych jednostkach część postępowań przeprowadzono z opóźnieniem w stosunku do terminów wynikających z art. 139 § 1 Ordynacji podatkowej, i tak w **gminie Wałcz** z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 56 dni przeprowadzono 11 postępowań (27,5 % objętych badaniem), w **gminie Myszków** – sześć (16,7 % objętych badaniem) z opóźnieniem od dwóch do 36 dni, w **gminie Łowicz** – pięć (12,5 %) z opóźnieniem wynoszącym od pięciu do 117 dni, w **gminie Wieluń** – dziewięć (22,5 %) z opóźnieniem wynoszącym od 40 do 83 dni i w **gminie Szczecinek** – dwa (5,1 %) z opóźnieniem wynoszącym 10 i 11 dni.

⁶⁰ Gminy: Brodnica, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Łowicz, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Staszów, Szczecinek, Tuchola, Wałcz i Wieluń.

**Inne
nieprawidłowości**

W dwóch gminach (Nakło nad Notecią i Opoczno) nie naliczono i nie wyegzekwowano od dłużników zapłaty odsetek ustawowych, pomimo nieterminowego dokonywania spłaty niektórych rat należności.

W dwóch gminach (Nakło nad Notecią i Police) nie zastosowano się do dyspozycji wynikającej z art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości, bowiem księgi rachunkowe nie były prowadzone rzetelnie i na bieżąco. Zgodnie z treścią art. 20 ust. 1 ww. ustawy, do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym, zaś art. 24 ust. 1 stanowi, że księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco.

Powyższe nieprawidłowości organy podatkowe tłumaczyły niedopatrzeniem, brakiem przepływu informacji między stanowiskami pracy ds. księgowości podatkowej i windykacji podatkowej oraz niedostatecznym przygotowaniem pracownika do wykonywania nowych zadań.

Przykłady

W **gminie Nakło nad Notecią** w odniesieniu do 13 przypadków, w których podatnicy dokonali wpłat po terminie wynikającym z decyzji w sprawie rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności, skutkowało to brakiem uwidocznienia na kontach w ewidencji księgowej, będącej podstawą sporządzenia sprawozdań budżetowych, zaległości w łącznej kwocie 17,7 tys. zł. Ponadto skutki niedotrzymania terminów wprowadzono do systemu z opóźnieniem, tj. nie były one widoczne w księgowaniach miesiąca, w którym dana decyzja wygasła, a opóźnienia w tym zakresie sięgały od miesiąca do 14 miesięcy.

W **gminie Opoczno** w 10 przypadkach (25 % zbadanej próby) pomimo nieterminowego dokonywania spłaty należności, nie naliczono i nie wyegzekwowano od dłużników zapłaty odsetek ustawowych w łącznej kwocie 10,7 tys. zł.

W **gminie Police** księgi rachunkowe nie były prowadzone rzetelnie i na bieżąco, bowiem nie wprowadzono niektórych elementów zawartych układów ratalnych/odroczenia terminu płatności podatku na łączną kwotę 405,1 tys. zł, tj. nie wprowadzono w systemie komputerowym urzędu nowych terminów płatności z nich wynikających oraz nie wprowadzono naliczonych opłat prolongacyjnych na łączną kwotę 12 tys. zł i w konsekwencji nie wprowadzono ich umorzenia.

**Zwolnienia
z podatków i opłat
lokalnych**

W latach 2019–2022 organy stanowiące ośmiu⁶¹ spośród 28 skontrolowanych gmin podjęły łącznie 17 uchwał dotyczących wprowadzenia innych niż wymienione w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych zwolnień przedmiotowych z podatku od nieruchomości. Na mocy tych uchwał udzielono 103 ulg w spłacie podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 2636,7 tys. zł (stanowiło to 5 % wszystkich ulg podatkowych udzielonych w skontrolowanych gminach). Zwolnienia dotyczyły gruntów, budynków i budowli lub ich części, które związane były m.in. z prowadzeniem działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, których dotyczył zakaz prowadzenia działalności ze względu na epidemię Covid-19, z nowymi inwestycjami lub tworzeniem nowych miejsc pracy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej i z ochroną przeciwpożarową.

Przykłady

W **gminie Kłobuck**, na podstawie pięciu uchwał Rady Miejskiej w Kłobucku, dotyczących zwolnień przedmiotowych z podatku od nieruchomości przyznano 19 ulg w kwocie 1379,4 tys. zł. Zwolnienia te dotyczyły nowych inwestycji na terenie gminy i obejmowały nowo wybudowane budynki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą lub budynków związanych

⁶¹ Gminy: Bartoszyce, Busko-Zdrój, Ełk, Gryfice, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Łowicz i Morąg.

z prowadzeniem działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, których dotyczył zakaz prowadzenia działalności ze względu na epidemię Covid-19.

W **gminie Lidzbark Warmiński** na podstawie dwóch uchwał Rady Miejskiej Lidzbark Warmiński przyznano 14 ulg w kwocie 89,9 tys. zł. Zwolnienia te dotyczyły podatku od nieruchomości za grunty, budynki i budowle lub ich części, zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, których płynność finansowa – w następstwie pandemii Covid-19 – uległa pogorszeniu lub wystąpił spadek przychodów nie mniejszy niż 40 %.

W **gminie Morąg**, na podstawie dwóch uchwał Rady Miejskiej w Morągu, dotyczących zwolnień przedmiotowych z podatku od nieruchomości przyznano 57 ulg w kwocie 91,4 tys. zł. Zwolnienia te dotyczyły m.in. budynków, budowli lub ich części wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej lub handlowej i uzależnione były od liczby nowoutworzonych miejsc pracy, a także gruntów i budynków związanych z obiektami udostępnionymi do użytku publicznego (np. boiska, stadiony, kąpieliska, cmentarze).

W latach 2019–2022 organy stanowiące siedmiu⁶² spośród 28 skontrolowanych gmin podjęły łącznie 10 uchwał dotyczących wprowadzenia innych niż wymienione w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych zwolnień z opłat lokalnych, na mocy których udzielono 1472 ulgi w kwocie 1397,6 tys. zł. Zwolnienia dotyczyły opłaty targowej i opłaty od posiadania psa.

5.3.1. Przestrzeganie wewnętrznych uregulowań w zakresie udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym

Skala postępowań w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności cywilnoprawnych

W latach 2019–2022 w 25 z 28 skontrolowanych gmin udzielono 1646 ulg w spłacie należności cywilnoprawnych w kwocie 13 429,2 tys. zł. Dłużnicy wnioskowali o udzielenie ulgi głównie w spłacie zaległości czynszowych z tytułu dzierżawy oraz najmu. Organy stanowiące wszystkich skontrolowanych gmin wywiązały się z obowiązku określonego w art. 59 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, bowiem uchwałyły zasady, sposób i tryb udzielania ulg cywilnoprawnych.

Prawidłowość prowadzenia spraw dotyczących udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym zbadano w ww. 25 skontrolowanych jednostkach na próbie 343 postępowań (21 % ogółu ulg udzielonych w badanym okresie). W wyniku badania stwierdzono, że w sześciu⁶³ spośród 25 skontrolowanych jednostek (24 %) nie w pełni przestrzegano wymogów określonych w zasadach udzielania tych ulg, uchwalonych przez rady miejskie. Nieprawidłowości ujawniono bowiem w 21 sprawach dotyczących przyznania ulg w kwocie 149,4 tys. zł (6,1 % zbadanych), a dotyczyły one głównie udzielenia ulg, pomimo braku przesłanek warunkujących ich przyznanie, niewyegzekwowania (w terminach określonych w wezwaniach do uzupełnienia) od dłużników dokumentów potwierdzających okoliczności, na które powoływali się we wnioskach o udzielenie ulg, oraz nienaliczenia odsetek od nieterminowej spłaty należności cywilnoprawnych, których spłatę rozłożono na raty.

Udzielanie ulg niezgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami

W pięciu⁶⁴ z 25 objętych kontrolą gmin nie podejmowano działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, m.in. poprzez zaniechanie gromadzenia materiałów dowodowych istotnych dla jej rozstrzygnięcia bądź udzielenie ulgi pomimo nieotrzymania w wymaganym terminie dokumentów określonych w wezwaniach do ich uzupełnienia. Dotyczyło to 16 postępowań (4,7 % skontrolowanych w tych gminach) zakończonych przyznaniem ulgi w spłacie należności o charakterze cywilnoprawnym w kwocie 99,2 tys. zł. Stanowiło to naruszenie przyjętych przez organy stanowiące gmin zasad

⁶² Gminy: Brodnica, Inowrocław, Myszków, Opoczno, Pabianice, Starachowice i Wałcz.

⁶³ Gminy: Ełk, Lidzbark Warmiński, Morąg, Pabianice, Police i Wieluń.

⁶⁴ Gminy: Ełk, Lidzbark Warmiński, Morąg, Pabianice i Wieluń.

udzielenia ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, które zobowiązywały do zgromadzenia materiału dowodowego, który w pełni potwierdzałby okoliczności, na które dłużnicy powoływali się we wnioskach o udzielenie ulgi bądź wskazywały, że niezuzupełnienie przez dłużnika wniosku w wyznaczonym terminie powoduje pozostawienie go bez rozpatrzenia.

W ww. postępowaniach nie podjęto dostatecznych działań w celu pozyskania materiału dowodowego umożliwiającego zweryfikowanie okoliczności wskazanych we wnioskach dłużników, które ich zdaniem stanowiły przesłanki do ubiegania się o ulgę. Dotyczyło to m.in. dokumentów potwierdzających niskie dochody dłużników oraz wysokości posiadanych przez nich zobowiązań. Stwierdzone nieprawidłowości wyjaśniano m.in. przeoczeniem oraz przeświadczeniem, że złożone dokumenty są wystarczające.

Przykłady

W **Ełku** w jednym przypadku (8 % zbadanych spraw) umorzono podmiotowi w likwidacji odsetki od zaległości za wieczyste użytkowanie gruntu w kwocie 47 tys. zł, mimo że w postępowaniu nie zgromadzono dowodów, które potwierdzałyby wystąpienie okoliczności określonej w § 4 ust. 1 przyjętych w urzędzie zasad udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, stanowiącej podstawę do ewentualnego przyznania ulgi. Wnioskodawca we wniosku wskazał, że podmiot nie prowadzi działalności gospodarczej na danym terenie, nie ma przychodów i nie jest w stanie spłacić odsetek.

W **Lidzbarku Warmińskim** w dwóch zbadanych przypadkach (100 % udzielonych ulg cywilnoprawnych), w których umorzono opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów za lata 2020–2021 w kwocie 2,6 tys. zł nie zgromadzono dokumentów, które w pełni potwierdzały okoliczności, na które dłużnik powołał się we wnioskach o udzielenie ww. ulg. I tak we wniosku złożonym w lutym 2021 r. dłużnik powołał się na trudną sytuację finansową związku z pandemią Covid-19 oraz przedstawił wyłącznie dokumenty finansowe za lata 2019-2020 (podkreślić należy również, że wniosek o udzielenie ulgi został złożony po upływie około roku od dnia ogłoszenia pandemii Covid-19). Organ podatkowy nie zgromadził materiału dowodowego potwierdzającego trudną sytuację finansową dłużnika, w tym wymagalnych zobowiązań i należności czy stanu środków na rachunku bankowym za okres poprzedzający miesiąc złożenia wniosku (styczeń 2021 r.). Okoliczności te miały istotne znaczenie w sprawie, bowiem podatnik w grudniu 2020 r. osiągnął dochód wynoszący 10,7 tys. zł. W kwietniu 2021 r. dłużnik ponownie powołał się na trudną sytuację finansową w związku z pandemią Covid-19. Do wniosku dołączył wydruk z podatkowej książki przychodów i rozchodów za styczeń i luty lat 2020–2021, a także wyjaśnienie, że w 2021 r. przychód w kwocie 23,7 tys. zł był pomocą otrzymaną w związku z pandemią. W tym przypadku również nie zgromadzono dowodów potwierdzających otrzymanie ww. pomocy, w tym jej wysokości, a także dokumentów finansowych za okres poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, tj. za marzec 2021 r.

W **Morażu** w 10 przypadkach (50 % zbadanej próby) udzielono ulg w spłacie należności cywilnoprawnych pomimo tego, iż dłużnicy nie dostarczyli dokumentów potwierdzających okoliczności, na które powoływali się we wnioskach bądź dostarczyli je po terminie wskazanym w wezwaniu do uzupełnienia. I tak np. Burmistrz umorzył odsetki od nieterminowej zapłaty za zakup nieruchomości w kwocie 1,6 tys. zł pomimo tego, iż dłużnik jako uzasadnienie podał, że spłacił zaległość z tytułu zakupu nieruchomości oraz nie dołączył do wniosku dokumentów na które powołał się w oświadczeniu o sytuacji finansowej, w tym dotyczących wysokości zadłużenia z tytułu kredytów i wobec ZUS oraz dokumentów o uzyskanej pomocy finansowej z opieki społecznej. Urząd nie wezwał dłużnika do uzupełnienia dokumentów, pomimo tego, iż taki obowiązek wynikał z § 8 pkt 1 zasad udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych. W kolejnych sześciu przypadkach udzielono ulgi pomimo tego, iż dłużnicy dostarczyli brakujące dokumenty po upływie

terminów wskazanych w wezwaniach do ich uzupełnienia, co było niezgodne z § 8 ust. 2 Zasad udzielania ulg który stanowił, że nieuzupełnienie przez dłużnika wniosku w wyznaczonym terminie powoduje pozostawienie go bez rozpatrzenia.

W **Wieluniu** Burmistrz umorzył zaległości z tytułu dzierżawy gruntu w kwocie 2,7 tys. zł (50 % zbadanych przypadków) pomimo tego, iż dłużnik do wniosku o udzielenie ulgi nie dołączył dokumentów wymaganych na mocy uchwalonych przez Radę Miejską zasad udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, w tym dokumentów potwierdzających istnienie trudnej sytuacji finansowej dłużnika.

W jednej gminie⁶⁵ pomimo niewywiązania się przez dłużników z postanowień umów w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności cywilnoprawnych, nie naliczono odsetek ustawowych z tytułu nieterminowych wpłat.

Inne nieprawidłowości

Przykład

W **gminie Pabianice** w czterech przypadkach (28,6 % objętych badaniem) dotyczących udzielenia ulg w spłacie należności o charakterze cywilnoprawnym – pomimo nieterminowego dokonywania przez dłużników spłaty należności lub zaległości cywilnoprawnych – nie naliczono i nie wyegzekwowano odsetek ustawowych w łącznej kwocie 1 tys. zł, wymaganych w zawartych z nimi umowach. Powyższą nieprawidłowość wyjaśniono tym, że użytkownicy w latach 2020 i 2021 komputerowy program księgowy nie umożliwiał automatycznego naliczania odsetek, natomiast po wdrożeniu nowego oprogramowania pracownicy nie zostali poinformowani o nowych funkcjach oprogramowania.

Nieprzestrzeganie zasad udzielania pomocy *de minimis*

5.3.2. Udzielanie pomocy publicznej i pomocy *de minimis*

W latach 2019–2022 w skontrolowanych gminach przeprowadzono łącznie 2701 postępowań zakończonych przyznaniem ulg publicznoprawnych i cywilnoprawnych w kwocie 93 907,4 tys. zł w ramach pomocy *de minimis*⁶⁶. Kontrolą NIK objęto próbę 964 takich postępowań (36 % ogółu), zakończonych przyznaniem pomocy *de minimis* w łącznej kwocie 18 564 tys. zł. W 23 jednostkach z 28 objętych kontrolą (82 %) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania zasad udzielania pomocy *de minimis*, niewywiązywania się z obowiązków sprawozdawczych lub nierzetelnego sporządzania sprawozdań o udzielonej pomocy. Nieprawidłowości te dotyczyły 295 objętych kontrolą postępowań podatkowych (31 % badanych).

Nieuzyskanie od podatników wymaganych dokumentów

W 12⁶⁷ (z 28) objętych kontrolą gmin stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego wywiązywania się z obowiązku gromadzenia dokumentów niezbędnych do przyznania pomocy i odnosiły się do 195 postępowań podatkowych (20 % postępowań objętych badaniem w tych gminach) przyznających pomoc *de minimis* na kwotę 1223,9 tys. zł. Nieprawidłowości te polegały na przyznaniu takiej pomocy pomimo nieuzyskania od podatników niektórych dokumentów wymaganych na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, bądź § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis*. Dotyczyło to m.in. niezyskiwania zaświadczeń o wielkości pomocy wcześniej otrzymanej przez wnioskodawców lub oświadczeń o jej nieotrzymaniu, formularzy informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc *de minimis* jak i sprawozdań finansowych za okres 3 lat obrotowych. Kontrolowane organy podatkowe wyjaśniały to m.in. niedopatrzeniem, chęcią pomocy podatnikom, których szczególnie dotknęła pandemia Covid-19 oraz zaufaniem do obywateli.

⁶⁵ Gmina Pabianice.

⁶⁶ W badanych latach skontrolowane gminy nie udzielały ulg w spłacie zaległości podatkowych stanowiących pomoc publiczną, o której mowa w art. 67b § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej.

⁶⁷ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Brodnica, Busko-Zdrój, Ełk, Inowrocław, Lidzbark Warmiński, Lubliniec, Morąg, Nakło nad Notecią, Opoczno i Pabianice.

Zgodnie z tymi przepisami podmioty ubiegające się o pomoc *de minimis* były zobowiązane do przedstawienia wraz z wnioskiem o udzielenie pomocy:

- wszystkich zaświadczeń o pomocy *de minimis*, jakie otrzymały w roku, w którym ubiegały się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat, albo oświadczenia o wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie,
- informacji niezbędnych do udzielenia pomocy *de minimis*, dotyczących w szczególności wnioskodawcy i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz wielkości i przeznaczenia pomocy publicznej otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na pokrycie których ma być przeznaczona pomoc *de minimis* oraz m.in. informacji dotyczących sytuacji ekonomicznej wnioskodawcy, w tym sprawozdania finansowe za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzanych zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Udzielenie przez organy podatkowe pomocy, pomimo niezłożenia przez podatników tych dokumentów było niezgodne z art. 37 ust. 7 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, który stanowi, że do czasu przekazania przez podmiot ubiegający się o pomoc zaświadczeń, oświadczeń lub informacji, o których mowa w art. 37 ust. 1, 2 i 5 tej ustawy, pomoc nie może być udzielona temu podmiotowi.

Należy przy tym dodać, że niezgromadzenie przez organ podatkowy pełnej i rzetelnej informacji o pomocy *de minimis*, jaką każdy wnioskujący o tę pomoc podatnik otrzymał w okresie trzech lat budżetowych⁶⁸ mogło skutkować przekroczeniem dopuszczalnych pułapów tej pomocy. Łączna wartość pomocy *de minimis* dla jednego beneficjenta prowadzącego działalność gospodarczą nie może przekroczyć równowartości: 200 tys. euro lub 100 tys. euro w sektorze transportu drogowego towarów⁶⁹, 15 tys. euro w sektorze rolnym⁷⁰ lub 500 tys. euro w przypadku podatników wykonujących usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym⁷¹.

Przykłady

W **gminie Bartoszyce** w 14 z 24 zbadanych przypadków (58 %) udzielono pomocy *de minimis* w kwocie 38,2 tys. zł pomimo tego, iż przedsiębiorcy nie przedłożyli niektórych dokumentów wymaganych przepisami art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy o postępowaniu w sprawach pomocy publicznej (w 12 przypadkach sprawozdań finansowych za okres trzech ostatnich lat obrotowych) oraz § 2 rozporządzenia w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (w dwóch przypadkach niektórych zaświadczeń o udzielonej pomocy *de minimis*).

W **gminie Brodnica** w 13 spośród 26 przypadków (50 %) udzielenia pomocy *de minimis* w kwocie 45 tys. zł organ podatkowy nie wyegzekwował wymaganych oświadczeń o nieotrzymaniu pomocy *de minimis* w roku, w którym podatnicy ubiegali się o pomoc, oraz w ciągu dwóch poprzedzających go lat podatkowych lub zaświadczeń o otrzymaniu takiej pomocy w ww. okresie.

W **gminie Busko-Zdrój** w 19 spośród 40 zbadanych przypadków (48 %) udzielenia przedsiębiorcom pomocy *de minimis* w kwocie 341,9 tys. zł nie żądano pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn niezłożenia przez podatników sprawozdania finansowego za ostatnie trzy lata obrotowe

⁶⁸ Tj. roku, w którym udzielono danej pomocy oraz dwóch lat poprzednich.

⁶⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. U. UE. L. 2013.352.1).

⁷⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) NR 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. EU. L 352 z 24.12.2013).

⁷¹ Rozporządzenie Komisji (UE) NR 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. U. L 114 z 26.4.2012).

i uzupełnienia brakującej dokumentacji. Było to niezgodne z wymogiem § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis*

W **gminie Lidzbark Warmiński** w siedmiu spośród 23 spraw (30 %) udzielono pomocy *de minimis* w kwocie 111,8 tys. zł, pomimo nieprzedłożenia przez przedsiębiorców wymaganej dokumentacji, tj. m.in. zaświadczeń lub oświadczeń o pomocy *de minimis* oraz pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, jakie wnioskodawca otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat podatkowych, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie, sprawozdań finansowych za okres ostatnich trzech lat obrotowych.

W **gminie Lubliniec** we wszystkich 25 zbadanych przypadkach (100 % próby objętej badaniem) udzielenia pomocy *de minimis* w zakresie udzielania ulg w spłacie należności publicznoprawnych i cywilnoprawnych w kwocie 275,4 tys. zł w dokumentacji brak było zaświadczeń o dotychczas udzielonej pomocy *de minimis* oraz pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, jakie przedsiębiorca otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc oraz w ciągu dwóch poprzedzających go lat podatkowych, albo oświadczenia o wielkości tej pomocy otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie.

W **gminie Nakło nad Notecią** w 27 z 30 spraw (90 % zbadanych przypadków udzielonej pomocy publicznej) nie wyegzekwowano od podatników dokumentów wymaganych przepisami, w tym w 18 przypadkach zaświadczeń o pomocy *de minimis* oraz pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, jakie podmiot otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc oraz w ciągu dwóch poprzedzających go lat podatkowych, albo stosownego oświadczenia o wielkości tej pomocy lub jej nieotrzymaniu. W pozostałych dziewięciu przypadkach nie wyegzekwowano kompletu informacji wymaganych przy ubieganiu się o pomoc *de minimis* składanych na stosownych formularzach (w tym w trzech przypadkach formularz był złożony, jednak nie wypełniono części sekcji).

W **gminie Opoczno** w 28 przypadkach (70 % objętych badaniem) organ podatkowy udzielił pomocy *de minimis* w kwocie 58,6 tys. zł pomimo tego, iż podatnicy do wniosków nie dołączyli dokumentów, o których mowa w art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, tj. w 11 przypadkach – oświadczeń lub zaświadczeń o pomocy *de minimis* jaką otrzymali w roku, w którym ubiegali się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat podatkowych, albo oświadczeń o wielkości otrzymanej pomocy lub o jej nieotrzymaniu, w 22 – również formularza informacji, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2a ww. ustawy. Ponadto w 20 przypadkach udzielono pomocy *de minimis* pomimo tego, iż nie przedstawili oni sprawozdań finansowych za ostatnie 3 lata obrotowe. Obowiązek ich przedstawienia wynikał z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis*.

Błędy związane z wydawaniem zaświadczeń o pomocy *de minimis*

W 15⁷² (z 28) skontrolowanych gmin stwierdzono nieprawidłowości związane z wydawaniem beneficjentom pomocy zaświadczeń o udzielonej im pomocy *de minimis*. Ujawniono je w 191 postępowaniach (20 % objętych badaniem w tych jednostkach) i polegały one w szczególności na:

- wydaniu 160 zaświadczeń z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 1169 dni w stosunku do terminu określonego w § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, zgodnie z którym zaświadczenia wydaje się z urzędu w dniu udzielenia pomocy,
- podaniu w 29 zaświadczeniach nierzetelnych danych, gdyż zaświadczenia nie zawierały informacji, czy pomoc została udzielona z przeznaczeniem na działalność w sektorze transportu drogowego towarów, co było wymagane

⁷² Gminy: Ełk, Gryfice, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Lubliniec, Morąg, Nakło Nad Notecią, Pabianice, Police, Staszów, Szczecinek, Tarnowskie Góry, Wałcz i Wieluń.

§ 3a pkt 2 rozporządzenia w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* oraz podano w niektórych z nich kwotę udzielonej pomocy brutto w złotych i/lub euro (EDB) wyliczoną niezgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie obliczania wartości pomocy publicznej⁷³.

Przykłady

W **gminie Ełk** w 22 przypadkach (55 % zbadanych) zaświadczenia o udzieleniu pomocy *de minimis* w kwocie 58,2 tys. zł wydano z opóźnieniem od jednego do sześciu dni w stosunku do terminu określonego w § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie.

W **gminie Lubliniec** we wszystkich 25 zbadanych przypadkach (100 %) zaświadczenia o udzielonej pomocy *de minimis* w kwocie 275,4 tys. zł nie były wydane w dniu udzielenia pomocy publicznej, tj. w dniu wydania decyzji o udzieleniu pomocy, a opóźnienie wynosiło od jednego do sześciu dni.

W **gminie Morąg** 13 zaświadczeń o udzieleniu pomocy *de minimis* (29,5 % zbadanych) w kwocie 35,4 tys. zł wydano z opóźnieniem wynoszącym od jednego do sześciu dni od daty wydania decyzji o udzieleniu ulgi podatkowej. Ponadto w trzech przypadkach nie wystawiono zaświadczeń o udzieleniu pomocy w kwocie 3,6 tys. zł.

W **gminie Nakło nad Notecią** 29 spośród 32 zaświadczeń o udzielonej o pomocy *de minimis* w kwocie 122,8 tys. zł (90,6 %) nie zawierało informacji, czy pomoc została udzielona z przeznaczeniem na działalność w sektorze transportu drogowego towarów, co było wymagane § 3a pkt 2 rozporządzenia w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis*. Ponadto 25 (75,8 %) takich zaświadczeń zawierało częściowo nieprawidłowe dane, bowiem podano w nich kwoty udzielonej pomocy wyliczonej niezgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie obliczania wartości pomocy publicznej. Stwierdzono również, że w dwóch przypadkach nie rozpatrywano wniosków podmiotów gospodarczych o udzielenie ulgi w kwocie 2,8 tys. zł pod kątem przepisów regulujących dopuszczalność pomocy publicznej, na skutek czego nie zebrano stosownej dokumentacji do zbadania dopuszczalności pomocy, nie wydano zaświadczenia o udzielonej pomocy, ani jej nie zaraportowano stosownym organom.

W **gminie Tarnowskie Góry** wydano 27 z 40 (67,5 %) poddanych badaniu zaświadczeń o przyznanej pomocy *de minimis* w kwocie 97,9 tys. zł z opóźnieniem (od jednego do 10 dni), co naruszało wymagania § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie.

Opóźnienia i błędy w sprawozdaniach o udzielonej pomocy *de minimis*

Kontrola wykazała również, że w 16⁷⁴ (z 28) skontrolowanych gmin nierzetelnie wywiązywano się z obowiązków sprawozdawczych wynikających z art. 32 ust. 1 i 32a ust. 1 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Zgodnie z tymi przepisami podmioty udzielające pomocy są zobowiązane do sporządzania i przedstawiania: Prezesowi UOKiK – sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej innej niż pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie oraz ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa – sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie, albo obu tym organom informacji o nieudzieleniu takiej pomocy w danym okresie sprawozdawczym. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- niesporządzania lub przekazywania do Prezesa UOKiK oraz do MRiRW, z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 1180 dni w stosunku

⁷³ Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 lutego 2018 r. poz. 461).

⁷⁴ Gminy: Brodnica, Busko-Zdrój, Chrzanów, Ełk, Gryfice, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Limanowa, Morąg, Nakło Nad Notecią, Opoczno, Pabianice, Police, Starachowice, Staszów i Szczecinek.

do terminów określonych w § 6 odpowiednich rozporządzeń⁷⁵, sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej lub o nieudzieleniu takiej pomocy (146 sprawozdań),

- nierzetelnego sporządzenia sprawozdań, tj. m. in. nie ujmowania w nich lub błędnego podawania niektórych wymaganych przepisami informacji, tj. m.in. formy udzielonej pomocy, wykazywania kwot innych niż wynikające z decyzji o udzieleniu ulgi bądź niebędących pomocą *de minimis* (65 sprawozdań).

Przykłady

W **gminie Brodnica** 24 spośród 26 sprawozdań z udzielonej pomocy *de minimis* (92,3 %) przekazano Prezesowi UOKiK z opóźnieniem od jednego do 898 dni.

W **gminie Busko-Zdrój** w 11 przypadkach (27,5 %) dotyczących udzielenia pomocy *de minimis* przekroczone 7-dniowy termin przekazania Prezesowi UOKiK sprawozdań, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, a opóźnienie wyniosło od 9 do 1180 dni.

W **gminie Police** w 35 % zbadanych przypadków i w **gminie Szczecinek** w 59,1 % przypadków sprawozdania dotyczące udzielenia pomocy *de minimis* przekazano Prezesowi UOKiK z opóźnieniem, które wyniosło odpowiednio: od trzech do 94 dni oraz od 28 do 1170 dni.

Nieterminowe wydawanie zaświadczeń o udzielonej pomocy *de minimis* jak i nieterminowe przekazywanie do odpowiednich organów sprawozdań o udzieleniu takiej pomocy lub o jej nieudzieleniu, czy też niewywiązywanie się z tych obowiązków, organy podatkowe tłumaczyły m.in. znacznym obciążeniem pracowników. Natomiast błędy w tych dokumentach tłumaczono omyłką lub przeoczeniem.

Inne nieprawidłowości przy udzielaniu pomocy *de minimis*

W czterech⁷⁶ z 28 skontrolowanych gmin ujawniono także nieprawidłowości polegające na niezakwalifikowaniu części udzielonej pomocy jako pomoc *de minimis* w rolnictwie, niezweryfikowaniu kwoty pomocy udzielonej przedsiębiorcy w ciągu ostatnich trzech lat oraz na udzieleniu ulg stanowiących pomoc publiczną, mimo że program pomocowy nr SA.57172 (2020/N), który stanowił podstawę udzielania tej pomocy nie został wówczas jeszcze zatwierdzony przez Komisję Europejską. Nieprawidłowości stwierdzono w 11 postępowaniach, a przyczyny ich powstania wyjaśniono m.in. nieobecnością pracownika prowadzącego sprawę i omyłkowym udzieleniem pomocy.

Przykład

W **gminie Bartoszyce** jednemu podatnikowi czterema decyzjami w 2020 r. (10 % zbadanych przypadków) udzielono ulg stanowiących pomoc publiczną, mimo że program pomocowy nr SA.57172 (2020/N), który stanowił podstawę udzielania tej pomocy nie został wówczas jeszcze zatwierdzony przez Komisję Europejską. Stanowiło to naruszenie art. 6 ust. 2 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Przepis ten stanowi m.in., że pomoc publiczna przewidziana w akcie normatywnym, gdy wydawana decyzja jedynie potwierdza nabycie prawa do otrzymania pomocy, może być udzielana, jeżeli akt normatywny jest programem pomocowym zatwierdzonym przez Komisję zgodnie z art. 108 TFUE lub przewidującym udzielanie pomocy, której nie dotyczy obowiązek notyfikacji. W podstawach prawnych decyzji przyznających

⁷⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy (Dz. U. Nr 174, poz. 1081, ze zm.) uchylone z dniem 20 stycznia 2017 r. oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1871, ze zm.).

⁷⁶ Gminy: Bartoszyce, Bochnia, Lidzbark Warmiński i Nakło nad Notecią.

ulgi powołano się na art. 67b § 1 pkt 3b Ordynacji podatkowej oraz Komunikat Komisji - Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (2020/C 911/01). Jedynym instrumentem dotyczącym odroczeń i rozłożenia na raty podatku od nieruchomości udzielanych na podstawie Ordynacji podatkowej przez krajowe i gminne organy podatkowe, zatwierdzonym na podstawie Tymczasowych ram, był program pomocowy nr SA.57172 (2020/N). Program ten został zaakceptowany przez Komisję Europejską dnia 13 listopada 2020 r. i od tego dnia można było udzielać pomocy w oparciu o ten program. Ulg ww. podatnikowi udzielono natomiast przed tym dniem, tj. w maju oraz czerwcu 2020 r.

5.3.3. Sporządzanie i udostępnianie informacji o osobach fizycznych, prawnych oraz jednostkach nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg oraz którym udzielono pomocy publicznej

W latach 2019–2022 w 28 skontrolowanych gminach upubliczniono łącznie 203 wykazy, w tym 101 dotyczących osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono spłatę na raty w kwocie przewyższającej łącznie 500 zł, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia oraz 102 dotyczące osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej.

Nieprawidłowości stwierdzono w 10 z 28 skontrolowanych gmin, a polegały one na niepodawaniu wykazów do publicznej wiadomości, nierzetelnym ich sporządzeniu oraz na nieterminowym ich upublicznianiu.

**Nierzetelne
sporządzanie
wykazów
podatników, którym
udzielono ulg
i pomocy publicznej**

Spośród 28 gmin objętych kontrolą, dziesięć⁷⁷ nierzetelnie wywiązywało się z obowiązku o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 2 lit. f i g ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z tymi przepisami zarząd jst podaje do publicznej wiadomości, w terminie do 31 maja roku następnego, wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono spłatę na raty w kwocie przewyższającej łącznie 500 zł, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia, a także wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej.

Nieprawidłowości stwierdzono w 32 wykazach na 203 przeanalizowane (15,8 %), a dotyczyły one głównie:

- niewykazywania podatników, którym udzielono ulgi w spłacie zaległości publicznoprawnych lub cywilnoprawnych bądź udzielono pomocy publicznej, niewykazywania umorzonych odsetek, podawania nieprawidłowych kwot oraz przyczyn umorzenia zaległości, a także nieprawidłowych nazw podatników (27 wykazów),
- niepodania do publicznej wiadomości dwóch wykazów za 2019 r.,
- nieterminowym upublicznieniu trzech wykazów za lata 2019 i 2022.

Nierzetelne sporządzanie wykazów organy podatkowe tłumaczyły m.in. omyłką, przeoczeniem i błędami rachunkowymi.

⁷⁷ Gminy: Bartoszyce, Gryfice, Ełk, Inowrocław, Kłobuck, Lidzbark Warmiński, Morąg, Nakło nad Notecią, Pabianice i Police.

Przykłady

W **Ełku** w opublikowanych w BIP wykazach podmiotów, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg w latach 2019–2021 znajdowały się informacje, które nie były zgodne z danymi zawartymi w decyzjach dotyczących przyznania ulg w podatkach i opłatach. W sześciu przypadkach w wykazie podano kwoty umorzenia niezgodne z wydanymi decyzjami w tym zakresie, w dwóch przypadkach podano nazwy podmiotów inne niż w decyzjach oraz nie umieszczono informacji o ulgach udzielonych w opłatach cywilnoprawnych (dwóch dotyczących umorzenia w kwocie 47 tys. zł i rozłożenia płatności na raty w kwocie 2,7 tys. zł w wykazie za 2019 r. oraz pięciu dotyczących umorzeń w kwocie 4,1 tys. zł w wykazie za 2020 r.). Ponadto w wykazach osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej za 2019 r. oraz 2021 r. nie wykazano ośmiu podmiotów, które otrzymały pomoc *de minimis*, a w wykazie za 2020 r. błędnie podano nazwy trzech beneficjentów pomocy.

W **Gryficach** w podanych do publicznej wiadomości wykazach podmiotów za lata 2019–2022, którym udzielono pomocy publicznej nie wykazano siedmiu podmiotów, którym udzielono ulg w formie rozłożenia na raty zaległości (z tytułu: czynszu dzierżawnego, opłaty za wieczyste użytkowanie, opłaty adiacenckiej), umorzenia (należności z tytułu czynszu za najem lokalu użytkowego, zaległości w podatku od nieruchomości) oraz wykazano (w przypadku jednego podatnika) kwotę umorzenia w wysokości 8,1 tys. zł, podczas gdy podatnikowi umorzono zaległość w wysokości 12,2 tys. zł.

W **Morągu** nie w pełni rzetelnie sporządzono trzy wykazy podmiotów, którym w latach 2019–2021 udzielono ulg podatkowych, nie ujęto w nich bowiem dwóch podatników, którym umorzono zaległości w kwocie 2,9 tys. zł oraz jednego, któremu odroczone termin zapłaty podatku w kwocie 11,4 tys. zł. Ponadto w trzech wykazach osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w latach 2019–2021 udzielono pomocy publicznej nie wykazano trzech podatników, którym udzielono pomocy *de minimis* w formie umorzenia zaległości podatkowych w kwocie 3,2 tys. zł i odroczenia terminu zapłaty podatku w kwocie 11,4 tys. zł.

W **Nakle nad Notecią** niezgodnie z wymogami art. 37 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o finansach publicznych sporządzono wykazy osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w latach 2019–2021 w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono spłatę na raty w kwocie przewyższającej łącznie 500 zł. Nie podawano w nich bowiem kwot umorzonych odsetek oraz przyczyn umorzenia oraz podawano nie wszystkie ulgi udzielone danemu podatnikowi. Podobnie w wykazach podmiotów, którym w 2020 r. i 2021 r. udzielono pomocy publicznej nie podawano przedsiębiorców, którym udzielano ulg w zapłacie podatku.

5.4. Nadzór nad realizacją dochodów własnych

Przeprowadzanie analiz i ocen ryzyka

W 21 gminach nie zapewniono funkcjonowania skutecznego nadzoru i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 i 69 ustawy o finansach publicznych.

W 23 urzędach spośród 28 skontrolowanych zagadnienia związane z wymiarem i poborem dochodów własnych, dochodzeniem należności z tego tytułu, a także udzielaniem ulg w ich spłacie były przedmiotem analiz i oceny ryzyka. Wnioski wynikające z przeprowadzanych tych analiz wykorzystywane były w urzędach m.in. do wdrażania mechanizmów kontrolnych jako działań zapobiegawczych czy działań korygujących. W pięciu⁷⁸ urzędach nie prowadzono analiz i oceny ryzyka, o której mowa w pkt 3 „Identyfikacja ryzyka” załącznika do Komunikatu Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych z zakresie planowania i zarządzania ryzykiem⁷⁹.

Przykłady

W **Urzędzie Miasta Inowrocławia** zagadnienia związane z ustalaniem i poborem podatków oraz opłat lokalnych, podejmowaniem działań mających na celu zwiększenie dochodów własnych, dochodzeniem zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych oraz związane z udzielaniem ulg w spłacie zobowiązań z tytułu podatków i opłat lokalnych były przedmiotem analizy i oceny ryzyka. Wnioski wynikające z przeprowadzanych analiz, stanowiły rekomendację do objęcia ww. zagadnień działaniami, określanymi corocznie przez Prezydenta Inowrocławia w zarządzeniach w sprawie planów działań mających na celu obniżenie ryzyka poziomu akceptowalnego (w okresie objętym kontrolą wydano cztery takie zarządzenia), z realizacji których sporządzano sprawozdania.

W **Urzędzie Miejskim w Łowiczu** zagadnienia związane z wymiarem i poborem dochodów własnych, windykacją oraz udzielaniem ulg były przedmiotem analizy i oceny ryzyka. W urzędzie funkcjonował Centralny Rejestr Ryzyka, w którym zamieszczano zidentyfikowane ryzyka mogące wystąpić w poszczególnych obszarach działania miasta. W każdym roku rejestr ten był analizowany i aktualizowany.

W **Urzędzie Miasta Wałcz** zagadnienia związane z wymiarem i poborem dochodów własnych, windykacją oraz udzielaniem ulg były przedmiotem analizy i oceny ryzyka, przeprowadzanych w oparciu o przyjęte uregulowania wewnętrzne. W wyniku przeprowadzanych analiz, istotność ryzyka w zakresie wymiaru i poboru dochodów własnych oszacowano jako wysokie i w związku z tym zagadnienia te objęto kontrolą wewnętrzną.

W **Urzędzie Miejskim w Wieluniu** identyfikowano i oceniano ryzyka związane z wymiarem i poborem dochodów własnych, dochodzeniem zaległości oraz udzielaniem ulg w spłacie należności o charakterze publicznoprawnym i cywilnoprawnym. Na podstawie ustalanych danych wyciągano wnioski i podejmowano decyzje co do dalszego postępowania w celu zminimalizowania ryzyka – np. w 2019 r. w wyniku przeprowadzonych analiz podjęto decyzję o przeprowadzeniu kontroli wydziałowej w zakresie windykacji należności z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Rozpatrywanie skarg

Zagadnienia związane z ustalaniem i poborem dochodów własnych, podejmowaniem działań mających na celu ich zwiększenie, dochodzeniem zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych oraz związane z udzielaniem ulg w spłacie zobowiązań z tytułu podatków i opłat lokalnych były przedmiotem

⁷⁸ Urząd Miasta Bartoszyce, Urząd Miejski w Lublińcu, Urząd Miejski w Morągu, Urząd Miasta Myszków oraz Urząd Miejski w Tucholi.

⁷⁹ Dz. Urz. Ministra Finansów z 2012 r. poz. 56.

16 skarg i jednego wniosku⁸⁰, które wpłynęły do ośmiu⁸¹ z 28 skontrolowanych urzędów miejskich. Analiza dokumentacji związanej z ww. skargami wykazała, że przy ich rozpatrywaniu przestrzegano zasad i terminów określonych w dziale VIII Kpa oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków⁸².

Kontrola zewnętrzna

W 24 gminach⁸³ zagadnienia związane z realizacją dochodów własnych, ich dochodzeniem oraz udzielaniem ulg były przedmiotem kontroli zewnętrznych, przeprowadzanych przez regionalne izby obrachunkowe oraz Najwyższą Izbę Kontroli. Sformułowane w tym zakresie wnioski pokontrolne zostały zrealizowane, co zostało potwierdzone w trakcie niniejszej kontroli NIK.

W sześciu gminach⁸⁴ stwierdzone w trakcie kontroli zewnętrznych nieprawidłowości, pomimo powiadomienia instytucji kontrolujących o zrealizowaniu wniosków pokontrolnych, nie zostały w pełni wyeliminowane i stwierdzano je ponownie w trakcie niniejszej kontroli NIK.

Przykłady

Przeprowadzona w **Urzędzie Miasta Bartoszyce** kontrola Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie ujawniła nieprawidłowości w zakresie wymiaru podatku od nieruchomości, obciążania nabywców nieruchomości gminnych kosztami przygotowania tych nieruchomości do sprzedaży, a także w zakresie windykacji dochodów własnych oraz sformułowała w tym zakresie stosowne wnioski pokontrolne. W trakcie kontroli NIK, ustalono jednak ponownie nieprawidłowości w ww. zagadnieniach.

Przeprowadzona w **Urzędzie Miejskim w Łowiczu** kontrola Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi ujawniła m.in. nieprawidłowości w zakresie wymiaru podatku od nieruchomości oraz windykacji dochodów własnych oraz sformułowała w tym zakresie stosowne wnioski pokontrolne. W trakcie kontroli NIK, ustalono jednak ponownie nieprawidłowości w ww. zagadnieniach.

W **Urzędzie Miejskim w Pabianicach** kontrola Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi ujawniła m.in. nieprawidłowości w zakresie niewystarczającego dokonywania przez organ podatkowy czynności sprawdzających w odniesieniu do deklaracji podatkowych na podatek od nieruchomości oraz nieterminowego podejmowania czynności windykacyjnych. Nieprawidłowości w tym zakresie nie zostały jednak w pełni wyeliminowane i stwierdzano je ponownie w trakcie niniejszej kontroli NIK.

Brak audytu i kontroli wewnętrznej

Zagadnienia związane z ustalaniem dochodów własnych, ich dochodzeniem oraz udzielaniem ulg były przedmiotem zainteresowania kontroli wewnętrznej zaledwie w czterech⁸⁵ spośród 28 skontrolowanych gmin⁸⁶, natomiast audytu wewnętrznego zaledwie w 13 gminach, przy czym tylko w ośmiu⁸⁷ przeprowadzono zadania audytowe, a w pięciu⁸⁸ dopiero je zaplanowano. W Urzędzie Miasta Szczecinek w latach 2019–2022 (do 16 listopada) w ogóle nie prowadzono audytu wewnętrznego, pomimo obowiązku wynikającego z art. 274 ust. 3 ustawy o finansach publicznych.

Ustalono ponadto, że w jednym przypadku (Nakło nad Notecią) nie zrealizowano zaleceń sformułowanych po przeprowadzonym audycie wewnętrznym,

⁸⁰ Urząd Miejski w Policach.

⁸¹ Urząd Miasta Bochnia, Urząd Miejski w Gorlicach, Urząd Miasta Inowrocławia, Urząd Miejski w Morągu, Urząd Miejski w Policach, Urząd Miejski w Starachowicach, Urząd Miasta Wałcz oraz Urząd Miejski w Wieluniu.

⁸² Dz. U. Nr 5 poz. 46.

⁸³ Kontroli zewnętrznych nie prowadzono w gminach Busko-Zdrój, Opoczno, Sandomierz i Staszów.

⁸⁴ Gminy: Bartoszyce, Ełk, Łowicz, Myszków, Pabianice i Wieluń.

⁸⁵ Gminy: Bochnia, Pabianice, Wałcz i Wieluń.

⁸⁶ We wszystkich skontrolowanych urzędach funkcjonował audyt wewnętrzny, jedynie w Urzędzie Miasta Szczecinek w latach 2019–2022 (do 16 listopada) nie prowadzono audytu wewnętrznego, pomimo takiego obowiązku wynikającego z art. 274 ust. 3 ustawy o finansach publicznych.

⁸⁷ Gminy: Bochnia, Ełk, Kłobuck, Morąg, Myszków, Nakło nad Notecią, Starachowice i Wałcz.

⁸⁸ Gminy: Bartoszyce, Brodnica, Gorlice, Pabianice i Tuchola.

a w drugim (Opoczno), nie monitorowano realizacji zaleceń oraz nie przeprowadzano czynności sprawdzających.

Przykłady

Przeprowadzony w 2022 r. w **Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią** audyt wewnętrzny w zakresie windykacji i egzekucji należności publicznoprawnych zdefiniował problemy i słabości kontroli zarządczej polegające m.in. na niewypracowaniu praktyki w zakresie dokonywania zabezpieczeń hipotecznych należności oraz nieustaleniu pisemnych procedur wewnętrznych w zakresie windykacji, co skutkowało m.in. swobodą co do terminu dochodzenia zaległości. Sformułowane przez audytorów zalecenia, do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK nie zostały zrealizowane.

W 2021 r. w **Urzędzie Miejskim w Opocznie** przeprowadzono audyt wewnętrzny w zakresie wymiaru oraz poboru podatków i opłat lokalnych w 2020 r., w wyniku którego stwierdzono szereg uchybień i sformułowano zalecenia. Ustalono jednak, że audytor wewnętrzny nie podejmował działań monitorujących w celu wyegzekwowania od audytowanych informacji na temat realizacji zaleceń oraz nie przeprowadzał czynności sprawdzających, co było niezgodne z § 20 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu⁸⁹.

Nadzór nad realizacją dochodów własnych pozytywnie oceniono w siedmiu⁹⁰ gminach, natomiast w pozostałych, w związku z nieprawidłowościami stwierdzanymi w toku przeprowadzanych kontroli, do nadzoru nad realizacją dochodów własnych sprawowanego przez Prezydentów Miast i Burmistrzów zgłoszono szereg uwag. Stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości wskazywały, że w urzędach tych nie zapewniono funkcjonowania skutecznego nadzoru i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 i 69 ustawy o finansach publicznych.

⁸⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 506.

⁹⁰ Gminy: Gorlice, Kłobuck, Lubliniec, Myszków, Tarnowskie Góry, Tuchola i Wałcz.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli	Głównym celem kontroli była odpowiedź na pytanie czy organy wykonawcze gmin podejmowały prawidłowe i skuteczne działania w celu pozyskiwania dochodów własnych.
Cele szczegółowe	<p>Założono, że badania kontrolne umożliwią udzielenie odpowiedzi na następujące pytania szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czy prawidłowo ustalano i pobierano dochody własne? 2. Czy działania w zakresie dochodzenia zaległości z tytułu dochodów własnych były prawidłowe i skuteczne? 3. Czy przy udzielaniu ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych prawidłowo stosowano obowiązujące w tym zakresie przepisy? 4. Czy sprawowano nadzór nad realizacją dochodów własnych oraz czy był on skuteczny?
Zakres podmiotowy	Badaniami kontrolnymi objęto 28 urzędów miejskich z terenu województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego.
Kryteria kontroli	<p>Kontrole przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK z uwzględnieniem kryteriów: legalności, gospodarności i rzetelności.</p> <p>2019–2022 z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych i późniejszych, jeżeli miały wpływ na kontrolowaną działalność.</p>
Okres objęty kontrolą	Niniejszą kontrolę przeprowadzono w okresie od 26 stycznia 2023 r. do 21 lipca 2023 r.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W ramach kontroli jednostkowych, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, w 13 jednostkach niekontrolowanych zasięgnięto dodatkowych informacji. Informacje pobierano w starostwach powiatowych oraz w powiatowych inspektoratach nadzoru budowlanego, a ich zakres obejmował m.in. dane o liczbie zarejestrowanych i wyrejestrowanych pojazdów i o liczbie budynków, dla których wydano pozwolenie na użytkowanie lub dokonano zgłoszenia o zakończeniu budowy.
Udział innych organów kontroli na podstawie art. 12 ustawy o NIK	W kontroli nie uczestniczyły inne organy kontroli.
Pozostałe informacje	<p>Wyniki kontroli przedstawiono w 28 wystąpieniach pokontrolnych, w których sformułowano łącznie 210 wniosków pokontrolnych, z których 117 zostało zrealizowanych, 38 pozostawało w trakcie realizacji, a 55 było niezrealizowanych. Kierownicy 26 jednostek nie skorzystali z uprawnienia do wniesienia zastrzeżeń do treści otrzymanych wystąpień. Zastrzeżenia do treści zawartych w wystąpieniu złożyli jedynie Prezydent Miasta Ełku (trzy zastrzeżenia) oraz Burmistrz Polic (cztery zastrzeżenia). Zespół Orzekający Komisji Rozstrzygającej w odniesieniu do zastrzeżeń złożonych przez Prezydenta Miasta Ełku jedno zastrzeżenie uwzględnił w części, a pozostałe dwa oddalił. Zespół Orzekający Komisji Rozstrzygającej w odniesieniu do zastrzeżeń złożonych przez Burmistrza Polic jedno zastrzeżenie uwzględnił w części, a pozostałe trzy oddalił.</p> <p>Na finansowe rezultaty kontroli w łącznej wysokości 6490,4 tys. zł złożyły się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uszczuplenia środków lub aktywów w kwocie 2623,1 tys. zł, które dotyczyły głównie kwot niepobranych podatków lokalnych, kwot niedochodzonych

należności podatkowych oraz umorzeń zaległości podatkowych z naruszeniem przepisów prawa⁹¹,

- sprawozdawcze skutki nieprawidłowości w kwocie 3481,9 tys. zł, które dotyczyły głównie niewyksięgowywania z ewidencji księgowej przedawnionych zaległości podatkowych⁹²,
- pozyskane pożytki finansowe w kwocie 135,6 tys. zł, które dotyczyły wpłat uzyskanych od podatników na skutek czynności podjętych w efekcie kontroli NIK⁹³.

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura w Bydgoszczy	Urząd Miejski w Brodnicy	Jarosław Radacz Burmistrz Brodnicy
2.		Urząd Miejski w Tucholi	Tadeusz Kowalski Burmistrz Tucholi
3.		Urząd Miasta i Gminy Nakło Nad Notecią	Sławomir Napierała Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią
4.		Urząd Miasta Inowrocławia	Ryszard Brejza Prezydent Miasta Inowrocławia
5.	Delegatura w Łodzi	Urząd Miejski w Łowiczu	Krzysztof Jan Kaliński Burmistrz Miasta Łowicz
6.		Urząd Miejski w Wieluniu	Paweł Okrasa Burmistrz Wielunia
7.		Urząd Miejski w Opocznie	Dariusz Kosno Burmistrz Opoczna
8.		Urząd Miejski w Pabianicach	Grzegorz Mackiewicz Prezydent Miasta Pabianice
9.	Delegatura w Krakowie	Urząd Miasta Bochnia	Stefan Kolawiński Burmistrz Miasta Bochnia
10.		Urząd Miejski w Gorlicach	Rafał Kukła Burmistrz Miasta Gorlice
11.		Urząd Miejski w Chrzanowie	Robert Maciaszek Burmistrz Miasta Chrzanowa
12.		Urząd Miasta Limanowa	Władysław Bieda Burmistrz Miasta Limanowa
13.	Delegatura w Katowicach	Urząd Miejski w Kłobucku	Jerzy Zakrzewski Burmistrz Kłobucka
14.		Urząd Miejski w Tarnowskich Górach	Arkadiusz Czech Burmistrz Miasta Tarnowskie Góry

⁹¹ Opis nieprawidłowości na stronach 21–30 i 41–58 informacji.

⁹² Opis nieprawidłowości na stronie 48–49 informacji.

⁹³ Opis nieprawidłowości na stronie 21–28 informacji.

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
15.		Urząd Miejski w Lublińcu	Edward Maniura Burmistrz Miasta Lubliniec
16.		Urząd Miasta Myszków	Włodzimierz Żak Burmistrz Miasta Myszków
17.	Delegatura w Kielcach	Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju	Waldemar Sikora Burmistrz Miasta i Gminy Busko-Zdrój
18.		Urząd Miejski w Starachowicach	Marek Materek Prezydent Miasta Starachowice
19.		Urząd Miasta i Gminy w Staszowie	Leszek Kopeć Burmistrz Miasta i Gminy Staszów
20.		Urząd Miejski w Sandomierzu	Marcin Marzec Burmistrz Miasta Sandomierza
21.	Delegatura w Olsztynie	Urząd Miasta Bartoszyce	Piotr Petrykowski Burmistrz Miasta Bartoszyce
22.		Urząd Miejski w Lidzbarku Warmińskim	Jacek Wiśniowski Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego
23.		Urząd Miejski w Morągu	Tadeusz Sobierajski Burmistrz Morąga
24.		Urząd Miasta Ełku	Tomasz Andrukiewicz Prezydent Miasta Ełku
25.	Delegatura w Szczecinie	Urząd Miejski w Policach	Władysław Diakun Burmistrz Polic
26.		Urząd Miasta Szczecinek	Daniel Rak Burmistrz Szczecinka
27.		Urząd Miejski w Gryficach	Wacław Szczygieł Burmistrz Gryfic
28.		Urząd Miasta Wałcz	Maciej Żebrowki Burmistrz Miasta Wałcz

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Urząd Miejski w Brodnicy	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Prawidłowe realizowanie zadań związanych z ustalaniem i poborem podatków i opłat lokalnych. – Rzetelne wykonywanie czynności sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. – Prawidłowe realizowanie zadań dotyczących gospodarowania nieruchomościami. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niepodejmowanie działań w sytuacji nieterminowego składania informacji i deklaracji podatkowych. – Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. – Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. – Liczne nieprawidłowości przy udzielaniu ulg w spłacie zobowiązań z tytułu podatku od nieruchomości.
2.	Urząd Miejski w Tucholi	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Prawidłowe realizowanie zadań związanych z ustalaniem i poborem podatków i opłat lokalnych. – Rzetelne wykonywanie czynności sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. – Prawidłowe gospodarowanie nieruchomościami. 	<ul style="list-style-type: none"> – Stosowanie niewłaściwej procedury przy windykacji należności z tytułu opłaty za użytkowanie wieczyste. – Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. – Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. – Niesporządzanie pisemnej informacji dla podatników o braku możliwości dotrzymania terminu oraz o nowym terminie załatwienia sprawy.
3.	Urząd Miasta i Gminy Nakło Nad Notecią	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Prawidłowe realizowanie zadań związanych z pozyskiwaniem dochodów własnych. – Zgodne z przepisami sprzedawanie i wdzierzawianie nieruchomości. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczne nieprawidłowości w dochodzeniu zaległych należności cywilnoprawnych. – Liczne nieprawidłowości w zakresie przyznawania ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. – Nierzetelne sporządzanie zaświadczeń i sprawozdań o udzielonej pomocy oraz zamieszczania w BIP wykazów podmiotów, którym udzielono ulg.
4.	Urząd Miasta Inowrocławia	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Prawidłowe ustalanie i pobieranie dochodów własnych oraz podejmowanie działań mających na celu ich zwiększanie. – Prawidłowe dochodzenie zaległości. – Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nieopracowanie planu wykorzystania zasobu nieruchomości. – Nieegzekwowanie od ubiegających się o pomoc <i>de minimis</i> wymaganej dokumentacji. – Nieterminowe publikowanie wykazów osób, którym udzielono ulg w spłacie zobowiązań.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
5.	Urząd Miejski w Łowiczu	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe realizowanie zadań w zakresie ustalania i pobierania dochodów własnych. - Rzetelne prowadzenie i aktualizowanie ewidencji podatkowej nieruchomości oraz ewidencji podatkowej środków transportowych. - Zbywanie i wydzierżawianie nieruchomości gminnych zgodnie z obowiązującymi przepisami. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. - Nieterminowe wydawanie decyzji w sprawie ulg w spłacie zobowiązań. - Wdrożone mechanizmy kontrolne nie zapobiegły stwierdzonym nieprawidłowościom.
6.	Urząd Miejski w Wieluniu	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe naliczanie podatków od nieruchomości i od środków transportowych. - Podejmowanie działań przeciwdziałającym negatywnym tendencjom demograficznym oraz mających na celu przyciągnięcie nowych podmiotów gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieprawidłowości w ustalaniu i poborze dochodów własnych. - Nierzetelne dochodzenie zaległości z tytułu dochodów własnych. - Nierzetelne prowadzenie postępowań w sprawie przyznania ulg w spłacie zobowiązań.
7.	Urząd Miejski w Opocznie	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Zbywanie i wydzierżawianie nieruchomości gminnych zgodnie z obowiązującymi przepisami. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań o charakterze cywilnoprawnym. - Rzetelne upublicznianie informacji o udzielonych ulgach i pomocy publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nierzetelne prowadzenie działań w zakresie dochodzenia zaległości z tytułu dochodów własnych. - Nieprawidłowości w udzielaniu ulg w spłacie zobowiązań publicznoprawnych. - Udzielanie pomocy <i>de minimis</i> w oparciu o niekompletną dokumentację.
8.	Urząd Miejski w Pabianicach	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Rzetelne prowadzenie ewidencji podatkowych nieruchomości i środków transportowych. - Prawidłowe ustalanie i pobieranie podatków lokalnych. - Rzetelne upublicznianie informacji o udzielonych ulgach i pomocy publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nierzetelne prowadzenie windykacji zaległości z tytułu dochodów własnych. - Nieprawidłowości w udzielaniu ulg w spłacie zobowiązań. - Udzielanie pomocy <i>de minimis</i> w oparciu o niekompletną dokumentację.
9.	Urząd Miasta Bochnia	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe działania w zakresie pozyskiwania dochodów własnych. - Rzetelne prowadzenie ewidencji podatkowej podatku od nieruchomości i od środków transportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieprzeprowadzanie weryfikacji danych składanych przez podatników dotyczących rzeczywistej powierzchni przeznaczonej na działalność gospodarczą. - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. - Udzielanie pomocy <i>de minimis</i> w oparciu o niekompletną dokumentację.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
10.	Urząd Miejski w Gorlicach	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Rzetelne prowadzenie ewidencji podatkowej w zakresie podatku od środków transportowych. - Prawidłowe działania w zakresie sprzedaży i wydzierżawiania nieruchomości gminnych. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieopracowanie planu wykorzystania zasobu nieruchomości. - Nieweryfikowanie prawidłowości naliczonych stawek podatku od nieruchomości dla osób prowadzących działalność gospodarczą w miejscu zamieszkania. - Nieprawidłowości w dochodzenie zaległości z tytułu dochodów własnych.
11.	Urząd Miejski w Chrzanowie	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Rzetelne prowadzenie i aktualizowanie ewidencji podatkowych. - Rzetelne weryfikowanie informacji i deklaracji podatkowych składanych przez podatników. - Prawidłowe działania w zakresie sprzedaży, zamiany, wydzierżawiania i wynajmu nieruchomości gminnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. - Nieterminowe przekazywanie Prezesowi UOKiK sprawozdań o udzieleniu pomocy <i>de minimis</i>. - Nie w pełni skuteczny system nadzoru nad realizacją dochodów własnych.
12.	Urząd Miasta Limanowa	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe realizowanie zadań związanych z pozyskiwaniem dochodów własnych. - Rzetelne wykonywanie czynności sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. - Prawidłowe opracowanie i wdrożenie programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nienaliczanie podatnikom podatku od nieruchomości w prawidłowej wysokości. - Niewystawianie tytułów wykonawczych lub opieszałe działania w tym zakresie. - Dopuszczanie do przedawnienia zaległości podatkowych.
13.	Urząd Miejski w Kłobucku	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe prowadzenie działań mających na celu zwiększanie dochodów własnych. - Prawidłowe działania związane ze sprzedażą i wydzierżawianiem nieruchomości gminnych. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań publicznoprawnych i cywilnoprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nienaliczanie podatku od nieruchomości we wszystkich wymaganych przypadkach. - Nieujęcie w planie wykorzystania zasobu nieruchomości na lata 2020–2022 wszystkich wymaganych elementów. - Nieterminowe wystawianie zaświadczeń o udzieleniu pomocy <i>de minimis</i>.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
14.	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach	Ocena pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowa i rzetelna realizacja zadań związanych z ustalaniem i poborem podatków lokalnych. - Prowadzenie działań na rzecz zahamowania negatywnych tendencji demograficznych oraz pozyskiwania inwestorów. - Przeprowadzanie kontroli podatkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nienaliczanie podatku od nieruchomości od wszystkich nieruchomości, przy czym nieprawidłowości nie przekroczyły progu istotności. - Obowiązujące w latach 2019–2022 plany wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości nie zawierały wszystkich wymaganych elementów. - Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy nie zawierał wszystkich wymaganych elementów.
15.	Urząd Miejski w Lublińcu	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe i skuteczne działania mające na celu zwiększanie dochodów własnych. - Prowadzenie działań na rzecz zahamowania negatywnych tendencji demograficznych oraz pozyskiwania inwestorów zewnętrznych. - Terminowe wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych wobec Prezesa UOKiK oraz obowiązku upublicznienia wykazu podatników, którym udzielono ulg i przedsiębiorców którym przyznano pomoc <i>de minimis</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieweryfikowanie deklaracji podatkowych na podatek od nieruchomości i od środków transportowych. - Nieprowadzenie czynności kontrolnych i sprawdzających wobec osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w miejscu zamieszkania. - Nieprawidłowości w postępowaniach o udzielenie pomocy <i>de minimis</i>.
16.	Urząd Miasta Myszków	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Terminowe i rzetelne opracowanie planów wykorzystania zasobu nieruchomości oraz programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. - Prawidłowe udzielanie pomocy publicznej, w tym pomocy <i>de minimis</i>. - Terminowe wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych wobec Prezesa UOKiK oraz obowiązku upublicznienia wykazu podatników, którym udzielono ulg i przedsiębiorców którym przyznano pomoc <i>de minimis</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nierzetelne prowadzenie ewidencji podatkowej podatku od nieruchomości. - Nierzetelne dochodzenie zaległości publicznoprawnych. - Nieterminowe wydawanie decyzji w sprawie ulg w spłacie zobowiązań.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
17.	Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe ustalanie i pobieranie dochodów własnych oraz podejmowanie działań mających na celu ich zwiększenie. - Rzetelne sprawdzanie informacji i deklaracji podatkowych składanych przez podatników. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań publicznoprawnym i cywilnoprawnym. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewzywanie podatników do składania wyjaśnień w związku z nieterminowym składaniem deklaracji podatkowych. - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. - Nieterminowe przekazywanie Prezesowi UOKiK sprawozdań z udzielonej pomocy publicznej.
18.	Urząd Miejski w Starachowicach	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe realizowanie zadań związanych z ustalaniem i poborem podatków i opłat lokalnych. - Prawidłowe dokonywanie sprzedaży i wdzierżawiania nieruchomości gminnych. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań publicznoprawnych i cywilnoprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obowiązujący w latach 2019-2021 plan wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości nie zawierał wszystkich wymaganych elementów. - Nierzetelne prowadzenie windykacji zaległości publicznoprawnych. - Nieterminowe przekazywanie Prezesowi UOKiK sprawozdań z udzielonej pomocy publicznej.
19.	Urząd Miasta i Gminy w Staszowie	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe opracowanie planów wykorzystania zasobu nieruchomości oraz programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie należności o charakterze cywilnoprawnym. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nierzetelne weryfikowanie otrzymanych z PINB informacji dotyczących zawiadomień o zakończeniu budowy i wydanych pozwoleń na użytkowanie pod kątem naliczania podatku od nieruchomości. - Nierzetelne weryfikowanie składanych przez podatników deklaracji na podatek od środków transportowych. - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych.
20.	Urząd Miejski w Sandomierzu	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe ustalanie i pobieranie dochodów własnych. - Rzetelne prowadzenie czynności sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie należności publicznoprawnych i cywilnoprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niesporządzenie planu wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości na 2020 i 2021 r. - Brak programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy w 2022 r. - Nierzetelne prowadzenie działań windykacyjnych należności o charakterze publicznoprawnym.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
21.	Urząd Miasta Bartoszyce	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe naliczanie podatku od nieruchomości i od środków transportowych. - Podejmowanie działań mających przeciwdziałać negatywnym tendencjom demograficznym. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie należności publicznoprawnych i cywilnoprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niepodejmowanie działań w celu wyegzekwowania od podatników deklaracji na podatek od nieruchomości i od środków transportowych. - Nierzetelnie działania w zakresie windykacji należności. - Nieterminowe publikowanie wykazów udzielonych ulg i przyznanej pomocy publicznej.
22.	Urząd Miejski w Lidzbarku Warmińskim	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Rzetelne prowadzenie ewidencji podatkowej i naliczanie podatków od nieruchomości i od środków transportowych. - Prawidłowe zbywanie i wydzierżawianie nieruchomości gminnych. - Prawidłowe działania w zakresie dochodzenia zaległości z tytułu dochodów własnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieprawidłowości przy udzielaniu ulg podatkowych. - Nieprawidłowości przy udzielaniu pomocy <i>de minimis</i>. - Niezapewnienie w działalności urzędu skutecznej kontroli zarządczej.
23.	Urząd Miejski w Morągu	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Rzetelne prowadzenie ewidencji podatkowej. - Prawidłowe dokonywanie sprzedaży, wydzierżawiania i wynajmu nieruchomości gminnych. - Terminowe upublicznianie informacji o udzielonych ulgach i pomocy publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niezgodne z przepisami wymierzanie podatku od nieruchomości oraz nierzetelna weryfikacja dokumentów podatkowych składanych przez osoby prawne. - Nierzetelne dochodzenie zaległości z tytułu dochodów własnych. - Nieprawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych.
24.	Urząd Miasta Ełku	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe naliczanie podatków od nieruchomości i od środków transportowych. - Terminowe wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych wobec Prezesa UOKiK. - Podejmowanie działań zapobiegającym negatywnym tendencjom demograficznym oraz mających na celu przyciągnięcie nowym mieszkańców i inwestorów. 	<ul style="list-style-type: none"> - Przy sprzedaży i wydzierżawianiu nieruchomości nie w pełni przestrzegano przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami. - Nierzetelnie dochodzone zaległości z tytułu dochodów własnych. - Nieprawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu dochodów własnych.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
25.	Urząd Miejski w Policach	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Rzetelne prowadzenie bazy podatkowej w zakresie podatku od środków transportowych. - Podejmowanie działań sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. - Opracowanie planów wykorzystania zasobu nieruchomości i ich aktualizacja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. - Nieterminowe wydawanie decyzji w sprawie ulg podatkowych. - Nieterminowe wystawianie zaświadczeń o udzieleniu pomocy <i>de minimis</i>
26.	Urząd Miasta Szczecinek	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Podejmowanie działań sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. - Rzetelne prowadzenie bazy podatkowej w zakresie podatku od środków transportowych. - Terminowe upublicznianie informacji o udzielonych ulgach i pomocy publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nierzetelne prowadzenie działań windykacyjnych wobec dłużników posiadających zadłużenie z tytułu należności o charakterze publicznoprawnym i cywilnoprawnym. - Nieterminowe wydawanie decyzji w sprawie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. - Nieterminowe wydawanie zaświadczeń o udzielonej pomocy <i>de minimis</i>.
26.	Urząd Miasta Szczecinek	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Podejmowanie działań sprawdzających poprawność danych w informacjach i deklaracjach podatkowych. - Rzetelne prowadzenie bazy podatkowej w zakresie podatku od środków transportowych. - Terminowe upublicznianie informacji o udzielonych ulgach i pomocy publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nierzetelne prowadzenie działań windykacyjnych wobec dłużników posiadających zadłużenie z tytułu należności o charakterze publicznoprawnym i cywilnoprawnym. - Nieterminowe wydawanie decyzji w sprawie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. - Nieterminowe wydawanie zaświadczeń o udzielonej pomocy <i>de minimis</i>.
27.	Urząd Miejski w Gryficach	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowe dokonywanie sprzedaży nieruchomości gminnych. - Prawidłowe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. - Prawidłowe stosowanie zasady udzielania pomocy publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opóźnienia w wysyłaniu upomnień. - Opieszałość w wystawianiu tytułów wykonawczych. - Niewysyłanie wezwań do zapłaty w stosunku do wszystkich dłużników zaległości cywilnoprawnych. - Nieprawidłowe sporządzanie wykazów podmiotów którym udzielono pomocy publicznej.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
28.	Urząd Miasta Wałcz	Ocena w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie właściwych działań w zakresie zwiększania dochodów własnych. - Prawidłowe realizowanie zadań związanych z ustalaniem i poborem podatków oraz opłat lokalnych. - Zapewnienie w urzędzie funkcjonowania kontroli zarządczej 	<ul style="list-style-type: none"> - Niepodejmowanie skutecznych działań prowadzących do złożenia przez podatników informacji i deklaracji podatkowych na podatek od nieruchomości. - Nieterminowe wystawianie upomnień w prowadzonych działaniach windykacyjnych wobec podatników posiadających zadłużenie o charakterze publicznoprawnym i cywilnoprawnym. - Nieterminowe wydawanie decyzji w sprawie przyznania ulg w spłacie zobowiązań podatkowych.

*/ pozytywna / negatywna / w formie opisowej

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Dochody własne gmin

Podstawę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, w tym gmin stanowi m.in. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2267, ze zm.) oraz ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.). W ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określono m.in., że źródłami dochodów gmin są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami własnymi są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach (art. 3 ust. 1-3). Zasady ustalania i gromadzenia dochodów własnych j.s.t. zostały uregulowane w rozdziale 3 ww. ustawy (w art. 9-18). Stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy o dochodach j.s.t., do udzielania ulg podatkowych, umarzania, rozkładania na raty i odraczania terminów płatności należności z tytułu podatków i opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego, a także zwalniania z obowiązku pobrania, bądź ograniczenia poboru tych należności mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.).

Pierwszą grupę źródeł dochodów własnych gminy stanowią wpływy z podatków od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn oraz podatku od czynności cywilnoprawnych. Źródłem dochodów własnych gminy, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1a ww. ustawy, są również wpływy z dodatkowego zobowiązania podatkowego związanego z unikaniem opodatkowania w podatkach od nieruchomości, rolnego, leśnego i od środków transportowych.

Drugą grupę dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat, tj. opłaty skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej, od posiadania psa, reklamowej, eksploatacyjnej, w części określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, ze zm.) oraz innych opłat stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Trzecią grupę źródeł dochodów gminy są dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych, dochody z majątku gminy, spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od należności przekazywanych z niedochowaniem terminu, stanowiących dochody gminy, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego oraz inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

Czwartą grupą źródeł dochodów gminy są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy w wysokości 39,34 % oraz udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, w wysokości 6,71 %.

Dochody własne stanowią niezbędną podstawę działalności finansowej gmin. Na ich poziom mają wpływ decyzje organów gmin (rady gminy lub wójta, burmistrza, prezydenta). Organ stanowiący gminy decyduje m.in. o wysokości

obowiązujących w danej gminie stawek podatkowych, wielkości udzielonych ulg i zwolnień, zaś organ wykonawczy ma prawo podejmować decyzje o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności. Zwolnienia wprowadzone przez rady gmin mogą zachęcać przedsiębiorców do podjęcia działalności gospodarczej oraz tworzenia nowych miejsc pracy na terenie danej gminy, z drugiej strony obniżają dochody własne tych jednostek. Polityka finansowa gmin winna polegać na pozyskiwaniu odpowiednich środków finansowych, które umożliwią realizację nałożonych na gminy zadań. W wymiarze praktycznym samodzielność gminy jest determinowana posiadaniem przez nią środków finansowych i majątku, służących do wykonywania zadań. Samodzielność finansowa gmin jest wyznaczana m.in. udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem, jednak od lat w strukturze dochodów gmin, zauważalny jest wzrost dochodów podatkowych z udziału w podatkach PIT i CIT.

Prowadzenie ewidencji podatkowych nieruchomości

W art. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 70) określono, iż normuje ona podatek od nieruchomości; podatek od środków transportowych; opłatę targową; opłatę miejscową; opłatę uzdrowską; opłatę reklamową oraz opłatę od posiadania psa.

W art. 7a ust. 1 i 2 ww. ustawy przyjęto, że dla potrzeb wymiaru i poboru podatku od nieruchomości oraz podatku rolnego i podatku leśnego, organy podatkowe prowadzą ewidencję podatkową nieruchomości w systemie informatycznym. Ewidencja podatkowa nieruchomości zawiera dane o podatnikach i przedmiotach opodatkowania, w szczególności wynikające z informacji i deklaracji składanych przez podatników na podstawie przepisów ustawy oraz przepisów o podatku rolnym i podatku leśnym, danych zawartych w księgach wieczystych, w ewidencji gruntów i budynków oraz innych ewidencjach i rejestrach, w tym prowadzonych przez organy administracji publicznej, a w szczególności: przed dniem wejścia w życie ustawy, aktów notarialnych, ewidencji decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę, planu zagospodarowania przestrzennego, ewidencji prowadzonych przez urzędy skarbowe, Centralnego Rejestru Podmiotów - Krajowej Ewidencji Podatników. Minister Finansów w rozporządzeniu z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie ewidencji podatkowej nieruchomości (Dz. U. Nr 107, poz. 1138) określił zasady prowadzenia ewidencji podatkowej nieruchomości w systemie informatycznym, z uwzględnieniem zapewnienia współdziałania z ewidencją gruntów i budynków. W rozporządzeniu określono również zakres informacji objętych ewidencją, w tym w szczególności dotyczących danych podatników (§ 4) oraz przedmiotu opodatkowania (§ 5).

Podatek od nieruchomości

Istotnym źródłem dochodów gmin jest podatek od nieruchomości. Art. 6 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że obowiązek podatkowy powstaje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstały okoliczności uzasadniające powstanie tego obowiązku. Jeżeli okolicznością, od której jest uzależniony obowiązek podatkowy, jest istnienie budowli albo budynku lub ich części, obowiązek podatkowy powstaje z dniem 1 stycznia roku następującego po roku, w którym budowa została zakończona albo w którym rozpoczęto użytkowanie budowli albo budynku lub ich części przed ich ostatecznym wykończeniem (art. 6 ust. 2 ww. ustawy). Zgodnie z art. 6 ust. 6 ww. ustawy, osoby fizyczne są obowiązane złożyć właściwemu organowi podatkowemu informację o nieruchomościach i obiektach budowlanych sporządzoną na urzędowym formularzu w terminie 14 dni od dnia wystąpienia okoliczności uzasadniających powstanie albo wygaśnięcie obowiązku podatkowego. Przy czym w § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie informacji podatkowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 68, ze zm.) określono, że organy nadzoru budowlanego są obowiązane, bez wezwania organu podatkowego właściwego w sprawach podatku od nieruchomości, do nieodpłatnego przekazywania informacji, w formie odpowiednio kopii wydanych przez te organy decyzji lub kopii otrzymanych zawiadomień m.in. o: pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego lub jego części oraz wyłączeniu całości lub części obiektu budowlanego z użytkowania. Informacje

w tym zakresie przekazuje się do organu podatkowego właściwego ze względu na miejsce położenia obiektu budowlanego, w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wydana decyzja stała się ostateczna lub upłynął termin do zgłoszenia sprzeciwu.

Podatek od nieruchomości na rok podatkowy od osób fizycznych, ustala w drodze decyzji organ podatkowy właściwy ze względu na miejsce położenia przedmiotów opodatkowania. Podatek ten jest płatny w ratach proporcjonalnych do czasu trwania obowiązku podatkowego, w terminach: do dnia 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada roku podatkowego (art. 6 ust. 7 ww. ustawy). Zgodnie z art. 6 ust. 9 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych osoby prawne, jednostki organizacyjne oraz spółki nie posiadające osobowości prawnej są zobowiązane do złożenia w terminie do dnia 31 stycznia, organowi podatkowemu właściwemu ze względu na miejsce położenia przedmiotów opodatkowania, deklaracji na podatek od nieruchomości na dany rok podatkowy, sporządzonej na formularzu według ustalonego wzoru, a jeżeli obowiązek podatkowy powstał po tym dniu – w terminie 14 dni od dnia zaistnienia okoliczności uzasadniających powstanie tego obowiązku. Podmioty te obowiązane są samodzielnie obliczać i wpłacać obliczony w deklaracji podatek na właściwy rachunek gminy bez wezwania, w ratach proporcjonalnych do czasu trwania obowiązku podatkowego, w terminie do dnia 15 każdego miesiąca, a za styczeń do dnia 31 stycznia.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1–3 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, opodatkowaniem podatkiem od nieruchomości podlegają grunty, budynki lub ich części, budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Rada gminy, w drodze uchwały, określa wysokość stawek podatku od nieruchomości (art. 5 ust. 1), które są zróżnicowane dla nieruchomości mieszkalnych i związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Podatek od środków transportowych

Kolejnym źródłem dochodów gmin jest podatek od środków transportowych. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, obowiązek podatkowy w zakresie podatku od środków transportowych, ciąży na osobach fizycznych i osobach prawnych będących właścicielami środków transportowych. Jako właściciele traktuje się również jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, na które środek transportowy jest zarejestrowany, oraz posiadaczy środków transportowych zarejestrowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako powierzone przez zagraniczną osobę fizyczną lub prawną podmiotowi polskiemu. Jeżeli środek transportowy stanowi współwłasność dwóch lub więcej osób fizycznych lub prawnych, obowiązek podatkowy w zakresie podatku od środków transportowych ciąży solidarnie na wszystkich współwłaścicielach (art. 9 ust. 2). Osoby na których ciąży obowiązek podatkowy są obowiązane składać właściwemu organowi podatkowemu, w terminie do dnia 15 lutego, deklaracje na podatek od środków transportowych na dany rok podatkowy, sporządzone na formularzu według ustalonego wzoru, a jeżeli obowiązek podatkowy powstał po tym dniu – w terminie 14 dni od dnia zaistnienia okoliczności uzasadniających powstanie tego obowiązku. Zobowiązane są również wpłacać obliczony w deklaracji podatek od środków transportowych, bez wezwania, na rachunek budżetu właściwej gminy (art. 9 ust. 6 pkt 1 i 3). Wysokość stawek podatku od środków transportowych określa rada gminy, w drodze uchwały (art. 10 ust. 1). Zgodnie z art. 11 ust. 1, podatek od środków transportowych co do zasady płatny jest w dwóch ratach proporcjonalnie do czasu trwania obowiązku podatkowego, w terminie do dnia 15 lutego i do dnia 15 września każdego roku.

Opłata reklamowa

W art. 17a ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych przewidziano możliwość wprowadzenia przez radę gminy opłaty reklamowej od umieszczonych tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych. Przepis ten wszedł w życie z dniem 11 września 2015 r. Zgodnie z art. 17a ust. 2 opłata reklamowa może być pobierana jedynie na obszarach, dla których obowiązują zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń. Stosownie do art. 17a ust. 3 ww. ustawy,

opłatę tę pobiera się jeżeli na tych nieruchomościach lub obiektach budowlanych znajdują się tablice reklamowe lub urządzenia reklamowe, niezależnie od tego czy na tablicy reklamowej lub urządzeniu reklamowym eksponowana jest reklama. Opłatę reklamową pobiera się m.in. od:

- właścicieli nieruchomości lub obiektów budowlanych,
- użytkowników wieczystych nieruchomości gruntowych,
- posiadaczy nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli posiadanie wynika z umowy zawartej z właścicielem, Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa lub z innego tytułu prawnego lub jest bez tytułu prawnego.

Warunkiem poboru tej opłaty jest istnienie na danych nieruchomościach lub obiektach budowlanych tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych, niezależnie od tego czy są na nich eksponowane reklamy.

Opłata adiacencka

Innym źródłem dochodu jest opłata adiacencka, o której mowa w art. 144 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344, ze zm.). W przepisie tym określono, że właściciele nieruchomości uczestniczą w kosztach budowy urządzeń infrastruktury technicznej przez wnoszenie na rzecz gminy opłat adiacenckich (art. 144 ust. 1). W ustępie drugim ww. artykułu przyjęto, że przepis ust. 1 stosuje się także do użytkowników wieczystych nieruchomości gruntowych, którzy na podstawie odrębnych przepisów nie mają obowiązku wnoszenia opłat rocznych za użytkowanie wieczyste lub wnieśli, za zgodą właściwego organu, jednorazowo opłaty roczne za cały okres użytkowania wieczystego. Organem uprawnionym do ustalenia opłaty adiacenckiej jest wójt, burmistrz albo prezydent miasta każdorazowo po stworzeniu warunków do podłączenia nieruchomości do poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej albo po stworzeniu warunków do korzystania z wybudowanej drogi (art. 145 ust. 1). Wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia opłaty adiacenckiej może nastąpić w terminie do 3 lat od dnia stworzenia warunków do podłączenia nieruchomości do poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej albo od dnia stworzenia warunków do korzystania z wybudowanej drogi, jeżeli w dniu stworzenia tych warunków obowiązywała uchwała rady gminy, o której mowa w art. 146 ust. 2. Do ustalenia opłaty przyjmuje się stawkę procentową określoną w uchwale rady gminy obowiązującą w dniu, w którym stworzono warunki do podłączenia nieruchomości do poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej albo w dniu stworzenia warunków do korzystania z wybudowanej drogi (art. 145 ust. 2 ww. ustawy). Stosownie do art. 146 ust. 1 ustalenie i wysokość opłaty adiacenckiej zależą od wzrostu wartości nieruchomości spowodowanego budową urządzeń infrastruktury technicznej. Przy czym wysokość opłaty adiacenckiej wynosi nie więcej niż 50 % różnicy między wartością, jaką nieruchomość miała przed wybudowaniem urządzeń infrastruktury technicznej, a wartością, jaką nieruchomość ma po ich wybudowaniu. Wysokość stawki procentowej opłaty adiacenckiej ustala rada gminy w drodze uchwały (art. 146 ust. 2). Termin wnoszenia opłaty adiacenckiej określony został w art. 148 ust. 1 ww. ustawy. Zgodnie z tym przepisem obowiązek wnoszenia opłaty adiacenckiej powstaje po upływie 14 dni od dnia, w którym decyzja o ustaleniu opłaty stała się ostateczna. W przypadku rozłożenia opłaty na raty obowiązek ten dotyczy wpłacenia pierwszej raty.

Opłata adiacencka może być również ponoszona, jeżeli w wyniku podziału nieruchomości dokonanego na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego, który wniósł opłaty roczne za cały okres użytkowania tego prawa, wzrosnie jej wartość (art. 98a ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Wówczas wójt, burmistrz albo prezydent miasta może ustalić, w drodze decyzji, taką opłatę. Przy czym wysokość stawki procentowej opłaty adiacenckiej ustala rada gminy, w drodze uchwały, w wysokości nie większej niż 30 % różnicy wartości nieruchomości. Wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia opłaty adiacenckiej może nastąpić w terminie do 3 lat od dnia, w którym decyzja

zatwierdzająca podział nieruchomości stała się ostateczna albo orzeczenie o podziale stało się prawomocne. Należy także zauważyć, że stosownie do postanowień art. 98a ust. 1a ustalenie opłaty adiacenckiej może nastąpić, jeżeli w dniu, w którym decyzja zatwierdzająca podział nieruchomości stała się ostateczna albo orzeczenie o podziale nieruchomości stało się prawomocne, obowiązywała uchwała rady gminy, o której mowa w ust. 1. Do ustalenia opłaty adiacenckiej przyjmuje się stawkę procentową obowiązującą w dniu, w którym decyzja zatwierdzająca podział nieruchomości stała się ostateczna albo orzeczenie o podziale nieruchomości stało się prawomocne. Przepisu ust. 1 nie stosuje się jednak przy podziale nieruchomości dokonywanym niezależnie od ustaleń planu miejscowego (art. 98a ust. 2).

Opłata planistyczna

W art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zm.) przewidziano natomiast możliwość pobierania przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta jednorazowej opłaty ustalonej w planie miejscowym, określonej w stosunku procentowym do wzrostu wartości nieruchomości. Taka sytuacja ma miejsce, jeżeli w związku z uchwaleniem planu miejscowego albo jego zmianą wartość nieruchomości wzrosła, a właściciel lub użytkownik wieczysty zbywa tę nieruchomość. Wysokość opłaty nie może być wyższa niż 30 % wzrostu wartości nieruchomości. Wysokość opłaty planistycznej jest określana przez radę gminy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Określa się ją procentowo w stosunku do wzrostu wartości nieruchomości (różnicy pomiędzy wartością nieruchomości przed wejściem w życie planu a wartością na dzień zbycia).

Gmina może wystąpić do właściciela o zapłatę w ciągu 5 lat od daty wejścia w życie planu miejscowego (art. 37 ust. 3–4). Informacje o nieruchomościach zbywanych w danej miejscowości wójtowie, burmistrzowie i prezydenci otrzymują od notariuszy, którzy są zobowiązani do przesłania w ciągu 7 dni od dnia sporządzenia umowy, której przedmiotem jest zbycie nieruchomości, wypisu aktów notarialnych (art. 37 ust. 5). Zgodnie z art. 37 ust. 6 ww. ustawy wójt, burmistrz albo prezydent miasta ustala opłatę, o której mowa w art. 36 ust. 4, w drodze decyzji, bezzwłocznie po otrzymaniu wypisu z aktu notarialnego, o którym mowa w ust. 5.

Postępowanie egzekucyjne w administracji

Zgodnie z art. 42 ust. 5 ustawy o finansach publicznych jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania. Sposób postępowania wierzycieli w przypadkach uchylania się zobowiązanych od wykonania ciążących na nich obowiązków, prowadzone przez organy egzekucyjne postępowanie i stosowane przez nie środki przymusu służące doprowadzeniu do wykonania lub zabezpieczenia wykonania obowiązków, reguluje ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r. poz. 479, ze zm.). W art. 6 § 1 ww. ustawy określono, że w razie uchylania się zobowiązanego od wykonania obowiązku wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych. Przy czym po zmianie ww. przepisu, tj. od dnia 20 lutego 2021 r. ustawodawca określił, że wierzyciel może nie podejmować czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych, jeżeli łączna wysokość należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie i kosztów upomnienia nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia, chyba że okres do upływu terminu przedawnienia należności pieniężnej jest krótszy niż 6 miesięcy.

Działania informacyjne

Zgodnie z art. 6 § 1b ww. ustawy, przed podjęciem czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych wierzyciel może podejmować działania informacyjne wobec zobowiązanego zmierzające do dobrowolnego wykonania przez niego obowiązku. Formy działań informacyjnych podejmowanych wobec zobowiązanego zmierzających do dobrowolnego wykonania przez niego obowiązku, przypadki, w których mogą być te działania

podejmowane, sposób ich ewidencjonowania oraz tryb postępowania wierzycieli należności pieniężnych przy podejmowaniu czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych, określono w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. i z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1483. oraz Dz. U. poz. 1294) oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz.U. poz. 2083). Zgodnie § 4 rozporządzenia z 2015 r. (zostało uchylone z dniem 30 lipca 2020 r.), jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że zobowiązany wykona dobrowolnie obowiązek bez konieczności wszczęcia egzekucji administracyjnej, wierzyciel może podejmować działania informacyjne wobec zobowiązanego zmierzające do dobrowolnego wykonania przez niego obowiązku, przed przesłaniem upomnienia lub tytułu wykonawczego, w przypadku gdy egzekucja administracyjna może być wszczęta bez uprzedniego doręczenia upomnienia. Działania informacyjne mogły być podejmowane w formie pisemnej, dźwiękowej lub graficznej w szczególności przez: internetowy portal informacyjny, krótką wiadomość tekstową (sms), e-mail, telefon, faks i musiały być rejestrowane w postaci papierowej lub elektronicznej przez wskazanie, w szczególności formy działania informacyjnego i daty jego podjęcia (§ 4 ust. 2 i 3). W § 2 rozporządzeń z 23 lipca 2020 r. (zostało uchylone z dniem 20 lutego 2021 r.) i 18 listopada 2020 r. przyjęto natomiast, że wierzyciel może podejmować działania informacyjne, w przypadku gdy okres do upływu terminu przedawnienia należności pieniężnej jest dłuższy niż 6 miesięcy, a tytuł wykonawczy nie został wystawiony. Działania informacyjne mogą być podejmowane w formie ustnej lub pisemnej i są ewidencjonowane w systemie teleinformatycznym wierzyciela, jeżeli istnieją warunki techniczne do ich ewidencjonowania w takim systemie, albo w postaci papierowej. Zaewidencjonowaniu podlegają forma działania informacyjnego, data jego podjęcia oraz imię i nazwisko osoby, która podjęła działanie informacyjne.

**Wysyłanie upomnień
podmiotom
zobowiązanym
do uiszczenia
należności**

Stosownie do postanowień art. 15 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, egzekucja administracyjna może być wszczęta, jeżeli wierzyciel, po upływie terminu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku, przesłał mu pisemne upomnienie, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego, chyba że przepisy szczególne inaczej stanowią. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte dopiero po upływie 7 dni od dnia doręczenia tego upomnienia. W art. 15 § 1a i 15 § 1b (obowiązują od 30 lipca 2020 r.) ustawodawca określił elementy jakie powinno zawierać upomnienie m.in.: pouczenie zobowiązanego, że w przypadku niewykonania w całości obowiązku w terminie 7 dni od dnia doręczenia upomnienia zobowiązany ma obowiązek zawiadomienia wierzyciela, a po doręczeniu zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego – również organu egzekucyjnego, o zmianie adresu jego miejsca zamieszkania lub siedziby, a także imię i nazwisko, stanowisko służbowe oraz podpis osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela.

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych, wierzyciel przesyła zobowiązanemu upomnienie niezwłocznie, w szczególności jeżeli z podjętych działań informacyjnych w sprawie wynika, że obowiązek nie zostanie dobrowolnie wykonany oraz jeżeli łączna wysokość należności pieniężnych wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia w terminie należności pieniężnych przekroczy dziesięciokrotność kosztów upomnienia i nie zostały podjęte działania informacyjne. Upomnienie powinno być przesłane nie później niż po upływie 21 dni od dnia, w którym po raz pierwszy podjęto działania informacyjne, jeżeli z tych działań wynika, że obowiązek zostanie dobrowolnie wykonany. Z kolei w § 3 odpowiednio rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych oraz rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych

określono, że wierzyciel przesyła zobowiązanemu upomnienie, o ile jest wymagane, w zakresie należności pieniężnej, której wysokość przekracza dziesięciokrotność kosztów upomnienia niezwłocznie – jeżeli nie zostały podjęte działania informacyjne lub przed upływem 21 dni od dnia, w którym po raz pierwszy podjęto działania informacyjne. Upomnienie przesyła się również w sytuacji, gdy zaległość nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia – przed upływem 6 miesięcy poprzedzających upływ terminu przedawnienia należności pieniężnej. Elementy jakie powinno zawierać upomnienie określone były odpowiednio w § 8 rozporządzenia z dnia 30 grudnia 2015 r. oraz § 4 rozporządzenia z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych. Kwestie te zostały następnie określone w § 2 rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie danych zawartych w upomnieniu (Dz. U. poz. 2194).

Wszczęcie egzekucji administracyjnej

W art. 26 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji określono, że organ egzekucyjny wszczyna egzekucję administracyjną na wniosek wierzyciela i na podstawie wystawionego przez niego tytułu wykonawczego, sporządzonego według ustalonego wzoru. Elementy składowe tytułu wykonawczego określa art. 27 ww. ustawy. Wzory tytułów wykonawczych określono natomiast w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 8 sierpnia 2016 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 850, uchylone z dniem 30 lipca 2020 r.) i 25 maja 2020 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. poz. 968, uchylone z dniem 20 lutego 2021 r.) oraz rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 12 stycznia 2021 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1856). Stosownie do art. 26 § 3a pkt 1 ww. ustawy wszczęcie postępowania egzekucyjnego następuje m.in. z chwilą doręczenia wniosku o wszczęcie egzekucji administracyjnej i tytułu wykonawczego organowi egzekucyjnemu, jeżeli wierzyciel nie jest jednocześnie organem egzekucyjnym. Przy czym zauważyć należy, że zobowiązania podatkowe ulegają przedawnieniu z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku, o czym stanowi art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej.

Ulgi w sprawie zobowiązań podatkowych

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.) uregulowano m.in., postępowanie podatkowe, kontrolę podatkową oraz czynności sprawdzające. Zgodnie z art. 13 § 1 pkt 1 tej ustawy organem podatkowym jest m.in. wójt, burmistrz (prezydent miasta) – jako organ pierwszej instancji (pkt 1), a organem odwoławczym od decyzji wydanych przez ww. organy – samorządowe kolegium odwoławcze (pkt 3). W rozdziale 7a ww. ustawy uregulowano natomiast zagadnienia dotyczące stosowania ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. Zgodnie z art. 67a § 1 organ podatkowy w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym, na wniosek podatnika, może:

- odroczyć termin płatności podatku lub rozłożyć zapłatę podatku na raty,
- odroczyć lub rozłożyć na raty zapłatę zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę lub odsetki od nieuregulowanych w terminie zaliczek na podatek,
- umorzyć w całości lub w części zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę lub opłatę prolongacyjną.

Umorzenie zaległości podatkowej powoduje również umorzenie odsetek za zwłokę w całości lub w takiej części, w jakiej została umorzona zaległość podatkowa (art. 67a § 2).

Stosowanie natomiast do postanowień art. 67b § 1 tej ustawy, organ podatkowy na wniosek podatnika prowadzącego działalność gospodarczą może udzielać ulg w spłacie zobowiązań podatkowych, określonych w art. 67a:

1) które nie stanowią pomocy publicznej;

- 2) które stanowią pomoc *de minimis* – w zakresie i na zasadach określonych w bezpośrednio obowiązujących aktach prawa wspólnotowego dotyczących pomocy w ramach zasady *de minimis*;
- 3) które stanowią pomoc publiczną:
 - a) udzielaną w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia,
 - b) udzielaną w celu zapobieżenia lub likwidacji poważnych zakłóceń w gospodarce o charakterze ponadsektorowym,
 - c) udzielaną w celu wsparcia krajowych przedsiębiorców działających w ramach przedsięwzięcia gospodarczego podejmowanego w interesie europejskim,
 - d) udzielaną w celu promowania i wspierania kultury, dziedzictwa narodowego, nauki i oświaty,
 - e) będącą rekompensatą za realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym powierzonych na podstawie odrębnych przepisów,
 - f) na szkolenia,
 - g) na zatrudnienie,
 - h) na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw,
 - i) na restrukturyzację,
 - j) na ochronę środowiska,
 - k) na prace badawczo-rozwojowe,
 - l) regionalną,
 - m) udzielaną na inne przeznaczenia określone na podstawie § 6 przez Radę Ministrów.

Ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych, o których mowa w art. 67a, w przypadku wymienionym w § 1 pkt 3 lit. a, mogą być udzielane jako pomoc indywidualna albo w ramach programów pomocowych określonych w odrębnych przepisach (art. 67b § 2).

Ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych, o których mowa w art. 67a, w przypadku wymienionym w § 1 pkt 3 lit. b–l mogą być udzielane jako pomoc indywidualna zgodna z programami rządowymi lub samorządowymi albo udzielane w ramach programów pomocowych określonych w odrębnych przepisach (§ 3).

Umorzenia z urzędu zaległości podatkowych

Stosownie do art. 67d § 1 Ordynacji podatkowej organ podatkowy może z urzędu umorzyć w całości lub w części zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę lub opłatę prolongacyjną, jeżeli:

- zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne,
- kwota zaległości podatkowej nie przekracza pięciokrotnej wartości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym,
- kwota zaległości podatkowej nie została zaspokojona w zakończonym lub umorzonym postępowaniu likwidacyjnym lub upadłościowym, albo sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości,
- podatnik zmarł, nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawił ruchomości niepodlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów albo pozostawił przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty 5000 zł i jednocześnie brak jest spadkobierców innych niż Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego oraz nie ma możliwości orzeczenia odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej.

Przesłanki udzielania ulg podatkowych

Zgodnie z art. 51 § 1 Ordynacji podatkowej, zaległością podatkową jest podatek niezapłacony w terminie płatności. Za zaległość podatkową uważa się również m.in. niezapłaconą w terminie płatności zaliczkę na podatek lub ratę podatku (art. 51 § 2). Szczególną formą ulgi jest umorzenie zaległości podatkowej.

Ważny interes podatnika i interes publiczny to pojęcia nieostre a ich sprecyzowania można poszukiwać w orzecznictwie sądowym. Ważny interes

podatnika lub interes publiczny są przesłankami, które muszą wystąpić, aby możliwe było umorzenie zaległości podatkowej. Interes podatnika lub publiczny nie ma definicji ustawowej.

Użyte w art. 67a § 1 Ordynacji podatkowej zwroty „ważny interes podatnika” i „interes publiczny” odnoszą się do hipotezy normy prawnej i wskazują sytuację faktyczną, w której można dokonać umorzenia zaległości podatkowych lub odsetek za zwłokę. Stanowią one swoistą klauzulę generalną odsyłającą do ocen pozaprawnych i określającą dyrektywy wyboru organu podatkowego. W sytuacji, gdy organ podatkowy stwierdzi, że w sprawie nie zachodzą przesłanki, o których mowa w omawianym przepisie, a więc nie występuje ważny interes podatnika lub interes publiczny, przepis ten w ogóle nie może mieć zastosowania i przyznanie ulgi jest wykluczone. Natomiast stwierdzenie przez organ podatkowy, że którakolwiek z tych przesłanek występuje, otwiera drogę do rozważenia, czy zaległość podatkowa lub odsetki za zwłokę mogą być umorzone, a jeśli tak – to w jakiej części” (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.12.2015 r., II FSK 3103/15).

Kryterium ważnego interesu podatnika lub interesu publicznego musi być w każdym wypadku indywidualnie ustalane przez organ w ramach postępowania podatkowego. Pojęcie interesu publicznego nie ma stałej treści, co wymaga każdorazowo dokonania oceny skutków rozstrzygnięć prawnych z punktu widzenia wartości, jakie kryć się mogą pod tym pojęciem. Za ważny interes podatnika należy uznać taką sytuację, w której świadczenie podatkowe nie może zostać spełnione bez doraźnej pomocy organów podatkowych (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 26.09.2002 r. III SA 659/01).

**Ulgi w zakresie
należności mających
charakter
cywilnoprawny**

Zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem dłużnika lub interesem publicznym należności pieniężne mające charakter cywilnoprawny, przypadające jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom podległym, mogą być umarzane albo ich spłata może być odraczana lub rozkładana na raty, na zasadach określonych przez organ stanowiący tej jednostki. Zasady, sposób i tryb udzielania ulg, warunki dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz organ lub osobę uprawnione do udzielania tych ulg, określa organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego (art. 59 ust. 2).

**Zasady prowadzenia
postępowań
podatkowych**

W dziale IV, rozdział 1 Ordynacji podatkowej uregulowane zostały ogólne zasady prowadzenia postępowania podatkowego (art. 120–129). Zgodnie z dyspozycją art. 122 ustawy w toku postępowania organy podatkowe podejmują wszelkie niezbędne działania w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy w postępowaniu podatkowym. W myśl art. 123 § 1 Ordynacji podatkowej organy te obowiązane są zapewnić także stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Organ podatkowy może odstąpić od ww. zasady (art. 123 § 2) m.in., jeżeli w wyniku postępowania wszczętego na wniosek strony ma zostać wydana decyzja w całości uwzględniająca wniosek strony. Zgodnie z dyspozycją art. 126 § 1 (w brzmieniu od 5 października 2021 r.) sprawy podatkowe załatwiane są na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Pisma utrwalone w postaci papierowej opatruje się podpisem własnoręcznym. Pisma utrwalone w postaci elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym lub kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu podatkowego ze wskazaniem w treści pisma osoby opatrującej pismo pieczęcią. Ponadto ustawodawca określił w art. 126 § 4 ww. ustawy, że pisma kierowane do organów podatkowych mogą być sporządzane na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Do opatrywania ich podpisami i pieczęciami stosuje się przepis § 1.

**Terminy załatwiania
spraw**

Rozdział 4 działu IV Ordynacji podatkowej reguluje terminy załatwienia spraw (w szczególności art. 139 i 140). Zgodnie z art. 139 § 1 załatwienie sprawy wymagającej przeprowadzenia postępowania dowodowego powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej. Należy mieć też na uwadze art. 139 § 4, który stanowi, że do terminów określonych w art. 139 § 1-3 nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa podatkowego dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu. W art. 140 § 1 Ordynacji podatkowej określono natomiast, że o każdym przypadku niezakończono sprawy we właściwym terminie organ podatkowy obowiązany jest zawiadomić stronę, podając przyczyny niedotrzymania terminu i wskazując nowy termin załatwienia sprawy. Ten sam obowiązek ciąży na organie podatkowym również w przypadku, gdy niedotrzymanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od organu (art. 140 § 2).

**Postępowanie
dowodowe**

W Rozdziale 11 działu IV Ordynacji podatkowej uregulowano z kolei sposób prowadzenia postępowania dowodowego (art. 180-200). W tym zakresie, na szczególną uwagę zasługuje uregulowanie określone w art. 180 § 1, który stanowi, że jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. Natomiast zgodnie z art. 181, dowodami w postępowaniu podatkowym mogą być w szczególności księgi podatkowe, deklaracje złożone przez stronę, zeznania świadków, opinie biegłych, materiały i informacje zebrane w wyniku oględzin, informacje podatkowe oraz inne dokumenty zgromadzone w toku działalności analitycznej Krajowej Administracji Skarbowej, czynności sprawdzających, kontroli podatkowej lub kontroli celno-skarbowej oraz materiały zgromadzone w toku postępowania karnego albo postępowania w sprawach o przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe. Ponadto zgodnie z dyspozycją art. 187 § 1 Ordynacji podatkowej, organ podatkowy jest obowiązany zebrać i w sposób wyczerpujący rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Fakty powszechnie znane oraz fakty znane organowi podatkowemu z urzędu nie wymagają dowodu, przy czym fakty znane organowi podatkowemu z urzędu należy zakomunikować stronie (art. 187 § 3). Na podstawie całego zebranego materiału dowodowego powinien również ocenić, czy dana okoliczność została udowodniona (art. 191 ww. ustawy).

**Czynności
sprawdzające**

W art. 272 Ordynacji podatkowej określono, że organy podatkowe dokonują czynności sprawdzających, mających na celu m.in. sprawdzenie terminowości składania deklaracji, stwierdzenie formalnej poprawności ww. dokumentów, a także ustalenie stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do stwierdzenia zgodności z przedstawionymi dokumentami. Z kolei w art. 274 ww. ustawy określono postępowanie organu podatkowego w przypadku stwierdzenia, że deklaracja zawiera błędy rachunkowe lub inne oczywiste omyłki bądź, że wypełniono ją niezgodnie z ustalonymi wymaganiami. Mogą one polegać na: dokonaniu korekty deklaracji, tj. stosownych poprawek lub uzupełnień, jeżeli zmiana wysokości zobowiązania podatkowego, kwoty nadpłaty, kwoty zwrotu podatku albo kwoty nadwyżki podatku do przeniesienia lub wysokości straty w wyniku tej korekty nie przekracza kwoty 5000 zł, jak również zwróceniu się do składającego deklarację o jej skorygowanie oraz złożeniu niezbędnych wyjaśnień, wskazując przyczyny, z powodu których informacje zawarte w deklaracji podaje się w wątpliwość.

Zgodnie z art. 155 § 1 Ordynacji podatkowej organ podatkowy może wezwać stronę lub inne osoby do złożenia wyjaśnień, zeznań lub dokonania określonej czynności osobiście, przez pełnomocnika lub na piśmie, jeżeli jest to niezbędne dla wyjaśnienia stanu faktycznego lub rozstrzygnięcia sprawy. Natomiast stosownie do art. 274a organ podatkowy może zażądać złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn niezłożenia deklaracji lub wezwać do jej złożenia, jeżeli deklaracja nie została złożona mimo takiego obowiązku (§ 1). Również w razie

wątpliwości co do poprawności złożonej deklaracji organ podatkowy może wezwać do udzielenia, w wyznaczonym terminie, niezbędnych wyjaśnień lub uzupełnienia deklaracji, wskazując przyczyny podania w wątpliwość rzetelności danych w niej zawartych (§ 2).

Ulgi udzielane przedsiębiorcom

Udzielanie przedsiębiorcom (podatnikom prowadzącym działalność gospodarczą) ulg w spłacie zobowiązań podatkowych jest, co do zasady, traktowane jako jedna z form pomocy udzielanej przez samorząd. W Ordynacji podatkowej zostały uregulowane trzy tryby udzielania podatnikom prowadzącym działalność gospodarczą ulg w spłacie zobowiązań podatkowych, o czym stanowi art. 67b § 1 ww. ustawy. Pierwszy odnosi się do sytuacji, gdy ulgi nie są traktowane jako forma pomocy publicznej, a ich przyznawanie realizowane jest na podstawie przesłanek wskazanych w art. 67a § 1 Ordynacji podatkowej, tj. ważnego interesu podatnika lub interesu publicznego. Drugi tryb obejmuje udzielanie ulg w ramach tzw. pomocy *de minimis*. Szczegółowe warunki udzielania takiej pomocy określają przepisy wspólnotowe. Trzeci natomiast to udzielanie ulg zaliczanych do pomocy publicznej, które są przyznawane z uwzględnieniem licznych wymogów wynikających z przepisów regulujących dopuszczalność tego rodzaju pomocy. Z reguły do projektów decyzji przyznających ten rodzaj ulg znajduje zastosowanie postępowanie notyfikacyjne z udziałem Prezesa UOKiK, Ministra Rolnictwa oraz Komisji Europejskiej.

Pomoc *de minimis* jest to najczęściej stosowany rodzaj pomocy. Zdecydowana większość podatników występujących o udzielenie im ulg w spłacie zobowiązań podatkowych dokonuje tego w ramach pomocy *de minimis*. Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 702) podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* jest zobowiązany do przedstawienia podmiotowi udzielającemu pomocy, wraz z wnioskiem o udzielenie pomocy:

- wszystkich zaświadczeń o pomocy *de minimis* jakie otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat podatkowych, albo oświadczenia o wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie,
- informacji niezbędnych do udzielenia pomocy *de minimis*, dotyczących w szczególności wnioskodawcy i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz wielkości i przeznaczenia pomocy publicznej otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na pokrycie których ma być przeznaczona pomoc *de minimis*.

Organ podatkowy samodzielnie rozstrzyga, czy są spełnione przesłanki udzielenia tego rodzaju pomocy. Przyznaje on ulgi w ramach pomocy *de minimis* w oparciu o określone w Ordynacji podatkowej przesłanki, tj. ważny interes podatnika i interes publiczny. Do czasu przekazania przez podmiot ubiegający się o pomoc zaświadczeń, oświadczeń lub informacji, o których mowa w art. 37 ust. 1, 2 i 5, pomoc nie może być udzielona temu podmiotowi (art. 37 ust. 7 tej ustawy).

Monitorowanie pomocy publicznej

W rozdziale 6 omawianej ustawy (art. 31-41), zawarte zostały przepisy dotyczące monitorowania pomocy publicznej. Organem monitorującym pomoc publiczną jest Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa (art. 31 ust. 2 tej ustawy).

Zgodnie z dyspozycją art. 32 ust. 1 powołanej ww. ustawy, podmioty udzielające pomocy są zobowiązane do sporządzania i przedstawiania Prezesowi UOKiK sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej innej niż pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie albo informacji o nieudzieleniu takiej pomocy w danym okresie sprawozdawczym. Sprawozdania zawierają w szczególności informacje o beneficjentach pomocy oraz o rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy. Na podstawie art. 35 ustawy

o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, Rada Ministrów określiła:

- zakres sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1, oraz sprawozdań, o których mowa w art. 34 ust. 1, terminy ich składania i okresy sprawozdawcze oraz wzory formularzy, mając na uwadze zapewnienie skuteczności monitorowania pomocy publicznej oraz konieczność uwzględnienia technicznych uwarunkowań związanych z przekazywaniem sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP,
- zakres sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32a ust. 1, terminy ich składania i okresy sprawozdawcze oraz wzory formularzy, mając na uwadze zapewnienie skuteczności monitorowania pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie, w szczególności przestrzegania krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie.

Podkreślić należy także, że zgodnie z art. 37 ust.1 pkt 2 lit. f i g ustawy o finansach publicznych zarząd jednostki samorządu terytorialnego ma obowiązek podawać do publicznej wiadomości w terminie do dnia 31 maja roku następnego m.in. informację obejmującą wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono spłatę na raty w kwocie przewyższającej łącznie 500 zł, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia oraz wykaz osób fizycznych prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym udzielono pomocy publicznej.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.).
3. Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.).
4. Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2267 ze zm.).
5. Ustawa z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 70).
6. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz.U. z 2022 r. poz. 541).
7. Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r. poz. 479, ze zm.).
8. Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2023 r. poz. 344, ze zm.).
9. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 725).
10. Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zm.).
11. Ustawa z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2023 r. poz. 682, ze zm.).
12. Ustawa z 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702).
13. Ustawa z 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, ze zm.).
14. Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.).
15. Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.).
16. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.).
17. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.).
18. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 289, ze zm.).
19. Rozporządzenie Ministra Finansów z 24 grudnia 2002 r. w sprawie informacji podatkowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 68 ze zm.).
20. Rozporządzenie Ministra Finansów z 22 kwietnia 2004 r. w sprawie ewidencji podatkowej nieruchomości (Dz. U. Nr 107 poz. 1138).
21. Rozporządzenie Ministra Finansów z 25 października 2010 r. w sprawie zasad rachunkowości oraz planów kont dla organów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 208, poz. 1375).
22. Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. i z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1483, ze zm. oraz Dz. U. poz. 1294).
23. Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz.U. poz. 2083).
24. Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie danych zawartych w upomnienu (Dz. U. poz. 2194).
25. Rozporządzenia Ministra Finansów z 8 sierpnia 2016 r. oraz 25 maja 2020 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 850 oraz Dz. U. poz. 968).
26. Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 12 stycznia 2021 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1856).
27. Rozporządzenie Rady Ministrów z 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (Dz.U. Nr 53 poz. 311, ze zm.).

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
8. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
9. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
10. Senacka Komisja Budżetu i Finansów Publicznych
11. Senacka Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
12. Minister Finansów
13. Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego
14. Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych
15. Prezydenci i Burmistrzowie skontrolowanych miast

6.5. Dane dotyczące struktury i dynamiki dochodów skontrolowanych gmin

[w tys. zł]

Lp.	Rodzaj dochodów	2018 r.	2019 r.	Dynamika [%]	2020 r.	Dynamika [%]	2021 r.	Dynamika [%]	2022 r.	Dynamika [%]
				4:3		6:4		8:6		10:8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Dochody ogółem	4 042 966,8	4 519 869,5	111,8	4 940 096,0	109,3	5 417 512,0	109,7	5 398 165,3	99,6
1.1.	Dochody własne, w tym:	2 263 991,7	2 474 102,2	109,3	2 600 327,5	105,1	3 003 116,3	115,5	3 238 429,3	107,8
1.1.1.	dochody z tytułu podatków, w tym:	651 597,2	678 817,6	104,2	702 498,8	103,5	760 901,7	108,3	808 743,3	106,3
1.1.1.1.	podatek od nieruchomości	554 835,3	573 977,7	103,5	605 610,7	105,5	638 281,5	105,4	665 347,6	104,2
1.1.1.2.	podatek od środków transportowych	28 222,5	28 463,2	100,9	28 567,4	100,4	30 130,3	105,5	31 379,2	104,1
1.1.2.	dochody z tytułu opłat	56 761,2	60 012,4	105,7	64 592,6	107,6	65 189,4	100,9	87 517,1	134,3
1.1.3.	pozostałe dochody własne, w tym:	654 376,2	744 106,3	113,7	912 994,3	122,7	1 088 438,3	119,2	1 273 375,6	117,0
1.1.3.1.	uiszczane na podstawie odrębnych przepisów	198 084,9	205 792,0	103,9	245 386,3	119,2	340 253,5	138,7	352 491,2	103,6
1.1.3.2.	dochody z majątku gminy	191 303,2	233 997,7	122,3	267 713,5	114,4	338 133,0	126,3	340 882,8	100,8
1.1.4.	Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)	41 018,7	39 822,4	97,1	48 369,6	121,5	64 447,2	133,2	61 355,5	95,2
1.1.5.	Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)	878 234,1	965 191,0	109,9	927 566,1	96,1	1 041 186,5	112,2	1 029 419,3	98,9
1.2.	Subwencja ogólna	751 108,4	805 308,7	107,2	828 180,0	102,8	936 489,6	113,1	937 091,5	100,1
1.3.	Dotacje celowe z budżetu państwa	1 018 484,8	1 194 182,5	117,3	1 410 442,1	118,1	1 375 795,5	97,5	985 103,5	71,6
2.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	56,0 %	54,7 %		52,6 %		55,4 %		60,0 %	
3.	Udział dochodów z tytułu podatków w dochodach ogółem	16,1 %	15,0 %		14,2 %		14,0 %		15,0 %	
4.	Udział dochodów z tytułu podatków w dochodach własnych	28,8 %	27,4 %		27,0 %		25,3 %		25,0 %	
5.	Udział dochodów z tytułu opłat w dochodach ogółem	1,4 %	1,3 %		1,3 %		1,2 %		1,6 %	
6.	Udział dochodów z tytułu opłat w dochodach własnych	2,5 %	2,4 %		2,5 %		2,2 %		2,7 %	
7.	Udział pozostałych dochodów własnych w dochodach ogółem	16,2 %	16,5 %		18,5 %		20,1 %		23,6 %	

[w tys. zł]

Lp.	Rodzaj dochodów	2018 r.	2019 r.	Dynamika [%]	2020 r.	Dynamika [%]	2021 r.	Dynamika [%]	2022 r.	Dynamika [%]
				4:3		6:4		8:6		10:8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8.	Udział pozostałych dochodów własnych w dochodach własnych	28,9 %	30,1 %		35,1 %		36,2 %		39,3 %	
9.	Udział wpływów z CIT w dochodach własnych	1,8 %	1,6 %		1,9 %		2,1 %		1,9 %	
10.	Udział wpływów z CIT w dochodach ogółem	1,0 %	0,9 %		1,0 %		1,2 %		1,1 %	
11.	Udział wpływów z PIT w dochodach własnych	38,8 %	39,0 %		35,7 %		34,7 %		31,8 %	
12.	Udział wpływów z PIT w dochodach ogółem	21,7 %	21,4 %		18,8 %		19,2 %		19,1 %	

6.6. Dane dotyczące stanu zaległości z tytułu dochodów własnych skontrolowanych gmin

w tys. zł

Podmiot kontrolowany	Lp.	Rodzaj dochodów	2018	2019	% 5:4	2020	% 7:5	2021	% 9:7	2022	% 11:9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
URZĄD MIASTA I GMINY W BUSKU-ZDRÓJU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	5 591,9	6 204,2	110,9	6 205,6	100,0	6 363,3	102,5	6 271,9	98,6
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	2 406,2	2 462,9	102,4	2 593,4	105,3	2 288,2	88,2	1 809,7	79,1
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 671,1	1 737,8	104,0	1 894,7	109,0	1 480,8	78,2	1 300,9	87,9
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	376,9	356,0	94,5	299,0	84,0	299,6	100,2	145,5	48,6
	1.2.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	3 185,7	3 741,3	117,4	3 612,2	96,5	4 875,1	135,0	4 462,2	91,5
URZĄD MIEJSKI W POLICACH	1.	Zaległości ogółem, w tym:	17 413,2	18 747,5	107,7	19 043,8	101,6	19 316,1	101,4	20 327,2	105,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	5 027,4	5 691,8	113,2	5 541,8	97,4	5 412,0	97,7	6 647,3	122,8
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	4 204,7	4 853,5	115,4	4 811,7	99,1	4 544,6	94,4	6 011,2	132,3
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	301,1	244,1	81,1	154,9	63,5	125,5	81,0	116,4	92,7
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	12 385,8	13 055,7	105,4	13 502,0	103,4	13 904,1	103,0	13 679,9	98,4
URZĄD MIASTA I GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ	1.	Zaległości ogółem, w tym:	14 676,3	15 807,2	107,7	17 576,9	111,2	17 148,8	97,6	18 557,5	108,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	2 025,3	2 115,5	104,5	2 657,9	125,6	2 859,3	107,6	2 854,3	99,8
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 648,2	1 680,0	101,9	1 950,5	116,1	2 216,5	113,6	2 385,6	107,6
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	165,2	184,9	112,0	481,5	260,4	292,9	60,8	222,2	75,9
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	12 651,0	13 691,6	108,2	14 919,0	109,0	14 289,5	95,8	15 703,1	109,9
URZĄD MIEJSKI W GRZYFICACH	1.	Zaległości ogółem, w tym:	11 812,5	12 850,8	108,8	13 418,0	104,4	13 970,1	104,1	14 222,5	101,8
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	1 874,7	2 126,1	113,4	2 208,9	103,9	2 591,4	117,3	2 270,0	87,6
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 629,3	1 845,5	113,3	1 885,3	102,2	1 921,0	101,9	2 005,4	104,4
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	36,3	18,0	49,5	28,5	158,7	35,0	122,9	27,7	79,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	9 937,8	10 721,3	107,9	11 209,1	104,5	11 378,6	101,5	11 952,4	105,0
URZĄD MIEJSKI W BRODNICY	1.	Zaległości ogółem, w tym:	8 260,0	15 260,0	184,7	15 882,0	104,1	9 920,0	62,5	10 076,0	101,6
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	1 501,0	1 640,0	109,3	1 810,0	110,4	2 109,0	116,5	1 991,0	94,4
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 424,0	1 556,0	109,3	1 675,0	107,6	1 845,0	110,1	1 855,0	100,5
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	27,0	19,0	70,4	41,0	215,8	59,0	143,9	102,0	172,9
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	6 759,0	13 620,0	201,5	14 072,0	103,3	7 811,0	55,5	8 085,0	103,5

w tys. zł

Podmiot kontrolowany	Lp.	Rodzaj dochodów	2018	2019	% 5:4	2020	% 7:5	2021	% 9:7	2022	% 11:9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
URZĄD MIASTA BOCHNIA	1.	Zaległości ogółem, w tym:	8 335,3	8 851,4	106,2	9 408,9	106,3	10 215,4	108,6	10 839,5	106,1
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	1 837,5	1 917,2	104,3	1 947,4	101,6	2 313,3	118,8	2 077,5	89,8
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 610,4	1 609,6	99,9	1 653,5	102,7	1 924,8	116,4	1 809,8	94,0
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	55,4	51,1	92,2	55,8	109,3	108,4	194,2	73,7	68,0
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	6 497,7	6 928,3	106,6	7 461,5	107,7	7 902,1	105,9	8 761,9	110,9
URZĄD MIASTA SZCZECINEK	1.	Zaległości ogółem, w tym:	15 316,8	17 000,9	111,0	18 210,4	107,1	19 269,4	105,8	19 553,4	101,5
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	3 535,9	4 574,6	129,4	5 316,2	116,2	5 751,1	108,2	5 406,2	94,0
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	3 059,3	4 182,3	136,7	4 930,6	117,9	5 329,7	108,1	5 303,8	99,5
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	241,4	135,9	56,3	137,7	101,4	59,0	42,8	51,8	87,9
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	11 781,0	12 426,3	105,5	12 894,1	103,8	13 518,3	104,8	14 147,2	104,7
URZĄD MIASTA EŁK	1.	Zaległości ogółem, w tym:	30 752,3	32 211,3	104,7	33 771,3	104,8	34 891,2	103,3	33 926,3	97,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	7 974,6	8 429,0	105,7	8 994,9	106,7	9 373,0	104,2	7 267,0	77,5
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	7 331,9	7 757,6	105,8	8 327,5	107,3	8 587,1	103,1	6 701,1	78,0
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	261,0	223,2	85,5	241,6	108,2	280,4	116,1	342,1	122,0
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	22 777,8	23 782,4	104,4	24 776,4	104,2	25 518,1	103,0	26 659,3	104,5
URZĄD MIEJSKI W TUCHOLI	1.	Zaległości ogółem, w tym:	6 220,7	6 155,1	98,9	6 538,3	106,2	6 761,4	103,4	6 744,4	99,7
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	1 927,1	1 586,3	82,3	1 682,2	106,0	1 669,8	99,3	1 420,6	85,1
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 689,6	1 279,6	75,7	1 422,0	111,1	1 353,5	95,2	1 239,1	91,5
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	72,3	114,9	158,9	41,9	36,5	83,0	198,1	77,3	93,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	4 293,6	4 568,8	106,4	4 856,1	106,3	5 091,6	104,8	5 323,9	104,6
URZĄD MIEJSKI W KŁOBUCKU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	8 674,6	7 545,7	87,0	8 066,6	106,9	8 831,2	109,5	8 912,5	100,9
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	6 226,1	5 061,3	81,3	5 360,7	105,9	5 983,3	111,6	5 999,1	100,3
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	5 749,8	4 558,0	79,3	4 778,4	104,8	5 371,2	112,4	5 517,9	102,7
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	300,5	322,9	107,5	378,9	117,3	381,4	100,7	331,6	86,9
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	2 448,4	2 484,4	101,5	2 706,0	108,9	2 847,9	105,2	2 913,5	102,3
URZĄD MIASTA LIMANOWA	1.	Zaległości ogółem, w tym:	4 741,7	4 511,3	95,1	5 126,5	113,6	3 102,4	60,5	3 026,3	97,5
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	931,6	555,7	59,7	706,7	127,2	618,0	87,5	463,8	75,0
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	560,5	286,2	51,1	361,6	126,4	255,0	70,5	266,7	104,6
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	293,3	188,7	64,3	219,6	116,4	255,1	116,1	174,2	68,3
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	3 810,1	3 955,5	103,8	4 419,9	111,7	2 484,4	56,2	2 562,4	103,1

w tys. zł

Podmiot kontrolowany	Lp.	Rodzaj dochodów	2018	2019	% 5:4	2020	% 7:5	2021	% 9:7	2022	% 11:9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
URZĄD MIEJSKI W ŁOWICZU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	2 259,7	2 186,0	96,7	2 641,6	120,8	2 835,3	107,3	2 233,9	78,8
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	2 011,5	1 924,2	95,7	2 363,6	122,8	2 576,6	109,0	1 960,2	76,1
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 565,1	1 432,7	91,5	2 037,9	142,2	2 183,9	107,2	1 654,5	75,8
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	438,9	485,1	110,5	319,4	65,8	385,7	120,8	291,7	75,6
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	248,1	261,8	105,5	278,0	106,2	258,7	93,0	273,7	105,8
URZĄD MIEJSKI W WIELUNIU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	7 237,1	6 622,4	91,5	7 000,8	105,7	6 538,5	93,4	6 467,6	98,9
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	3 420,5	2 680,6	78,4	2 668,4	99,5	2 290,0	85,8	1 860,0	81,2
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	2 360,6	1 619,0	68,6	1 653,2	102,1	930,4	56,3	666,8	71,7
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	304,8	292,8	96,1	276,2	94,4	231,4	83,8	212,4	91,8
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	3 816,6	3 941,8	103,3	4 332,3	109,9	4 248,5	98,1	4 607,6	108,5
URZĄD MIASTA I GMINY W STASZOWIE	1.	Zaległości ogółem, w tym:	6 939,8	7 827,1	112,8	7 433,0	95,0	8 008,7	107,7	8 258,4	103,1
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	2 320,9	2 945,8	126,9	2 419,0	82,1	2 674,1	110,5	2 837,8	106,1
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 688,7	2 155,6	127,6	1 988,3	92,2	2 216,3	111,5	2 468,1	111,4
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	330,1	400,2	121,2	33,6	8,4	90,1	268,2	44,0	48,8
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	4 618,9	4 877,8	105,6	5 014,0	102,8	5 334,7	106,4	5 420,5	101,6
URZĄD MIASTA BARTOSZYCE	1.	Zaległości ogółem, w tym:	6 749,3	7 183,1	106,4	7 679,0	106,9	8 145,6	106,1	9 342,5	114,7
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	878,3	1 172,7	133,5	1 543,1	131,6	1 781,0	115,4	1 892,4	106,3
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	770,4	1 074,6	139,5	1 392,1	129,5	1 644,6	118,1	1 851,3	112,6
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	23,0	14,7	63,9	16,5	112,0	8,5	51,5	8,0	94,0
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	5 871,0	6 010,4	102,4	6 136,0	102,1	6 364,6	103,7	7 450,1	117,1
URZĄD MIEJSKI W SANDOMIERZU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	14 688,0	15 156,3	103,2	16 561,1	109,3	18 293,0	110,5	19 400,6	106,1
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	4 874,3	4 686,3	96,1	5 201,0	111,0	5 197,9	99,9	5 360,6	103,1
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	4 258,8	4 091,1	96,1	4 658,4	113,9	4 646,9	99,8	4 905,5	105,6
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	404,0	338,5	83,8	325,0	96,0	278,1	85,6	267,2	96,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	9 813,7	10 470,1	106,7	11 360,1	108,5	13 095,8	115,3	14 040,0	107,2
URZĄD MIASTA MYSZKÓW	1.	Zaległości ogółem, w tym:	14 255,2	14 804,9	103,9	15 306,1	103,4	14 832,9	96,9	14 775,4	99,6
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	7 834,5	8 112,5	103,5	8 083,7	99,6	7 331,6	90,7	6 826,7	93,1
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	7 504,7	7 759,2	103,4	7 704,0	99,3	6 927,0	89,9	6 523,5	94,2
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	122,9	138,4	112,6	145,2	104,9	144,8	99,7	126,1	87,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	6 420,6	6 686,9	104,1	7 222,4	108,0	7 501,4	103,9	7 948,7	106,0

w tys. zł

Podmiot kontrolowany	Lp.	Rodzaj dochodów	2018	2019	% 5:4	2020	% 7:5	2021	% 9:7	2022	% 11:9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
URZĄD MIEJSKI W LUBLINCU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	8 676,1	9 131,3	105,2	9 938,5	108,8	9 840,1	99,0	9 109,6	92,6
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	2 862,5	3 137,1	109,6	3 756,5	119,7	3 901,4	103,9	3 044,8	78,0
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	2 010,6	2 173,6	108,1	2 805,6	129,1	2 877,2	102,5	1 406,7	48,9
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	4,2	5,5	133,3	7,1	127,7	4,6	65,7	11,9	257,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	5 813,6	5 994,2	103,1	6 182,0	103,1	5 938,7	96,1	6 064,8	102,1
URZĄD MIEJSKI W PABIANICACH	1.	Zaległości ogółem, w tym:	34 760,9	36 595,6	105,3	37 813,2	103,3	36 729,2	97,1	36 640,7	99,8
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	19 395,9	21 100,5	108,8	22 976,0	108,9	21 796,5	94,9	22 825,9	104,7
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	17 879,0	19 638,4	109,8	21 424,7	109,1	20 056,1	93,6	21 288,8	106,1
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	480,0	371,2	77,3	405,5	109,2	403,4	99,5	449,2	111,4
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	15 365,0	15 495,1	100,8	14 837,2	95,8	14 932,6	100,6	13 814,7	92,5
URZĄD MIEJSKI W TARNOWSKICH GÓRACH	1.	Zaległości ogółem, w tym:	23 261,9	26 805,7	115,2	43 092,1	160,8	47 920,2	111,2	46 097,9	96,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	6 553,0	7 230,8	110,3	7 440,2	102,9	7 431,7	99,9	6 881,9	92,6
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	5 430,8	6 036,8	111,2	6 447,0	106,8	6 273,5	97,3	6 114,9	97,5
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	634,7	622,0	98,0	505,4	81,3	545,2	107,9	402,1	73,8
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	16 709,0	19 574,9	117,2	35 651,9	182,1	40 488,5	113,6	39 216,1	96,9
URZĄD MIEJSKI W LIDZBARKU WARMIŃSKIM	1.	Zaległości ogółem, w tym:	4 726,7	4 822,8	102,0	5 170,2	107,2	5 771,5	111,6	6 088,2	105,5
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	1 233,2	120,8	9,8	1 390,2	1150,6	1 964,9	141,3	1 902,8	96,8
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	1 132,4	1 156,7	102,2	1 300,8	112,5	1 813,0	139,4	1 822,3	100,5
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	27,1	18,1	66,6	14,4	79,7	2,2	14,9	5,7	265,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	3 493,5	3 571,9	102,2	3 780,0	105,8	3 806,7	100,7	4 185,5	110,0
URZĄD MIEJSKI W GORLICACH	1.	Zaległości ogółem, w tym:	14 048,4	14 142,7	100,7	14 041,8	99,3	13 275,1	94,5	13 355,3	100,6
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	14 048,4	14 142,7	100,7	14 041,8	99,3	13 275,1	94,5	13 355,3	100,6
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	13 895,4	13 979,0	100,6	13 869,3	99,2	13 082,7	94,3	13 155,6	100,6
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	73,3	69,1	94,3	53,3	77,2	67,2	126,1	73,8	109,8
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	0,0	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-
URZĄD MIASTA WAŁCZ	1.	Zaległości ogółem, w tym:	12 038,8	12 499,9	103,8	13 259,2	106,1	13 501,6	101,8	13 911,0	103,0
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	3 806,9	3 876,7	101,8	3 698,1	95,4	3 622,6	98,0	3 931,4	108,5
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	3 640,5	3 641,8	100,0	3 493,7	95,9	3 357,4	96,1	3 747,0	111,6
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	38,7	34,5	89,1	13,3	38,6	5,8	43,6	4,9	84,5
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	8 231,9	8 623,2	104,8	9 561,1	110,9	9 879,0	103,3	9 979,6	101,0

w tys. zł

Podmiot kontrolowany	Lp.	Rodzaj dochodów	2018	2019	% 5:4	2020	% 7:5	2021	% 9:7	2022	% 11:9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
URZĄD MIASTA INOWROCLAWIA	1.	Zaległości ogółem, w tym:	41 229,8	44 207,8	107,2	45 854,1	103,7	49 191,4	107,3	51 263,1	104,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	4 291,6	5 373,8	125,2	6 643,1	123,6	7 952,4	119,7	7 172,1	90,2
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	3 323,8	4 170,1	125,5	5 372,8	128,8	6 444,0	119,9	5 842,8	90,7
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	482,2	473,2	98,1	538,1	113,7	586,9	109,1	534,7	91,1
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	36 938,2	38 834,0	105,1	39 211,1	101,0	41 238,9	105,2	44 090,9	106,9
URZĄD MIEJSKI W MORĄGU	1.	Zaległości ogółem, w tym:	8 387,1	7 663,2	91,4	8 194,8	106,9	8 578,2	104,7	8 549,5	99,7
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	4 056,8	3 440,0	84,8	3 783,9	110,0	4 050,9	107,1	3 831,3	94,6
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	3 399,7	2 795,4	82,2	3 123,4	111,7	3 373,7	108,0	3 299,9	97,8
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	324,8	317,1	97,6	295,2	93,1	307,6	104,2	197,4	64,2
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	4 330,4	4 223,2	97,5	4 410,9	104,4	4 527,4	102,6	4 718,2	104,2
URZĄD MIEJSKI W STARACHOWICACH	1.	Zaległości ogółem, w tym:	29 113,2	30 219,1	103,8	31 220,2	103,3	32 854,7	105,2	38 008,7	115,7
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	4 266,8	4 736,2	111,0	5 492,9	116,0	6 020,4	109,6	5 955,7	98,9
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	3 550,1	4 021,3	113,3	4 737,9	117,8	5 236,7	110,5	5 202,3	99,3
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	579,9	572,0	98,6	592,0	103,5	558,4	94,3	489,7	87,7
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	24 846,4	25 482,9	102,6	25 727,3	101,0	26 834,3	104,3	32 053,0	119,4
URZĄD MIEJSKI W CHRZANOWIE	1.	Zaległości ogółem, w tym:	30 204,1	30 561,2	101,2	27 934,0	91,4	29 947,4	107,2	28 224,0	94,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	14 268,6	14 080,1	98,7	10 788,2	76,6	12 089,4	112,1	10 210,0	84,5
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	13 532,9	13 346,3	98,6	9 951,5	74,6	11 354,7	114,1	9 698,4	85,4
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	451,8	475,7	105,3	530,4	111,5	466,7	88,0	409,5	87,8
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	15 935,5	16 481,1	103,4	17 145,8	104,0	17 858,0	104,2	18 014,0	100,9
URZĄD MIEJSKI W OPOCZNIE	1.	Zaległości ogółem, w tym:	5 430,4	5 225,1	96,2	5 836,1	111,7	5 428,3	93,0	6 418,2	118,2
	1.1.	Zaległości z tytułu podatków i opłat, w tym:	1 165,7	822,4	70,5	1 178,0	143,2	784,0	66,6	1 243,9	158,7
	1.1.1.	podatek od nieruchomości	779,4	500,4	64,2	798,7	159,6	557,1	69,7	999,3	179,4
	1.1.2.	podatek od środków transportowych	201,2	188,4	93,6	254,5	135,1	95,3	37,4	165,9	174,2
	1.3.	Zaległości z tytułu pozostałych dochodów własnych	4 264,7	4 402,7	103,2	4 658,2	105,8	4 644,3	99,7	5 174,3	111,4